

Příloha č. 1 – Oslovení účastníků výzkumu

Krásný a dobrý den paní ... / pane ...

jmenuji se Olga Petrová, pocházím z Nového Jičína a posledním rokem studuji Speciální pedagogiku se zaměřením na dramaterapii. Ráda bych Vás oslovila na rozhovor k mé diplomové práci, pochopitelně anonymita Vašeho jméno i pracoviště v rámci okresu je samozřejmě zaručena. Rozhovor by byl na téma „*vnímání primární prevence z pohledu osob podílejících se na činnosti primární prevence*“.

Tak jsem Vás chtěla požádat a zjistit předběžnou možnost, zda-li byste měla čas a zájem se rozhovoru v nejbližší době (tento týden / příští týden) účastnit? Velmi by mi to pomohlo, ale budu se vážit Vaší upřímnosti, i kdyby to nebylo možné.

Z mé vlastní zkušenosti vím, že každý rozhovor je úplně jinak časově zatížený a přepisování velmi dlouhých rozhovorů je náročné, navíc je budu zpracovávat daleko pracněji než u bakalářky. Proto jsem Vám chtěla nabídnout možnost, poslat Vám předběžné otázky předem, aby i pro Vás to bylo příjemnější, tedy na co se mám zájem zeptat, pokud se domluvíme na setkání. A malinko tak zaručit, že by rozhovor mohl být i plynulejší a rychlejší. Časové rozmezí si myslím, že pokud budeme pracovat stylem otázka - odpověď, tak to zvládneme do dvaceti až třiceti minut.

Však popřemýšlejte, jak Vám to vyhovuje ... Budu se těšit na Vaši odpověď.

Mějte se moc dobře a děkuji za odepsání.

Zdravím a dobrou náladu přeji, Olga Petrová*

Příloha č. 2 – Transkribované kódované rozhovory – okresní metodici prevence

---

PŘÍLOHA Č. 3 - ROZHOVORY S OKRESNÍMI METODIKY PREVENCE

(rozhovory seřazeny za sebou dle data uskutečnění v terénu)

Vlastní užívané zkratky a textová stylizace:

- **V** = **v**ýzkumník (**v**edení rozhovoru),
  - **P** = participant (účastník rozhovoru),
  - „Text psaný kurzívou“ = odpovědi účastníka,
  - Text psaný bez kurzívy = otázky, reakce výzkumníka.
-

ROZHOVOR Č. 1

(datum uskutečnění: 29. ledna 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Tak začneme prosím první a úvodní otázkou. Jakou máte profesní způsobilost?

P: „Já mám vlastně vystudovanou jednooborovou psychologii, kterou dělám patnáct let, takže ta oprávněnost si myslím, že je tam dostatečná plus spousta dalších navazujících vzdělávacích, ať už sebezkušenostních, jako dál rozvíjejících seminářů a programů a kurzů.“

V: Ehm, dobře.

V: Zajímalo by mě, za jakých okolností jste se k této funkci dostala? Co Vás k tomu vedlo?

P: „Tak já jsem do poradny nastoupila původně jako psycholožka, ale na půl úvazku a abych mohla navýšit na celý, tak jsem dostala nabídku tenkrát, asi před dvanácti lety, na metodičku prevence. Teďka jsem vlastně vedoucí celého pracoviště. Já jsem hlavně dělala i rámci školy výzkum a moje diplomová práce se týkala prevence. My jsme tenkrát, teď už s panem profesorem Miovským dělali takový nadnárodní výzkum, který zkoumal dopad novelizace protidrogového zákona tenkrát. Takže to byl můj zájem už od školy, pracovala jsem na mnoho výzkumech, které se prevence týkaly a tak se mi to hodilo.“

V: Ehm, bezva.

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebezvzdělávání?

P: „Já myslím, že ze strany mého nařízeného, mého vedení, našeho pana ředitele rozhodně.“

V: Ano, ano. Super.

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: „To je věc, která tady chybí nám obecně. My se to snažíme nahradit aspoň jednou ročně intervizním pobytovým setkáním, a co se týče supervize, také se snažíme, alespoň si zvenčí zajišťovat nějaký kontakt a nějakou možnost si o těch problémech podiskutovat, ale ne vždy senám to daří. Systémově to tady zavedení není v poradenství.“

V: Éhhh, ehm. Co by mě zajímalo dále.

V: Podílíte se na hodnocení PP nebo MPP a jakou v něm hrajete roli?

P: „Podílím, každoročně. V podstatě náplní mé práce je garantovat tyto programy školám, nicméně oni sami se musí rozhodnout, jestli mi ten program k té garanci poskytnou nebo ne. Nabídku dostávají každoročně všechny školy. Také je to v popisu práce, ve vyhlášce oblastního metodika prevence, ale ne všechny toho využívají, řekla bych, že třetina pravidelně zasílá a potom mají možnost konzultovat se mnou individuálně nebo jim posílám písemný posudek nebo pravidelně organizuju schůzky metodiků prevence dvakrát ročně, na kterých se hodně tomu tématu věnujeme.“

V: Jasně, rozumím.

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce?

P: „Já konkrétně nejvíce se šikanou, protože jsem se na ni zaměřila a moc lidí to nedělá, ale potom samozřejmě se vším možným, jako konzultačně poradensky se vším možným, se záškoláctvím, s drogovými experimenty, ať už legálních drog nebo nelegálních, i s krádeže, agresivním chováním, nefunkčními týmy, ale já se zaměřuji na šikanu.“

V: ano, děkuji. Dále tady mám třeba takovou otázku.

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Nebo co doporučujete metodikům na základě své zkušenosti a dlouholeté praxe?

P: „Podle mě, aby to mělo význam, by to měl být dlouhodobější program, minimálně 2-3 vstupy na tři čtyři hodiny do třídy plus spolupráce se sborovnou plus spolupráce s rodiči. Musí to prorůst celým tím systémem.“

V: ehm, ehm.

V: Doporučila byste třeba nějaké zajímavé prvky?

P: „Pokud se bavím teďka o skupinové práci preventivní a ta forma jednoznačně interaktivní formou kruhu, formou psychosociálních her a technik. V tomto směru tam nějaká frontální výuka nefunguje.“

V: Zkusíme dále navázat.

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti, tak jak vám to vaše funkce dovoluje.

P: „Teď, záleží, na co se přesně ptáte, protože já dělám intervence. Ta kapacita té poradny není taková, abych mohla dělat programy primární prevence, ale pokud já mám třeba doporučovat programy školám a jak já hodnotím, tak si myslím, že ty krátkodobé... jinak myslím si, že je fajn pro školu, když ten program je pro ten daný ročník a v tom dalším ročníku navazuje a jsou to třeba dva vstupy během šesté třídy, dva vstupy během sedmé třídy. A ty lekce na sebe navazují a ty děti mají možnost se dotazovat, to co třeba nabízí neziskové organizace a oni už taky reagují tady na tu potřebu terénu. Opravdu těch návazných programů, které trvají nějak v čase, s tou jednou skupinou nebo třídou, se ten lektor schází povícekrát a řeší dané téma nějak systematicky.“

V: Poslední otázka ohledně programů.

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP? Jaké jsou určující parametry?

P: „*Já opravdu pracuju formou psychosociálních her a technik a doplňuju to vhodnými diagnostickými metodami, ale taky raději využívám projektivní nebo hrové a formou komunitního kruhu jednoznačně formou otevřené demokratické diskuze. V kruhu na židličkách ve volném prostoru, ať už je to práce celé skupiny nebo částí skupin a prostě ten program má jakousi nit, jakousi strukturu.*“

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „*Já myslím, že už jsme to řekli. Že už se to tak nějak prolnulo. Já si myslím, že nejdůležitější věc je pokora toho člověka, toho pedagoga nebo kohokoli, kdo do té pudy vstupuje, kdo s tím dítětem pracuje, ať už individuálně nebo skupinově a opravdu jako by zvážení těch svých možností a sil. A hlavně prevence není terapie, prevence není ... tam je opravdu velice důležité zachovat trošičku ten odstup, profesionální zhodnocení té situace kam si můžu dovolit zajít a kam ne.*“

V: ehm, jasně, ano. Děkuji za ten názor.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP? Myslím tím školní metodiky, lektory, učitele ...

P: „*Jo, to určitě a myslím, že výborně. Myslím, že to jsou hodně aktivní lidé, které to baví a které to vcucne a vtáhne a mají zájem opravdu na tom dělat, ať to vezmu přes celou tu strukturu od toho ministerstva, univerzity až po školy pedagogy. Ale s kým teda ta spolupráce moc nefunguje, ale ne vždy, už se to mnohem lepší, jsou ti vedoucí pracovníci škol, kteří mají tendenci to bagatelizovat.*“

V: Aha, aha. To je dost nepodporující...

V: S tím ještě souvisí další otázka, jen taková doplňující.

V: Jakým způsobem probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli? Elektronicky, telefonicky, osobně ... Zajímá mě, která forma převažuje, pokud se to dá zhodnotit?

P: „*Všemi způsoby, ale ty osobní setkání jsou samozřejmě nejdůležitější.*“

V: Bezva. Ták a dále...

V: Narazila jste na bariéry během vaší práce?

P: „*Tou bariérou může být i ... oni nejsou jasně dané ty kompetence, respektive všechno to je na bázi nějaké veliké motivace, a když řeším nějaká vážný případ šikany, tak mi to dá hodně velkou práci přesvědčit tu školu, že to není nic, čeho by se měli jakoby bát, nebo z čeho by měli panikařit, že to není kritika rodiče té oběti, že je potřeba spojit síly a opravdu si získat nějaké relevantní informace, my víme jak, ale ty školy to často jakoby nechtějí realizovat. A to se netýká jen šikany, vůbec jde o to, aby si školy přiznaly „Ano, naše děti kouří“ a aby si to dali do MPP a dali jako cíl to ovlivňovat. A takovéto, oni ale kouří mimo školu, takže nás už se to netýká, co my s tím máme dělat. Ano mluvit s rodiči, ale když rodič do školy nepříjde. A to je další bariéra – nespolečná práce rodičů a takové to přehazování kompetencí, za to může škola, říká rodič, za to může rodič, říká škola. Jo a opravdu spousta rodičů, kteří s tou školou jakoby mají pocit, že ani nemusí spolupracovat, jen ať si to tam teda vyřeší sami anebo jsou to zas opačně takoví rodiče, kteří jsou zase úplně nátlakoví, a zase je přetěžují a mají pocit, že ten třídní učitel by jim měl být k dispozici kdykoliv a jakkoliv. Taková jako škola-rodina, nepropojenost.*“

V: Nó...teda...

V: Pociťujete nějaké osobní vnitřní limity, které ovlivňují vaši práci?

P: „*Spíše únava, přetíženost, protože ta potřebnost je vysoká, ty kapacity jsou limitované samozřejmě a já to mám poměrně dobré v tom, že já mám téměř plná úvazek se věnovat metodice prevence. Jinak taky na to nejsem sama, já mám ještě kolegyňku na půl úvazek na metodiku prevence a už i to je lepší. Moci to s někým sdílet, pobavit se. Když děláme nějaký intervenční zásah, tak jedeme ve dvou. Tak jsme tým, taky jsme si svědky, protože přitom vyšetřování šikany nebo jednání na školách, která je v opozici, je to hrozně důležité a já asi jako jeden z mála metodiků na poradnách mám tuhle výhodu.*“

V: Jo, jo.

V: Máte dostatečnou podporu pro řešení problémů související s vaší funkcí? Myslím tím ze strany především vašeho vedení.

P: „*Vnímám podporu z hlediska našeho vedení, nevnímám podporu z hlediska systému, tam si myslím, že jsou nedostatky, které ale vím, že se řeší, malými krůčky to jde líp a líp k té spolupráci celkově.*“

V: Teď taková otázka. Můžete si ji vztáhnout na vaši práci nebo primární prevenci obecně, jako téma. Nechám to na vás.

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte?

P: „*Já pořád nerozumím tomu, proč si naše školy nechtějí přiznat, že ta šikana v těch třídách je, že je to normální, že se to děje i u štěňat nějaké fenky, že je to přirozený proces urvání si pozornosti a když už jim teda jako někdo zavolá, třeba už i ten odborník, který prostě s tou obětí mluvil, že se děje něco vážného, tak proč je tak proč je tak těžké tu spolupráci navázat. Protože já s tím pracuju už opravdu dlouho a vždycky se mi to podaří vyřešit nebo zastavit, pokud ta škola je otevřená spolupráci a nedělá zbrkle a zmateně pod tlakem nějaké kroky, jakmile přijde nějaký rodič, že je dcera je asi šikanovaná.*“

V: Perfektní, děkuji. Ehm. Tak co máme dále.

V: Jaké kompetence byste doporučil k profilu lektora PP?

P: „*Myslím si, že by to měl jednoznačně člověk, který má rád děti, který se do nich umí vcítit a vžít. Také by měl umět jednat s dospělými, protože ty děti jsou někdy mnohem snadnější oříšek než potom ti dospělí. Měl by mít taky patřičné vzdělání, jako do jaké míry to vzdělání – magisterský, bakalářská titul to je podle mě úplně fuk. Já si myslím, že i dobrá škola pedagogického typu je schopna vybavit člověka proto, aby uměl dobře odvést lekci primární prevence pod vedením nějaké instituce, která už má zaběhlé nějaké metody, jde pak o to, co ten lektor dělá a kde a jak pracuje. Co by ale měl mít určitě každý lektor je svoji osobní zkušenost se skupinovými zážitky a se skupinovým intervenčním programem – být jeho součástí jako účastník a nechat na sebe působit nějakého lektora. Fakt takovou drobnou sebezkušenost, by rozhodně měl mít, co se týče dynamiky skupinových vztahů a toho co se tam může dít. Třeba jen představit se v kruhu nové skupině, anebo říct, jak se dnes cítí a to nemluvím o úplně jiných technikách, které se potom používají, nějaká psychodramata a jiné. A samozřejmě základní informace o tématu, kterému se věnuje.*“

V: Dobře, dobře.

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „Je nepodpořená zejména v tom, že učitelé nemají dostatek časového prostoru a to nemluví jenom o školních metodických prevencích, kteří jsou de facto jenom metodiky, měli by to plánovat, organizovat a být třeba k dispozici jako poradenský hlas při řešení třeba nějakého vážnějšího problému, ale obecně pedagogové na školách trpí časovým nedostatkem, jsou zavaleni spoustou administrativy, spoustou věcí navíc a tu výuku nezbyvá tolik času. Potom tam vložit jakoby něco interaktivního, něco prožitkového, co je mnohem horší a těžší kočírovat, na co ty děti musíte pomaličku zvykat, oni se tomu musí naučit, třeba demokraticky diskutovat, pracovat v kruhu, spolupracovat v menších skupinách, dospívat k nějakým změnám postojů a názorů, tak si myslím, že toho je na ty pedagogy opravdu moc. A pokud se to nezačnou učit na školách, dříve než jakoby na svých školách, dřív než do té praxe vzltnou, tak nemají šanci a myslím si, že na pedácích není moc sebezkušenostních kurzů, kde se naučíte dělat se sebou, se svými emocemi, abyste potom mohla pracovat s dynamikou vztahu a emoci těch dětí.

V: Zajímavé, přesně toto téma zaznělo na včerejším rozhovoru.

P: “Tam je zakopanej pes podle mě. Jako, ne že by nebyly finance na prevenci, ona nic nestojí. To je opravdu o nadání toho pedagoga, o nadání pracovní s tou třídou jako s týmem, být jejich dobrým lídrem a pak můžete ovlivňovat jejich postoje a názory. Nejde o to jim zabránit, nikdy nedělat riziko, riziko je součástí života, ale jde o to naučit je svobodně si vybrat a zaujmout k tomu uvědomělej postoj. A to nemůžeme obecně očekávat od rodin, protože rodiny mají různé postoje a ten jednotný směr tam musí dávat škola a pedagog nebo nějaká instituce, která ty pravidla nějak jakoby sjednotí a jednotně je bude implementovat.”

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého, posilujícího?

P: „Tak pro mě novým aspektem rozhodně bývá spolupráce na projektech sociálních fondů Evropské unie, na kterých pracuju dlouho, často, už asi na čtvrtém projektu a které mi poskytují třeba nový pracovní tým, což je vždycky oživení. Z té mé jakoby praktické ... je to třeba teoretický nebo výzkumný náhled, možnost vlastně ten systém ovlivnit.”

V: Teď obecná otázka...

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „To je strašně široká otázka. Ona by měla mít vliv na tu tvorbu postojů a názorů u dětí a tam by se měla odrážet. Ona ta primární prevence není nic jiného než výchova jo a ona ta primární prevence jednostranně zaměřená na nějaký typ rizikového chování de facto nefunguje. Ona funguje přesto, že ty děti si učíme se vzájemně naslouchat, od malilinka se respektovat, vnímat názory druhých, získávat si informace a umět si je vyselektovat a třídit, umět říct ně, když mě někdo stahuje, když opravdu nechci. Anebo umět říct ano ale ve chvíli, kdy už mi to začalo vadit. Umět si dobře vybírat své přátele, navazovat kontakty, umět vyslovovat své pocity, umět dávat najevo i negativní pocity nějakou společensky přijatelnou formou. To si myslím, že je primární prevence a ta může být i v sobě pedagoga, který k tomu ty vede úplně přirozenou cestou, to nemusí být lekce zamřené přímo na ...”

V: Ehm ehm, to je moc dobré. Fajn.

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: „*Já si myslím, že je to další papír navíc, popravdě a že pokud je šikovná paní učitelka, citlivá, tak i v té mateřské škole může dělat přesně to, o čem jsem mluvila v té minulé otázce. Ona může úplně přirozenou cestou tohle dělat a může se dotknout třeba kouření v rámci nějaké dobré životosprávy, kterou dávnou už v švp mají, můžou se dotknout toho, jak se k sobě chováme v rámci každodenní práce s dětmi, může se dotknout třeba, jaké potraviny jsou zdravé a co papat abysme byli zdraví a že máme nějaké vitamínky a ovoce a že nám to dodává sílu a zdraví a nemusí se dělat lekce na zdravou výživou prevenci poruch příjmu potravy. To MPP do mateřské školy není podle mě až tak nutný, je to zase papír, nad kterým oni si budou lámat hlavu a který oni stejně vytvoří formálně a bude je otravovat, místo aby jim pomáhal. Ale prevence v mateřské škole, ano, stoprocentně. A ŠVP v MŠ stejně takovou přirozenou formou ukotvená je.“*

V: taky další obecná otázka. Tak uvidíme.

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „*Myslím si, že ta rodina by se v poslední době měla zamyslet více nad svou rolí a ta přílišná benevolence ve výchově, přílišné rozvolnění hranic a hlavně nepodpora autority pedagoga dělá strašné peklo a těm dětem do života to nebude k ničemu. Je mi často těch učitelů líto, protože ten rodič velmi často nezvládá jedno nebo dvě děti, aby udržel dostatečnou trpělivost, klid a rozvahu a hranice...vybuchne, plácne, zařve, zbytečně dává tresty, rozvolňuje a děláme to všichni jako rodiče a co má dělat ten pedagog při třídě třiceti dětí, když ještě doma řeknou paní učitelka je kráva nevíš si jí, ježíší marjá ona byla na tebe přísná a pořád jdou jakoby do konfliktu s těma pedagogia. Já neříkám, že každá pedagog je zlatý, ale já si myslím, že by si ten rodič vést ty děti k účtě k nějaké autoritě je pro jejich život také důležité. Takže propojit to, spolupracovat, alespoň přijít na ty třídní schůzky, když už nic jinýho, protože nechodí rodiče, čím dál tím míň. A opravdu ty systematická práce a otevřené oči pedagogů k tomu co se reálně děje a s čím se ty děti reálně potýkají. Nechtít jenom vypadat jako my jsme škola bez problému, já je chápu, jim jde o děti, jim jde o příjem finanční, aby vlastně přežili, ale tím, že budou lhát o tom, jak to doopravdy je, že jejich děti nezažívají to, co zažívají děti někde jinde, tak to k ničemu nevede. Mít oči otevřené a vidět co se děje a získávat si ty informace, protože ony ony se získat dají, aby to byla strukturovaný systematický proces.“*

V: Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná podle Vás? Nebo podle vašich zkušeností s nimi?

P: „*Já myslím, že úplně nejvíce ovlivnitelní jsou ti malí prďolci, děti ve školce. to jako určitě. Ale já bych na to odpověděla ještě trochu jinak, myslím si, že je možné ovlivnit všechny lidi, i mnohem starší, ale záleží tím jak a jakou formou a kdy. V každém tom věku, každý ten věk vyžaduje opravdu jiný typ spolupráce a určitě je pozdě začínat s drogami třeba ve věku patnácti let, dvanácti třinácti let, někdy i jedenáct... Ale ovlivnit postoj člověka se podle mě dá i v stáří ve vhodný čas a vhodnou formou.“*

V: Páni, to jste mě překvapila. Máte vlastně pravdu, takhle mě to nenapadlo.

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: „*Mám tu oblast ráda, ráda tady v tom pracuju.“*

V: Jasně, tak mi to stačí. Bezva.

V: Jak se podle vás dá nejlépe zaručit kontinuita primární prevence? Já k této otázce nemám jako laik žádnou představu, proto by mě zajímal pohled člověka z praxe.

P: „No to je (smích) ...Jednak se tím zabývám hodně, pracuju nebo spolupracuju dlouhodobě na projektech, které jsou výzkumné jednak i praktické v tom směru, že nastavují systém prevence. Spolupracuji s klinikou adiktologie v Praze a účastním se těch nadnárodních projektů jako jedna ze složek, zároveň spolupracuju intenzivně s ministerstvem školství v rámci jejich kulatých stolů nebo pracovních skupin, které se to snaží systematizovat. On ten systém tady je a je docela dobře nastavený a ještě se zdokonaluje. Tam je jiný problém, to všechno stojí a padá na vedení škol. A pokud vedení školy si prevenci nevezme jako svůj cíl a nebude se snažit vést svůj tým pedagogů k tomu, aby preventivní téma přirozenou cestou začlenili do života ve škole, do výuky, to se dá prolnout s výukou různých předmětů. Můžete odejít od tabule a začít si s dětmi hrát a přitom se mohou ledacos učit. A nejen prevenci, ale i ten daný předmět. Jo, a pokud se to jakoby takhle neprokouše do školního vzdělávacího plánu, přes zájem těch vedoucích pracovníků škol a jejich motivaci a tlak na ty pedagogy, aby se to tak dělalo, tak se to k těm dětem bude dostávat defakto pořád jenom nárazově.“

V: Super, to je moc dobře řečeno. Paráda.

V: Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu primární prevence u jeho kmenové třídy?

P: „Tohle je taky velice diskutované téma, ale podle mě to velice záleží na náplni toho programu. Já si myslím, a já vždycky беру i k intervenci třídního učitele, pokud tím problémem není ten třídní učitel sám. Protože já tam přijdu třikrát, možná čtyřikrát a já odejdu a kdo to tam bude muset dál udržovat a řešit to by měl být někdo kdo lídrem té skupiny, ale musí to být zároveň dospělý. A pak je ještě otázka, zda ten třídní učitel má k tomu prostor, protože jsem se setkala s případem, kdy třídnictví měl učitel, který učil jenom jednu polovinu třídy a nic jiného s tou třídou neměl a neměl poskytnutou žádnou časovou dotaci k třídnickým hodinám nebo k čemukoli, takže on měl vlastně jedinou možnost vlítnout tam o přestávce nebo ráno před výukou seřvat děcka na tři doby a vyřešit základní věci, zápisy do žákovských a to prostě takhle nejde. To potom ten třídní učitel to vůbec nemá šanci ovlivnit. Vlastně to celkově záleží na zakázce, každá ta zakázka je jiná. A chápu že některá nezisková organizace, která má program už třeba pro pubertáky, potřebuje jejich otevřenou komunikaci o tom, zda třeba berou neberou, kouří nekouří, tak tam si myslím, že ten třídní učitel by ani být neměl, protože málokdy ta role je jiná a on je musí hodnotit a on má zodpovědnost za jejich chování a pokud se v rámci takového programu dozví, že to chování je rizikové, tak je potom strašný konflikt rolí, říct to - neříct to, probrat to s rodičema, takže záleží na tom, jak ten program je sestavený, jaké je téma toho programu a klasická třeba primárka na drogy a pokud je postavena na otevřenosti, výpovědi těch dětí, tak tam by být neměl. Ale pokud řešíme vztahy ve třídě, drogový experiment a jak se k tomu budeme stavět teď a tady my všichni ve škole tak tam si myslím, že to svoje místo nezaměnitelné má.“

V: Ehm, ehm, rozumím.

V: A na závěr poslední otázka. Existují nějaká rizika ve vaší práci?

P: „Jako rizikovou vnímám intervenci v případech podezření na šikanu na škole, kde špatně a neodborně spolupracuje vedení a problémy dětí bagatelizuje. Naštěstí se to stává stále méně často a osvěta v tomto ohledu naštěstí funguje. Dalším rizikem je nedostatek zkušených pracovníků v oblasti sociální intervence ve třídách a tím pádem přetížení stávajících.“

V: Velmi děkuji za upřímné odpovědi, náš rozhovor je u konce, dobře to dopadlo.

ROZHOVOR Č. 2

(datum uskutečnění: 30. ledna 2015, způsob registrace dat: písemné doslovné poznámkování)

V tomto rozhovoru nejsou zachyceny autorčiny doslovné a autentické reakce na účastníkovy odpovědi. Vzhledem k časové náročnosti rozhovoru a písemnému poznámkování byla veškerá časová kapacita směřována na zaznamenávání především odpovědí účastníka rozhovoru. Kvalitu rozhovoru to ovšem nijak nesnižuje.

V: Jaká je Vaše profesní způsobilost k primární prevenci?

P: *„4. stupeň odbornosti, tedy expertní úroveň“*

V: Za jakých okolností jste se k této funkci dostal?

P: *„Osobní motivace.“*

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: *„Ano, mám.“*

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: *„Je otázka, kdo by ji měl vlastně dělat. Kdo může supervidovat prevenci? Jinak mám kolegu, se kterým se neformálně radím.“*

V: Podílíte se na hodnocení PP nebo MPP, jakou v něm hrajte roli?

P: *„Ano, ale neexistuje v tom žádný systém. Když mě škola nepožádá, tak to nedělám. Když dám doporučení k hodnocení MPP, tak se tím můžou řídit. Nefunguje hierarchie v podobě „krajský metodik prevence – okresní metodik prevence- školní metodik prevence“*

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování se dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce?

P: *„Životní dovednosti a šikana. Neřeším symptomy, ale snažím se ovlivnit příčiny problémy, proto to je nastavení programu prevence na získávání životních dovedností.“*

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Která je podle Vás osvědčená, nejvíce interaktivní?

P: *„Takové aktivity, které podceňují žáka, přemýšlet nad tím, jak to má sám u sebe.“*

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti?

P: *„Preventivní programy na rok.“*

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP?

P: *„Záleží, zda-li je to preventivní program nebo program intervenční. Preventivní program je ovlivněný věkem a zaměřením na řešení problému, program intervence je ovlivněn aktuální situací ve třídě.“*

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivního programu primární prevence?

P: „Jsou to takové zásady, které ovlivňují vědomosti, dovednosti a postoje, tedy takové programy, které se projeví na úrovni změny chování. To, že se aktivity takzvané „líbí“ ještě nic neznamena a v praxi nic nezaručuje.“

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP? Především třeba se školními metodiky prevence?

P: „Je to individuální, záleží, jak s kým. S každým školním metodikem je to individuální, záleží jaké má podmínky na škole, kdo to dělá, kolik má prostředků finančních. Jsou metodici, kteří na to nemají žádné podmínky.“

V: Jakým způsobem a jakou formou probíhá předávání informací mezi již zmíněnými školními metodiky. Jak se spolu domlouváte?

F: „Se školními metodiky je to kombinace forem elektronicky, mailem, osobně.“

V: Narazil jste na nějaké bariéry v poskytování vaší práce? Už jste možná některé zmínil...

P: „Školní systém, který v současnosti nepočítá, že by se něco dělalo systematicky a dlouhodobě. Systém je nepodporující a podporuje spíše pasivitu. Učitelé musí splnit určitý počet odučených hodin, za které dostávají peníze. Pakliže o hodinu přijdou, nedostanou ji zaplacenou a nesplňují stanovené závazné podmínky. Kdyby například dětem čtyřikrát za pololetí odpadla chemie (například díky programům primární prevence) a nějakému rodiči se to nelíbilo, má právo podat stížnost na českou školní inspekci a škola může být sankcionována. Nebo je pravděpodobné, že při současném snižování stavu zaměstnaných učitelů může být takový učitel přednostně propuštěn. Navíc učitel je plně zodpovědný za žáky během programu primární prevence, podle zákona měl by být přítomen, nezisková organizace nepřebírá zodpovědnost. Nabízí se otázka, jakou má škola motivaci se pak zajímat o tyto programy?“

V: Pociťujete nějaké osobní limity, které ovlivňují vaší práci?

P: „Pocit únavy ze systému, která tomu nenahrává. Je to chyba systému. Ve stejné situaci jsou i školní metodici prevence (v návaznosti na předchozí otázku). Správně by totiž prevenci měli dělat všichni na škole a metodik ji jen koordinuje. Ale v praxi tomu tak není. A když má školní metodik prevence zájem to dohnat, tak na něj ostatní učitele reaguji nevrle.“

V: Máte dostatečnou podporu pro řešení problémů související s vaší funkcí? Myslím ze strany vedení?

P: „Ze strany ředitele mám.“

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte? Může se týkat primární prevence jako tématu nebo obecně vaší funkce nebo práce?

P: „V praxi ty programy připomínají spíše demonstraci technik než pomoc dětem. Techniky jsou jenom pomůckami (např. skalpel) a ti, co je používají, jsou lektoři (např. chirurgové). Tedy veškerá odbornost je v osobnosti lektora, schopnost porozumět a rozumět tématu a dobře reagovat. Někdy jsou techniky kontraproduktivní, jen upozorňující na rizika.“

V: Jaké kompetence byste doporučil k profilu lektora PP?

P: „Rád bych se vyhnul těm termínům jako empatický apod ... Někdy mají lektoři nižší vzdělání než učitelé a rozhodně by neměli učit učitele, jak učit nebo vést výuku. Naše pozice jsou s těmi jejich nesrovnatelné.“

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „*Ve skutečnosti s tím tento systém vůbec nepočítá, to je zásadní problém. Učitelé ti to nemají kdy dělat, mají velmi omezené zdroje.*“

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého, něco podporujícího.

P: „*Nevnímám, pozitivního nic.*“

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „*Zkušenosti a ovlivněné názory.*“

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání?

P: „*Škola ale ze zákona nemá povinnost mít MPP. Závazné jsou v našem státě pouze ústava, zákony a vyhlášky krajů a obcí. MPP je pouze Metodický pokyn, tedy doporučení k MPP, což formálně dělají všechny školy. Navíc systém nepočítá ani s prevencí na základní škole. Toto je otázka, která souvisí hlavně s penězi a ty nám stát nedá, navíc peněz pořád ubývá.*“

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „*Nejdůležitější faktor je legislativní ukotvení a finanční podpora a dotace. Můžeme se snažit pracovat s rodinami, ale když ony nemají zájem? Faktory jsou proto velmi omezené. Podpořit prevenci obecně by znamenalo: kdo to bude dělat, zahrnout všechny děti a ten, kdo tomu rozumí, bude zaplacený. Další důležitý faktor je faktor vztahu, čím je jediné, čemu lze ovlivnit, je důvěryhodný vztah. Paradox z praxe máme nekvalitního rodiče a dobrého učitele, ale funguje to. Další faktor je ten, aby to bylo směřováno těm, kteří to skutečně potřebují. Například rodiče dětí, které chodí skautu, určitě inklinují k nějakým hodnotám, pak skautský vedoucí je dobrým vůdcem a člověkem pro děti, které už to v sobě mají, ale upřímně, byl by užitečnější pro jiné skupiny dětí, například, kde jsou právě nefungující, nebo nekvalitní rodiče, tam je daleko větší efekt.*“

Preventivní aktivity na školách nejsou zaměřené na populaci, která to potřebuje, proto musí být prevence směřována specificky. Například pro děti, které už třeba drogy berou, a přijde preventista z vnějšku, tak si z takového programu prevence proti drogám nic neodnese a na druhé straně děti, které drogy neberou je stejně přesvědčené, jako předtím nebudou brát. To znamená je řešením mít selektovanou skupinu dětí a informovaný souhlas rodičů k tomu, že se dítě bude účastnit určitého tematického programu pod vedením konkrétní osoby.“

V: Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?

P: „*To záleží na tom, v čem je chcete ovlivnit. Tak například věk kolem 12let třeba směrem k informovanosti ohledně návykových látek. Nejefektivnější by bylo pracovat s rodiči už mateřské školy. Nejefektivnější skupina je skupina dětí 0 až 3 roky a spolupráce s jejich rodiči.*“

V: „Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?“

P: „*Jsou to dobře fungující vztahy. Komunikace a spolupráce, čemuž pomáhají hlavně učitelé, ale kdy to mají dělat? Například ne všichni na to také mají vloh. Třídní učitel přírodních věd, který talent a vloh na tyto oblasti a zajímavě vede frontální výuky, což je předností a kvalitou, už tolik nemusí umět vést řešení problémů související s rizikovým chováním. To je pochopitelné. Tak pak je věc pro školní psychology, ale má ho každá škola? Kdo mu ze svých hodin dá časovou dotaci na řešení problémů?*“

V: Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu PP v jeho kmenové třídě?

P: „Učitel by měl být přítomen vždycky, když tam není, porušuje legislativu. Jak víme, externista není zodpovědný za děti a měl by mít informovaný souhlas rodičů. To je ta právní věc. Pak ta etická. Když tam například při tématu programu zaměřeného na drogy třídní učitel není, je to signál pro žáky stylu: ke mně, jako k lektorovi můžete být upřímní a k paní učitelce ne. Když tam učitel není, vráží tím lektor klín mezi žáky a učitele. Lektor je tam dvě hodiny, a pak přijde za rok. Právě lektor by měl podporovat vztah žáka s učitelem.“

V: Jakým způsobem se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primárních programů? Já třeba osobně k této otázce nemám jako laik žádnou představu, proto by mě zajímal pohled člověka z praxe.

P: „Dát tomu systém. V té a v té třídě mí ty a ty kompetence. Aby to dělali lidé na školách, aby tam byl ten vztah. Dát tomu čas, podmínky a finance. V praxi je to tak, že je to formální, ale nemá to ten efekt, což souvisí s přetěžováním učitele. To on je tam od toho, aby učil.“

V: Existují nějaká rizika ve vaší práci?

P: „Odpovím na otázku ve vztahu ke klientům a srovnám individuální práci s klienty se skupinovou např. při řešení vztahů v třídním kolektivu. V práci „se třídou“ je, dle mého názoru, důležité používat pouze metody, které nemají ani potencionálně žádný „iatrogenní“ efekt, nezaměňovat třídu s terapeutickou skupinou. Každá citlivá informace, která by zde od žáků zazněla, už ve třídě zůstane. Také metody, které používám, by neměly být závislé na umu vedoucího – na programech by měli být přítomni učitelé, ti však pak někdy způsoby práce vedoucího chtějí napodobit. Často jim však k tomu chybí potřebný cit, a tak aplikují různé náročnější postupy mechanicky, což má negativní důsledky (totéž však platí o některých vedoucích preventivních programů – jejich programy se pak mění spíše na demonstraci různých technik bez skutečného efektu). Méně je někdy více, vedoucí by měl vidět všechny souvislosti a držet se zásady: hlavně neublížit.“

ROZHOVOR Č. 3

(datum uskutečnění: 6. února 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Začneme odlehčenou otázkou a to jaká je Vaše profesní způsobilost?

P: „Tak já jsem vystudovaný speciální pedagog, mám učitelství. Původně jsem učila na speciální škole, děti s mentálním postižením, pak jsem učila na základní škole na prvním stupni, a druhém stupni a pak jsme na té základní škole učila speciální třídu s mentálním postižením a mám zhruba tak devatenáct let učitelské praxe. Pak jsem se dostala do pedagogicko-psychologické poradny, tam jsem dělala čtyři roky speciálního pedagoga to znamená diagnostika poruch učení a dyskalkulie a byla jsem na poradně v Olomouci, pak na částečný úvazek jsme pomáhala kolegyni metodičce prevence, a když se uvolnilo místo tady ve městě, protože odtud pocházím, tak jsme nastoupila na pozici oblastního metodika prevence na plný úvazek.“

V: Ehm, dobře. A co se týká té funkce toho metodika, máte nějaké vzdělání nebo spadáte do některého ze základních stupňů?

P: „Jo jo, dodělávala jsem si teďka, co jsem tady to dvouleté specializační studium, tu dvě stě padesátku a tu mám hotovou.“

V: Za jakých okolností jste se k této funkci dostala? To už jste možná odpověděla, byla to jako Vaše profesní dráha, postupovalo to v rámci nějakého profesního vývoje... i třeba osobní motivace?

P: *„Motivace taky, ale já už jsem třeba v té škole cítila, že už jsem dostala k nějakým technikám, které jsou spíše jako poradenské a už jsem věděla, že budu hledat další příležitosti a když přišly, tak jsem se chytla.“*

V: Takže takový vlastní a přirozený vývoj v kariéře?

P: *„Ano.“*

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: *„Ano, mám.“*

V: Bezva. Další otázka ještě k vaší práci obecně.

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: *„Supervize jakože bychom měli supervizora tak to ne, ale intervize, pokud to chápeme jako sdílení zkušeností s kolegy, možnost prostě probírat případy a takto, tak to je běžná praxe, to se děje a máme možnost dávat supervizím a intervizní podporu do škol, protože to je jako taková výhoda tohoto pracoviště, my hodně pracujeme s učiteli v rámci dalšího vzdělávání a máme akreditaci pro vzdělávání, děláme semináře, které jsou akreditované ministerstvem a v rámci tady těch seminářů se tady s těmi učiteli setkáváme a řešíme to, co potřebují oni.“*

V: Ehm, ehm.

V: Podílíte se na hodnocení PP nebo MPP. Zajímá mě, jakou v něm hrajte roli?

P: *„Jo, ano. Hodnotím, protože my jako pracoviště, každý oblastní metodik prevence máme svůj plán pro ten svůj region, ten si hodnotím já. Podávám evaluační zprávu na ředitelství do města a oni z toho potom zpracovávají výroční zprávu. Potom podávám jakoby výkazy své práce vedoucí svému pracoviště, pak se podílíme, protože jsme krajská poradna, tak spolupracujeme my oblastní metodici prevence na vytvoření nějaké krajské koncepce, spolupracujeme s krajským metodikem preventivních aktivit na krajském úřadě a společně se účastníme, jednak když se tvoří koncepce a strategie pro kraj, tak jsme se podíleli třeba na analýze té prevence a účastníme se hodnocení projektů, když se přidělují dotační podpora ministerstva školství a my jsme jakoby ta krajská komise tak s podílíme na tom hodnocení, pak to postupuje tomu krajskému metodikovi a pak k ministerstvu Takže my jsme jakoby takoví ti první, to síto. A navíc v popisu mé práce je ještě kontrola minimálně preventivních programů škol.“*

V: Jasně ehm. Teď otázka praktická.

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování se dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce?

P: *„Já konkrétně, to je zase specialita našeho města, funguje takový městský preventivní program, na kterém se podílí poradna, městská policie, policie české republiky a OSPOD.“*

V: To je zajímavé, to jsem ještě neslyšela. Jak to funguje?

P: *„Schází se skupina těch lidí, kteří dělají preventivní programy z těchto organizací, je nás, já nevím možná sedm, tak se scházíme jednou měsíčně a děláme programy primární prevence“*

pro město a každoročně školy dostanou nabídku a ty programy v podstatě pokrývají celou základní školu, jsou téměř ve všech ročnících a i já v tom mám témata pro třetí ročníky „povídejme si o toleranci“ a pro čtvrté ročníky „bezpečně online“. A potom se týká spolupráce se školami tak intervenční zásahy, to co se týká vztahů ve třídách:“

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Která je osvědčená, nejvíce interaktivní?

P: „Já používám koncepcie dvouhodinových programů, kde se snažím držet zásad dobrého preventivního programu, to znamená, že taková ta adaptační linka, aby to šlo od vyjádření já sám v sobě, potom spolupráce a navázání kontaktu ve dvojicích, skupinky a komunikace s celou třídou.“

V: Jaké prvky využíváte?

P: „Hodně jakoby využívám komunitní kruh, skupinovou práci, reflexi práce, hrové prvky interaktivní. A ještě se snažím držet struktury evokace uvědomění reflexe. A hodně využívám metody kritického myšlení.“

V: ehm, ehm, dobře.

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti? Jak je máte nastavené?

P: „Ano, jednorázové. Já to mám jakoby že ty programy pro ty třetíáky, to je pravidelná činnost. A vychází mi to, že mívám tak kolem pěti programů za měsíc. A potom ta intervenční práce s těmi školami, to je na zakázku a tam záleží na tom jak si to ta škola jakoby nastaví, jak je to potřeba. Takže když jdu do školy intervenčně, tak diagnostika obnáší rozhovor se školou, jakoby se zástupci školy, dotazníky od učitelů, jakoby ty první informace, pozorování ve třídě, potom nějaký krátký interaktivní program s tou třídou plus dotazníky. Takže to je jakoby jedno setkání se třídou, jeden den udělám tohle, potom tam přijdu ještě za nějaký čas, třeba za čtrnáct dní s tím, že s tou třídou jim sdělím výsledky a bavíme se dál, tomuhle říkám diagnostika. Někdy třeba přijde ještě i třetí setkání, a když je potřeba navázat, tak už jdu do dohody se školou o intervenční práci. A to už může být ... říkám jim, počítejte s tím, že tady můžu chodit třeba půl roku, většinou jsou to tak dvě tři setkání. Ale já osobně mám pocit, že by to mohlo být i delší.“

V: Dobře, dobře, bezva ... Dále by mě zajímalo téma efektivity ...

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „Ty, které jsou popsány tam v těch standardech preventivních programů, ale aby to byl program interaktivní, aby vycházel z potřeb z té skupiny, stanovit si cíl a potom k tomu cíli vybírat aktivity a to, co se tam bude dělat a vycházet z potřeb toho cíle a skupiny.“

V: Takhle to bohatě stačí, děkuji.

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP?

P: „Věk, zakázka, to co mám osvědčená, je to od všeho trochu...i podle zakázky, i podle koncepcí, třeba ty programy povídejme si o toleranci nebo bezpečně online vyšlo jakoby z požadavků, že vyšlo, že ve třetí třídě je dobré se začít bavit o vztazích, protože se tam začíná tvořit skupina. A to bezpečně online to byl požadavek, doplnit ty programy, aby tam bylo něco i pro tu čtvrtou třídu a když jsme se ptali škol, tak oni říkali, že počítače.“

V: Jo, to je ono, super.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP? At' jsou to metodici v oboru, školní metodici, neziskovky? Jaká je vaše zkušenost?

P: „*Jo jo jo.*“

V: Dobře a jakým způsobem, jakou formou probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli?

P: „*Od všeho trochu, osobní setkání, telefonicky, mailem. Důležité je navázat osobní kontakt. Takže já když jsem tady nastoupila, tak jsem obešla tady ty neziskové organizace, které se na prevenci podílejí už i dál, třeba sekundární, terciární. Tak jsem si je obešla, abych zjistila, kdo tam je, máme na sebe telefonní kontakt, a když je potřeba tak se domlouváme dál. A když mám setkání, dvakrát do roka se školními metodiky prevence, takže tam tyto lidi zvu jako hosty, aby i těm školním metodikům přiblížili ta zařízení nebo ty možnosti. Ony většinou ty neziskovky nabízí i to co se týká té primární prevence, takže se to tak jako by, váže, je to spojené a to je výhoda malého města.*“

V: Dobře, teď se zeptám.

V: Narazila jste na nějaké vnější bariéry během vaší práce?

P: „*No, velkou bariérou je čas, to je taková největší překážka. A jinak jakože hodně záleží, protože hodně funguje na základě poptávky a ochoty ke spolupráci, jsem v podstatě jen metodický poradní orgán, to znamená, že nemůžu nikomu nic nařizovat a nikoho k ničemu nutit, takže hodně záleží na ochotě školy spolupracovat. Třeba v regionu je 65 základních škol a na ta setkání těch metodiků prevence jsem v kontaktu třeba se třiceti a další polovina je ta, že jsem se s ní za ty tři roky nesetkala, nevím, jak fungují, já po nich vždycky chci, aby mi posílali ty své preventivní programy a hodnocení a zase mi jich sejde třeba třetina.*“

V: Ehm, taková je realita? To jsem teda netušila...

V: Pociťujete nějaké limity, mám na mysli vaše vnitřní, které ovlivňují vaší práci?

P: „*Mým největším limitem je čas. A potom jakoby moje vlastní dovednosti a kompetence, že dělám věci, které umím a které neumím, do těch nejdu.*“

V: Ehm, jasně. Děkuji, že to říkáte.

V: Máte dostatečnou podporu, myslím tím ze strany vedení pro řešení problémů související s vaší funkcí?

P: „*Ano, mám.*“

V: dobře.

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zabíráte?

P: „*Myslím si, že takovým tím high motivem je to, že jsem vyšla ze školy, že znám ty školní podmínky, že jakoby cílem toho je pomoc té škole, proměnit ji tak, aby byla efektivní, lidská a jak to nazvat, aby se tam věci děly tak, jak mají.*“

V: To máte pravdu, máte obrovskou výhodu, že to znáte i z té druhé strany, jak jste pracovala jako učitelka. Perfektní, jdeme dál.

V: Jaké kompetence byste vy sama doporučila k profilu lektora PP?

P: „No určitě jako mít odborné znalosti, na co hodně narážíme, je umět pracovat se skupinou, se zákonitostmi skupiny a potom takové ty osobnostní jako je komunikativnost, i si myslím taková osobní sebedůvěra, být si jistý sám sebou, a zároveň umět naslouchat.“

V: Ehm ehm. Dobře. Další otázka tu mám takovou ...

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „Myslím si, že je dobře systematicky ukotvena, ale ještě to pořád v praxi nefunguje tak jak by mělo, že je tam ještě veliký podíl formalismu a že systémově je problém, že školní metodici nemají snížený úvazek, to je zase limit toho času. Ale jinak mi přijde, že v té prevenci je systém a je jakoby dva kroky dopředu, třeba jak pracovat s lidma, jak to ošetřit, třeba teďka se hodně dotýkáme tématu evaluace, jo že učitelé neumí pracovat s reflexí, to si myslím, že ta prevence má v sobě potenciál tyhle věci posouvat dopředu.“

V: To je zajímavě, bezva.

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého? Podporující aspekty, události, vlivy, které vám přináší třeba i naději, pomoc, nadhled...

P: „Výzkumy, konference, o tom mluvím, že právě v tom je ta prevence taková pokroková. Že jednou za rok je konference, která určí tak jako by směr toho, teď jakoby takový trend je podporovat ty složky, které se na té prevenci podílejí. Propojit to tak, aby to bylo funkční, tak aby se nedělala jedna práce dvakrát, nebo aby nebylo díra v tom systému.“

V: Ehm, super. Určitě pokračujte dále...

P: „Od toho se odvíjí třeba, že jsme v kontaktu s těmi úředníky na ministerstvu, kteří jsou pracovníci pro prevenci, že máme dobré vztahy s tím krajským metodikem prevence, ten je zase v kontaktu s těmi dalšími metodikami prevence, že v podstatě ta síť funguje dobře.“

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „Na všechno, ve škole na všechno. Jako myslím si, že hodně může přispět k takové té vztahové atmosféře, klimatu, pocitu bezpečí a v konečném důsledku to ovlivní efektivitu učení.“

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „Důležitá je práce s řediteli škol, s vedením.“

V: Ehm, dobře.

P: „Jo že když si uvědomím, jak jsme v kontaktu s těmi metodiky prevence, jak se domluví s nimi a jaká je tam spolupráce a pak mám někdy pocit, že nám to ředitel zhatí a nerozumí tomu.“

V: Jasně, jasně. Jo, jo rozumím.

V: Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?

P: „No to je podle toho, co přesně chcete ovlivnit. Tak když vezmeme třeba jako prevenci cigarety, drogy, alkohol, tak vždycky v té prevenci by to mělo být ty dva roky předtím, než se to začne dělat. Jinak teď se hodně mluví o tom, že by se měla směřovat prevence do

mateřských škol, protože ty děti v tomhle věku jsou vlastně hodně tvárné, což je pravda samozřejmě.“

V: Ehm, dobře. Pěkně jste mi nahrála na moji další otázku s tímto tématem. Tak uvidíme.

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: „Ano, ale mělo by se skutečně dobře připravit, než to bude realizováno, aby se to nevydalo tou cestou, jako šla prevence na základních školách tím formálním nařízením, kdy nikdo nevěděl, co má vlastně dělat a aby to v konečném důsledku nebylo více škody jako užitku. Aby to těm dětem nedávalo návod, nebo nevyvolávalo strach.“

V: Bezvadné, ehm.

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: „Spokojenost, já jsem spokojená s tím, co dělám, protože mně osobnostně vyhovuje to, co se v té prevenci děje. Jakože to máte o práci, kdy máte čas sedět v kanceláři, být sama se sebou a čas hluboce se ponořit do problému na druhou stranu máte kontakty s realitou s těmi školami. Mě osobně vyhovuje i to, že ty kontakty jsou krátkodobé a hodně, jo že to není, že když jste ve škole na učite prvním stupni, tak s těmi dětmi strávíte několik let, mě vyhovuje mít větší ten rozsah a potom ta prevence je dobrá v tom, že se pořád mění, že když je nějaký problém, teď ho jakoby poznáte, nějakým způsobem ošetříte, přeneste to dál do těch škol, tam se to začne dělat a když už jako by máte pocit, že se to dostává do rutiny tak se objeví nový problém.“

V: Jo, to je známá věc. Mám pocit, že tak je často u dětí... Bezva, tak jedeme dál, další otázka je o kontinuitě.

V: K další otázce nemám moc jako laik žádnou představu, proto by mě zajímal pohled člověka z praxe. Takže. **Jakým způsobem se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primárních programů?**

P: „Hodně pomáhá ten systém to, aby to fungovalo a ten postup, ke kterému vedeme v tom preventivním plánování, ty minimální preventivní programy, vždycky a pořád dokola analýza, naplánovat, udělat, vyhodnotit, nová analýza a pořád dokola. Pořád si hlídat, aby to reflektovalo potřeby té reality.“

V: Teď položím otázku, která mě prostě napadla, že by mohla zajímavá v těchto rozhovorech zajímavá. Bude mě zajímat, jak to máte vy.

V: Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu PP v jeho kmenové třídě?

P: „Klíčovou. Když to vezmu ...V možnostech školy v prevenci, tak největší pole působnosti mají třídní učitelé v atmosféře, klimatu a ve vztazích a tam ten třídní učitel je naprosto klíčová osoba a i když se reálně dělají ty programy, že už přijdou nějaké neziskovky a udělají nějaký program, tak ten třídní učitel by u toho měl být, protože by na to měl navázat a on je navíc tím garantem toho, co se s tou třídou děje, když je něco naplánované.“

V: Přesně tak, jsem ráda, že to tak vnímáte. Ono je to velmi diskutované téma.

V: Na závěrem poslední otázku.

V: Existují nějaká rizika ve vaší práci?

P: „Rizika v mé práci. V přímé práci, ve třídách – intervence - že někdo bude nespokojený s mým postupem, bude si stěžovat. Riziko střetu názorů a konfliktů se zúčastněnými - učitelé, rodiče, žáci...Riziko, že při práci se skupinou něco nezvládnou, že někomu víc uškodím, ublížím, než pomůžu. Při nárazovém vstupu do třídy je riziko, že po skončení intervence se vše „vrátí do starých kolejí“ Je potřeba hlídat si postupy, aby vše bylo v souladu s legislativou – např. mít souhlasy rodičů před vstupem intervenanta z PPP, mít přehled o zákonných normách, vzdělávat a zdokonalovat se v metodách a dovednostech (sebezkušební výcviky). Mít možnost intervize a supervize. Udržovat průběžný kontakt se školami, ověřovat, jaká je situace v intervenovaných třídách po delším čase. Riziko při realizaci vzdělávacích seminářů pro učitele – že nedostaneme dotace, o které žádáme.“

V: Ano, bezva.

V: Děkuji za velmi otevřené odpovědi, jde vidět, že jste o tom přemýšlela, když se dívám na vaše poznámky k mým otázkám, to je perfektní. "

V: Mělo to spád, velmi vám děkuji za váš čas a rozhovor je tímto ukončen.

Příloha č. 3 – Transkribované kódované rozhovory – školní metodici prevence

---

PŘÍLOHA 2 - ROZHOVORY SE ŠKOLNÍMI METODIKY PREVENCE

(seřazeny za sebou dle data uskutečnění)

Vlastní použité zkratky a textová stylizace:

- **V = výzkumník (vedení rozhovoru),**
- **P = participant (účastník rozhovoru),**
- „Text psaný kurzívou“ = *odpovědi účastníka,*
- Text psaný bez kurzívy = otázky, reakce výzkumníka.

ROZHOVOR Č. 1

(datum uskutečnění: 29. ledna 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Začneme třeba tím, jaká je Vaše profesní způsobilost a za jakých okolností jste se k tomu dostala, pokud si vzpomenete, co Vás k tomu vedlo?

P: „Dělala jsem specializační studium, dvouleté, takže nejdříve jsem absolvovala dvě stě hodin kurz i nějaké tutoriály, to ale na specializační příplatek bylo málo, takže jsem se přihlásila na normální studium na pedagogické fakultě, dvouleté, prošla jsem nějakýma zkouškami, udělala závěrečnou práci. Takže mám. Jinak jsem se k tomu dostala jak slepý k houslím, protože já učím přírodovědné předměty, matematiku, fyziku, chemii, informatiku a tu psychologii jsem chtěla poznat.“

V: Takže motivace?

P: „Takže motivace.“

V: Dobře, fajn.

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: „No já už asi ani bych řekla moc asi ne, někdy už to mám trochu vyhořené, a jednak taky už počítám roky do důchodu, takže toho tolik nemám a mám tady mladší kolegyně šikovné, takže ...“

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: „A to je prosím co, ta supervize?“

V: Ano, vysvětlím vám to. Jedná se druh externí odborné pomoci, takzvaného supervizora, se kterým byste se radila ohledně vaší práce, postupů při intervencích. Souvisí to i s potřebnou podporou a objektivním zhodnocením a náhledu k vašemu řešení z jeho pohledu. Takový člověk dává jakési vyšší hodnocení nad situací. Může být velmi důvěrným průvodcem na vaší profesní cestě.

P: „Tak to bych řekla mou kolegyni výchovného poradce a jednou jsem se tady obracela na pana doktora XY, kdy jsem měla problém s jedním žákem ... Takže hlavně ta výchovná poradkyně a ta intervize... my tady máme poradenské pracoviště, takže se scházíme jednou za měsíc, dvě učitelky z prvního stupně, my tady máme psychologa, já a paní výchovná poradkyně, takže je nás pět jednou za měsíc.“

V: Jo, bezva, to je ono. Perfektní. To jsem nevěděla, že na tady na škole máte školního psychologa. Bezvadné. Děkuji.

V: Jak se podílíte na hodnocení MPP roli? Jak to probíhá?

P: „*My děláme každý rok hodnocení, které posílám tady do poradny. Jinak se to píše do výroční zprávy školy, akce, které děláme plus ještě hodnocení pro poradnu a tady je to pan XY.*“

V: Ehm, dobře.

V: Další otázka směřuje na výskyt rizikového chování na vaší škole. Kterých témat se v oblasti rizikového chování dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce?

P: „*Tak já bych řekla, že co jsem začínala, tak to byla, já nemůžu říct ani šikana, prostě to slovo, se mi vzpříčí říkat, protože to chování mezi žáky je kolikrát takové zajímavé a vyvíjí se. Asi nejhorší případ, který jsem začala, šikana byl. A pak to když se mi cokoli zdálo nehezkého ve třídách, já jsem si vždycky brávala děti tady do kabinetu na pohovory a potom děcka říkaly „Až začneš chodit k paní XY do kabinetu, tak už se něco děje“ a všichni se zlepšili. A protože já učím, tak já jsem třeba s tou třídou, s každým každým žákem povídala i klidně tři týdny a ti co mi říkali nějaké ty hrůzy, když jsem si je vzala za ty tři týdny, tak mi říkali „Paní učitelko, vy jste do toho vrtla a všichni se začali chovat lépe, takže tohle to mám a letos musím říct, že jsme tady měla jen snad tři žáky a že i třídní učitelky začaly na tomhle pracovat, že už mi říkají „Víš co, to je moje třída, já si to vyřeším sama anebo přijdou a řeknou „Porad', co s tím a takhle“*“

V: Kterou formu prevence používáte nejvíce?

P: „*Je vztah, učitel žák a hlavně forma rozhovoru je nejdůležitější. Ale ještě důležitější je klima třídy. Jak když v té třídě je fajn, tak i když ty děcka jsou slabé, protože já tam mám holku trochu mentálně postiženou, takže když ta třída funguje, tak potom je úplně super.*“

V: Vy jste odpověděla zajímavě a v podstatě máte pravdu, to je zajímavé. Já jsem to myslela jinak... Směřovala jsem touto otázkou konkrétní druhy prevence, které využíváte. Ale určitě se k nim dostaneme v další otázce. Takže.

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti?

P: „*No, my máme vždycky na každý rok udělaný program. Využíváme těch nabídek, co máme, takže když je nějaká akce, tak chodíme. Ale protože tady nemáme ty třídnické hodiny, tak je to spíše ten třídní učitel s kolektivem.*“

V: Jaké akce?

P: „*Já si myslím, že hlavně vánoční jarmark, když třída dělá výrobky, takže tam se to dost projeví. Když děláme den Země, tak třídy chystají programy pro mladší žáky, takže si myslím, že je to společná práce v té třídě. Máme to dlouhodobě nastaveno, že takhle to budeme dělat, a když je něco nového, jiného ještě navíc (nevyužíváme služby Renarkonu) my tady máme pana psychologa se kterým jsme domluvení, že do každé třídy jednou nebo dvakrát za pololetí bude jako s dětma. A děláme adaptáky, ale už nevyjíždíme mimo školu, protože nám to rodiče nechtěli platit. Takže jsme letos tak měli tři dny, dvě třídy se spojily. Takže ... pan psycholog a pak tady byli ještě dva lektori, já. Tak jsme stmelovali kolektiv. Myslím si, že jak takš.*“

V: Ještě si třeba na něco vzpomenete?

P: „No jinak teď devátáci měli program v kině Láská ano, děti ještě ne. To jsem viděla, to je super, pro devátáky úplně bezvadné. Chodíme tady přímo do budovy Policie ČR. Takže využíváme nabídky, jak pro první stupeň, tak pro druhý. Takže to, co je, vždycky bereme. Loni jsme tady měli z Linky bezpečí, byl tady pán a ty besedy byly úžasné. A pak jsem sehnala vysokoškolské studenty z Prahy a ti mi tady přijeli udělat vzorové hodiny chemie s tím, že oni předváděli úžasné pokusy, oni si dovezli dodávku věcí ... Takže když něco je, využijeme, každý rok je něco jiného.“

V: Velmi dobře. Teď ještě poslední otázka k programům.

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP?

P: „Tak já ze studia už vím o kolegyňách, které některé organizace už navštívily, takže si dáváme echo, bylo dobré - nebylo. Někdy přijde informace z poradny, to neberte. A něco prostě když přijde, tak já si to projdu ten program, tak mě spíše přijde, aby si to děti vyzkoušeli a propagace, takže to zavrhnou. A když ještě nevím, tak mám tady výchovnou poradkyni a s tou to dáme dohromady na tom poradenském pracovišti.“

V: Bezva, super, tak mi to stačí. Ehm.

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „Já pořád si myslím, že je to ta třída. Práce se třídou. Když třída funguje, tak není záškoláctví, ani není to ubližování a je to i hodně ta práce toho třídního učitele, to je úplně nejdůležitější.“

V: Zase v podstatě máte pravdu, ano... Další otázkou se budu ptát na spolupráci.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na primární prevence? Myslím tím, třeba spolupráce s neziskovkami, zmínila jste Policii...

P: „Jo, tady všichni učitele fungujeme. Když do poradny zavolám, nebo na městskou vždycky to bylo výborné.“

V: Dobře a malinko to ještě rozšíříme.

V: Jakým způsobem a jakou formou probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli?

P: „Tady ve škole jsme se domlouvali vždycky osobně a se sociálkou nebo takhle tak vždycky telefonicky. Třídní učitelé taky spolupracují, my se jako hodně bavíme. Máte tady dobrou komunikaci, i tady kolega kolikrát říká, jak ... on třeba rozdál dotazníky, já jsem je vyhodnotila a pak jsme se na to společně podívali, protože já tu třídu neučím, takže jsme to jako já, jako nestranný pozorovatel a on jako třídní učitel.“

V: Jo jo jo. Ano.

V: Zajímalo by mě, zda-li jste narazila na bariéry v poskytování vaší práce?

P: „Možná v poslední době sami žáci některé věci moc nechtějí. Dříve byli více zapálení pro některé věci. A s věkem roste ta nechuť. V šesté třídě takoví byli, do všeho se hrnuli, ale v deváté je to „Jako proč?“

V: ano a ještě ...

V: Pociťujete nějaké vaše osobní limity, které ovlivňují vaši práci?

P: „*Někdy nechutí, ztráta času. Tak jako vy, někdy se vám něco zrovna nechce. Beru to tak, jak to je.*“

V: Jsem ráda, že to tak upřímně říkáte. Znáám to sama moc dobře. Je to přesně tak.

V: Máte dostatečnou podporu pro řešení problémů související s vaší funkcí?

P: „*Mám.*“

V. Ehm, ehm.

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zabíráte?

P: „*Já nesnáším, když se nějakému slabšímu ubližuje a tady jsou i kolegyně taky takové, napíší za to poznámku a třeba rodič je takový, že to chce vysvětlit a nesouhlasí s poznámkou. Takže když jako zjistíme, že se něco děje, tak jsme jako učitelé tady na to alergičtí, i když si myslím, že občas něco člověka projde mezi prstama, všude člověk všechno nemůže ...*“

V: Ehm.

V: Napadá vás, jaké kompetence byste doporučila k profilu lektora PP?

P: „*Já si myslím, že někteří ti lektori si nedovedou představit, jaké to je učit. Protože ty hodiny, kdy žáci mají dělat to, co se jim nechce (počítat, rýsovat, přemýšlet nad něčím) jsou jiné, než když přijde lektor a tam je všechno formou hry, tak jsou i jiné ti žáci. A když jsem byla na jedné akci, vystupoval tam pan psycholog a on říkal, že obdivuje práci učitele, protože on je vlastně v té své místnosti s tím svým žákem sám a my jich tam máme třeba třicet. A to já právě vím, že když máme třeba třídní schůzky, tak říkám, oni jsou v jádru všichni dobří, když jsou sami, když si sami vykládáme, ale ten kolektiv třídy je někam nasměruje a oni se sami k něčemu nechají a taky je to s čím přicházejí z domu.*“

V: Dobře, fajn.

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „*Já si myslím, že učitelé na škole nedokážou všechno, když není podpora i v republice, v tom systému. Protože my tady můžeme mluvit o všem možném a když já se dívám na televizi a vidím za jeden večer spoustu reklam na alkohol, coca coly, a ty energetické nápoje a to všechno ... všechny ty obrázky, reklamy, jsi free, je ti bezva ... a to není podpora. A to si myslím, že by mělo ministerstvo zasáhnout do médií, do časopisu. Takže toto se mi nelíbí, že jenom ta škola, a nikde jinde nic.*“

V: No, to říkáte moc důležitou věc. Teď si to vlastně sama uvědomuju. No. To je...Opravdu, moc dobře že to zaznělo.

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého? Jestli je něco takového, co by vás podporovalo?

P: „*Teď mi přijde, že asi teďka ne.*“

V: Ehm, nevadí.

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „*Tak možná, že některé děcka začnou nad něčím přemýšlet, trochu jinak.*“

V: Ehm, jasně. Stačí.

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: „*Možná by se to nemuselo ani jmenovat primární prevence, ale už děcka ve školce si začínají ubližovat a tak nějak se to pomalu začíná kastovat a to co už jsme tu možná řekli, že ty nejtěžší šikany začaly ve třetí třídě a dokonce a ta jedna mamino tady mka mi říkala, že už to začlo ve školce. Dokonce mi tady některé maminky brečely, že netušily, že ten jejich tady může mít tak zlé. V té školce bych to nazvala jinak, ale už se to začíná tak nějak jako kdyby třídit, protože takové to kápo se tam najde vždycky.*“

V: Další otázka je obecnější.

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „*Já myslím, že když funguje rodina, tak i ten volný a rekreační a mimoškolní činnost ta rodina uhlídá a nasměruje, tam kam potřebuje. Když funguje rodina a nemá dostatek finančních prostředků, tak může být problém. Když je rodina super, která by chtěla a na některé věci jim třeba nezůstávají ty penízky, tak ty aktivity jsou potom takové, jako není to ono, a ty děcka sklouzávají potom k takovým těm vlastně partám. Mám i ve třídě takové rodiny a já vidím, kam ta děvčata se ubírají, že už jsou o dva o tři roky někde jinde a je podle toho, s kým se stýkají, se staršíma. Já si myslím, že na prvním místě je rodina.*“

V: Zajímá mě, která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?

P: „*No to už se dá ovlivňovat od malička, od malých dětí.*“

V: Takže myslíte předškolní děti?

P: *Ano. Protože co já jsem měla ty zkušenosti, tak když se něco neuhlídalo, tak pak se to táhlo přes první stupeň a pak je to až tady. I když si myslím, že ty šikany na těch středních školách, jak se setkávám, tak tam už je to trošičku asi jiné, ale jak se říká „Ohybaj ma mamko“ – tedy odmalička.*“

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: „*Na mě vždycky působí ty třídy, ta třída, ten kolektiv, do kterého chodím a toho si všímám. Protože já si můžu nastavit, že tam budu třeba řešit vandalismus, ale tam je třeba vulgární mluva, jsou sprostí. Takže já si myslím, že to je ten kolektiv a že ani ten třídní učitel neví, co dostane za třídu, tak neví, co zrovna ten rok tam bude řešit. Třeba jeden celý rok jsme tady řešili romskou otázku, a další rok nic, to se řešilo zase něco jiného. Třída a učitel.*“

V: Dobře, může být...Další otázka je k diskutovanému tématu.

V: Jakou roli by měl sehrát třídní učitel při působení programu primární prevence u jeho kmenové třídy?

P: „*Každopádně musí být přítomen, a jestli ta třída se neprojeví, tak je tam obecně něco špatně. A když se projeví, tak je to vlastně dobře, tak si s tím třídním učitelem jdou na ruku. Takže vždy by měl být. Třeba kolegyně jednou, když pan XY začínal, tak tam nechtěl třídního učitele a jí to hrozně mrzelo a oni si pak neměli s tou třídou co říci.*“

Na to jsou rozporuplné názory, někteří nechtějí, že ti žáci jsou více otevření, někteří zase chtějí, aby ten třídní učitel to viděl a slyšel, protože jak on má potom navázat? Každopádně musí i ten třídní informovat o tom, jak to je o co se má opřít nebo si všimnout...“

V: Teď otázka, u které nemám moc jako laik žádnou představivost.

V: Jak se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primární prevence?

P: *„Nikdy se nedá zaručit, někdy to vyjde, někdy ne. Podle toho, jací jsou lidé jakémkoli v kolektivu, stoprocentně nezaručíte nikdy nic.“*

V: Ehm, zajímavé.

V: A poslední uzavírací otázka našeho rozhovoru, existují podle vás nějaká rizika ve vaší práci?

V: Rozhovor je ukončený a já vám děkuji za naše povídání, krásně jsme to stihly.

ROZHOVOR Č. 2

(datum uskutečnění: 10. února 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Jak jo, začneme, ať to stihneme. Začínám vždy otázkou, jaká je profesní způsobilost k vaší funkci metodika prevence?

P: *„Tak já jsem vystudovala vlastně tu dvě stě padesát hodin, které jsou předepsané, na filosofické fakultě v Olomouci, takže přímo metodik prevence, to znamená přednášky plus závěrečná práce a pohovor.“*

V: Ehm, dobře, bezva.

V: Vzpomenete si, za jakých okolností jste se k této funkci dostala a proč?

P: *„To fakt nevím (smích).“*

V: Bylo Vám to třeba nabídnuto, měla jste osobní motivace?

P: *„Bylo mi to určitě nabídnuto, je to už totiž hrozně dlouho a já si nepamatuju. Ale určitě mi to bylo nabídnuto, takže jsem se mohla do studia pustit. Já si tehdy vzpomínám, že jsem chtěla. To studium mě velice zaujalo a my jsme byli jedni z prvních, protože tehdy ještě nebyly předepsané ty hodiny, takže já jsem to studovala asi čtyři nebo pět let, protože oni nám furt přidávali ty hodiny a my jsme pořád jezdili do Olomouce. Ale bylo to fajn, to studium se mi hrozně líbilo. Já si myslím, že to studium jsem si vybrala sama, že mě to zajímalo.“*

V: Dobře.

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: *„Tak to je pořád, to jsou pořád různé nabídky. Jo takže já mám ještě kolik dalších certifikátů z různých oblastí, hlavně třeba šikana nebo ehhhh ta prevence primární vůbec. Třeba ten náš okresní metodik prevence je výborný, takže on nám spoustu akcí nabízí ... A hodně jsem jezdila do Ostravy, teď si zas nevzpomenou na tu společnost, která uspořádává*

akce pro primární prevenci, tak jsme taky měli různé akce s policií, jo, dozvěděli jsme se ty nejnovější věci, takže něco se pořád děje tady v téhle oblasti. Mě už to všechno nebaví, protože já jsem to prošla několikrát a je to pořád stejné.“

V: Ehm, ehm, dobře.

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize v rámci vaší pozice metodika?

P: *„Můžete mi to prosím nějak upřesnit?“*

V: Ano, určitě, dobře, že se ptáte, v pořádku. Supervize by spočívala v tom, že byste měla člověka, supervizora, se kterým byste řešila problémy týkající se prevence a vaší práce. Funguje i na základě, že člověk často potřebuje nějakou podporu, potřebuje se poradit, jestli postup, který jste zvolil, byl dobrý, dává nadhled, případně objektivní kritiku, řeší nové aktuální situace, bavíte se o postupech, nějakém vyšším odborném náhledu.

P: *„Tak určitě ten okresní metodik prevence, opravdu na něj se člověk může obrátit nebo sám se nabídne a přijde do školy. My tady máme takové to preventivní pracoviště, kde je výchovný poradce, já a speciální pedagog. Takže my jsme taková ta skupina, kde když je třeba, tak si prostě sedneme a poradíme.“*

V: Jo, to je právě ta intervize, v rámci pracovního kolektivu.

P: *„Jo určitě pracuje to naše pracoviště, jo všichni tři.“*

V: Podílíte se na hodnocení PP nebo MPP nebo jakou v něm hrajete roli?

P: *„Tak já ten minimálně preventivní program vytvářím a pak jej hodnotím. Takže na začátku školního roku ho vytvořím a na konci píšu to hodnocení, pak to posíláme do pedagogicko-psychologické poradny a oni to pak posílají na kraj.“*

V: Ehm, dobře.

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování se dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce ve své praxi tady na škole?

P: *„Nejvíce určitě, když to vezmu, protože já jsem celé roky dělala výchovného poradce, tak se to tak jako prolínalo hodně, ale když teďka zůstanu jenom u toho metodika prevence, tak je to určitě záškoláctví – neomluvené hodiny a potom šikana. To je opravdu asi tak největší problém.“*

V: ehm, dobře.“

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Jaký je vlastně způsob vaší práce? Jestli vy sama se máte možnost podílet na činnosti primární prevence nebo třeba jenom koordinujete. Každý metodik to má jinak.

P: *„Já jsem spíše teda koordinátor, protože já učím dvaadvacet hodin, já nemám čas na nějakou primární prevenci, že bych já sama vytvářela, ale jsem koordinátor, to znamená, dávám dohromady všechny akce a nabídky, které nám přecházejí. A řeším teda konkrétní situace.“*

V: Možná ten dotaz ještě malinko upravím, třeba, která si myslíte, že je nejvíce interaktivní?

P: „*No my máme velice dobrou zkušenost s renarkonem, s nimi spolupracujeme dlouho, už několik let, už aspoň deset let a my jsme s paní ředitelkou dohodly, že budeme dělat pro první stupeň čerstvou primární prevenci, začínat tedy opravdu už těch nejmenších, protože to už je dneska nutné začít tam, takže my teďka děláme každý rok pro druhé a třetí třídy ten primární program, tam oni mají ty tři cykly, každý je na něco zaměřený a probíhá to během celého školního roku a příště v tom zase pokračující noví druhách a třetáci. No, a pokud samozřejmě přijde Policie, městská policie, letos nám nabídli i kurzy sebeobrany, tak to jsme říkali, že využijeme. Státní policie s těma jsme taky spolupracovali dlouho, protože oni pokud dostanou nějaké finance z evropské unie, tak okamžitě to nějak rozjedou., tak to máme většinou to právní vědomí pro osmáky, devtáky, to máme taky každý rok, no a hasiči mají taky výborné programy, to se dětem hrozně líbí. I pan okresní metodik prevence tady byl několikrát pro děti dělat třeba, nebo pro učitele jsme měli oblast šikany nebo kyberšikany. Takže já jsem spíše ten koordinátor, než abych něco vytvářela. Za prvé nemám na to čas a za druhé, pro ty děcka je lepší, když to dělá někdo cizí. Ono jak přijde ten pán z toho renarkonu, jak má na krku ten tu marihuanu, tak oni jsou úplně u vytržení.“*

V: Jo, fakt, tak to je zajímavé.

V: Tak další otázku zase malinko uzpůsobíme. **Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti?** Vy jste pěkně hovořila o rámcových programech pro tu druhou a třetí třídu, takže tam je ten program takový v podstatě dlouhodobý, týká se jedné třídy a pak postupuje dál.

P: „*Ano, ano a pak jsou ještě ti hasiči. To je zase druhá a třetí a šestá třída, tyhle dva ročníky.“*

V: aha, super, bezva. Plus nějaké ty jednorázové programy neziskových organizací, můžeme je zařadit mezi vaše činnosti, které se vás týkají?

P: „*Určitě jsou, protože my když objevíme nějaký problém, když jsme třeba objevili šikanu v jedné šesté třídě, tak jsme poprosili právě Renarkon, oni jsou hrozně bezva, oni mají úplně plně na celý rok, to se musí objednávat v červnu už na celý další školní rok, nám ale vychází vstříc, protože jsme jejich takoví dobří zákazníci, že teda udělají tu jednorázovou šikanu v té šestce. A my máme ještě tady na škole, jsme se přihlásili do programu, to se jmenuje preventivně výchovný program, možná jste o tom slyšeli, to je smlouva s rodiči, teď se o tom hrozně mluvilo, psalo v novinách a nám ministerstvo školství nabídlo, abychom byli satelitní školou, teda tou školou zkušební takovou, takže my jsme jeden rok byli jako škola zkušební, byla jsem párkrát v Praze na ministerstvu, kde jsme měli školení k tomu a rozjeli jsme to tady a od letošního školního roku je to doporučeno ministrem, aby se na školách ty programy uskutečňovaly, ale tady u nás v našem městě žádná jiná škola není, takže já jsem se do toho zapojila, stala jsem si i školitelem, protože jsem byla na školení zase v Praze, kde teda jsem získala certifikát, že můžu podávat, kde můžu jiné školy do toho programu jako jo, ale nikdo nemá zájem.“*

V: aha? Nikdo nemá zájem? A Jak to prosím funguje?

P: „*a funguje to tak, že my teďka s tou výchovnou poradkyní to děláme spolu a předtím jsem to dělala sama, pokud se objeví problém, tak na to z ministerstva školství máme formuláře a*

my právě začneme, začíná to tím, že máme pohovor s tím žákem a já do toho vždycky interesuju i třídního učitele, kde si vybereme z těch problémů, já vám když tak ten formulář pak ukážu, to je předtištěné všechno, takže my z toho vybereme, pojmenujeme problém, domluvíme se s tím dítětem, ono nám potom tam podepíše, že bude dodržovat ta pravidla, na kterých jsme se domluvili. A to chce potom třeba jednou za čtrnáct dnů si ho vzít a zkontrolovat, jestli to dodržel nebo ne. A pokud je tam nějaký velký problém, tak zveme rodiče a už to jednání probíhá i s rodiči, a pokud ani to nepomůže a to jsme měli jeden případ loni, že jsme k tomu ještě přizvali ze sociálně právní ochrany, takže tady přišla paní a řešili jsme, to bylo záškoláctví, a vyřešili jsme to tehdy tím, že jsme udělali konečný zápis a tam se potom vytváří takový individuální program pro toho žáka, co teda přesně po něm budeme chtít, jak se má chovat, pokud to poruší, tak co bude následovat.“

V: Tak to děkuju za tyto informace.

P: *„velice se nám osvědčilo, musím říct, velice, opravdu. Takže ty nejvíce problémové žáky jsme tak loni zvládli, takže to je taky takový dlouhodobější, protože to pokračuje dál.“*

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP? Takže může nejčastěji třeba být, stane se nějaká šikana, potřebujete to nějakým způsobem zaléčit, pozvete si Renarkon, takže je to třeba na základě aktuální situace? Můžeme se na tom takto shodnout?

P: *„Ano. Pokud je to šikana jako taková, tak to musíme vyšetřit, to znamená, že postupujeme přesně podle těch pokynů, které jsou z ministerstva školství, jak se řeší šikana, pohovory, různé zápisy, všechno, pak se domluvíme, jakým způsobem potrestáme toho žáka nebo ty žáky a potom následně bychom chtěli, aby se s tou třídou pracovalo, jo, takže se pokusíme, buď pana metodika, ten je ochotný kdykoli fakt přijít anebo když se nám podaří třeba ten Renarkon.“*

V: Ehm, bezva. Pak možná mě napadá, že by tady mohla patřit i jak to nazvat váš „prevence prevence“, myslím všeobecnou prevenci, ten program pro druhou a třetí třídu jako povinný, ne čekat až se něco stane.

R: *„ano, máte pravdu, protože ta hranice jde pořád níž.“*

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: *„Jak jste to myslela?“*

V: Ehm, jestli jste třeba viděla, jak Renarkon pracuje s tím svým programem, nevím přesně jak je dlouhý, jak probíhá, ale co tam nebo na těch programech skutečně to nosné. Principy, jak efektivně pracovat s dětmi, nejen prostřednictvím těchto programů.

P: *„Ty programy jsou dvouhodinové, mají to tedy výborně propracované. Většinou teda pracují v tom komunitním kruhu, ale já jsem většinu jejich programu neviděla, protože pořád učím, ale oni tam chtějí třeba třídního učitele, což si myslím, že je mnohem lepší, než kdybych tam byla já. Ten třídní tam vidí ty svoje děti, vidí, jak reagují, že se zapojí taky. Oni potom dělají tu zpětnou vazbu vlastně, z které si potom tady vezmou, co oni třeba, a vypadá to tak, že když skončí s tím programem a i s tím třídním tak nám řeknou, pokud tam třeba něco objevili nebo něco se jim tam nezdálo, tak to řeknou, tak se to třeba potom řeší dál.“*

V: jo, děkuji.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP?

P: „Jo, určitě. Dobře.“

V: Ještě podotázka k tomu.

V: Jakým způsobem a jakou formou probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli? Jsou to nejčastěji osobní setkání? Telefonicky? Emailem?

P: „Samozřejmě že osobní setkání, pokud je to mimo tak telefonicky většinou, oni stejně chtějí ty objednávky mailem, a jinak tady ve škole se vždycky domluvíme. My máme ten aktiv třídních učitelů, takže vždycky když potřebujeme, tak řekneme takový plán na půl roku, na tom aktivu těch třídních učitelů, kde řekneme kde co, já jim tam řeknu, co v rámci té prevence je čeká a oni si vypracují takové svoje programy k tomu, které mi odevzdají.“

V: Ehm, bezva. P

„A doplňujeme je během roku.“

V: Narazila jste na některé vnější bariéry v poskytování vaší práce?

P: „Tak rodiče jsou bariéra ... Smích... rodiče jsou někdy velká bariéra, protože rodiče se hrozně těžce smírují s tím, že by jejich dítě mohlo být problémové, a většinou u těch rodičů, no ne většinou, ale řekneme, že z těch padesáti procent narazíme a je to někdy opravdu těžké.“

V: Pociťujete nějaké vnitřní limity, které ovlivňují vaší práci?

P: „Nejsem si vědoma.“

V: Máte dostatečnou podporu ze strany vedení pro řešení problémů související s vaší funkcí?

P: „Určitě jo.“

V: ehm, dobře, bezva.

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zabíráte? Může souviset s tématem primární prevence nebo s pozicí a prací školního metodika? Jak chcete...

P: „Řeknu to, co bych asi říct neměla.“ (smích)

A: ale řekněte to (smích)

R: „že jsou ty děti pořád horší (smích) ale je fakt, že řešíme problémy, které jsem dříve třeba neřešovala, že teď už se objevuje alkohol, marihuana, elektronické cigarety ve škole. My pořád musíme dopisovat do školního řádu, co tady se nesmí, protože cigarety jsou jasné, ale přišli hoši s elektronickým cigaretama, tak jsme museli dopsat, že nesmí elektronické cigarety. Prodávali nám tady marihuanu a to jsou věci, které dříve nebyly, nebo třeba kyberšikana, to začalo taky s facebookem ... že přijdou rodiče, že je někdo...ale jak my to máme řešit, oni rodiče by si na to měli dohlédnout sami. Ale měli jsme spoustu akcí pro děti, co se týkalo kyberšikany, loni to bylo takové velké boom. Myslím, že právě pedagogická fakulta v Olomouci měla nějaký grant na to.“

V: ano máte pravdu. Narazila jsem na internetové stránky k tomuto projektu, máte pravdu.

P: *„Bylo to výborně udělané, ale já nevím, jestli jim něco dalo...Jo oni se sice na to dívají a říkají to je hrozný, ale pak klidně se holky vyfotí a pošlou fotky. Ale jako takové problémy se dříve fakt neřešily. Řeší se jiné problémy, které souvisí s tou dobou a s tím, co se děje kolem nás.“*

V: Jaké kompetence byste doporučila k profilu lektora PP? Jaké vhodné vlastnosti by měl podle vás mít?

P: *„No já si myslím, že by měl být teda hodně empatický, měl by být klidný, měl by umět všechno udržet v klidu, protože někdy to opravdu stojí hodně sil a hlavně by měl být teda hlavně otevřený těm ostatním, to znamená, že to je hrozně důležité. Já jsem možná otevřela hodně, protože jednu dobu za mnou chodili úplně se vším všichni.“*

V: a to by třeba právě mohlo být tím limitem, že člověk je hodně otevřený.

P: *„áno a někdy je to na škodu, protože já jsem pak řešila už úplně všechno, tak proto já jsem pak rozhodla a řekla jsem dost, protože primární prevenci si musí řešit třídní učitelé jo, protože oni ty děcka nejlíp znají, takže jsem právě vymyslela to, že si každý udělá svůj vlastní program primární prevence, kde si napíše všechny aktivity, které s těmi dětmi během celého školního roku dělal, všechny aktivity, které já jim zařídím, to si tam doplňují a domluvili jsme, že udělají dvě třídnické hodiny zaměřené na primární prevenci, v každém pololetí jednu a já teď kontroluju je, takže už to není takové že se vším chodí za mnou. Všichni prošli školením na šikanu, takže když za mnou přijdou, já jim řeknu, jsi proškolený, vyšetři si to a pak přijd' za mnou, řekni mi, jak to dopadlo a kdo tam tedy byl, já ti s tím ráda pomůžu, ale už to nebudu prostě dělat já. Takže trošku jsem ty limity našla.“*

V: to je perfektní, to slyším poprvé o tom systému na škole. Myslíte nebo víte, že to tak funguje i někde jinde?

P: *„To nevím, ale tohle to můj výmysl ten program těch třídních učitelů. Že právě když jsem jezdila do Olomouce, tak tam nás na to pořád upozorňovali, že ten třídní učitel musí, že neexistuje, aby ten metodik prevence byl ten hromosvod a všechno to řešil, že prostě musí do toho zainteresovat i ty ostatní. Takže naši třídní učitelé už teďka dělají dobrou práci v rámci primární prevence. Že si sami dělají ty komunitní kruhy a aktivity, které už si sami někde najdou...“*

V: Co si vlastně myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: *„No už nám slibovou roky a roky pořád ty hodiny volné, což neexistuje že. Já jsem to měla, právě když jsem dělala toho výchovného poradce, tak jsem měla tři hodiny mínus a to jsem opravdu mohla vyřešit spoustu věcí, ale loni se to právě rozdělilo, je nový výchovný poradce, který má nárok na dvě hodiny mínus a já nemám. Ale to se řeší už několik let, jestli ti preventisté by měli mít nárok na nějakou hodinu mínus, protože dvaadvacet hodin to je hodně a přitom se fakt nedá nic udělat navíc, to jediné po odpoledních hodinách, že ... ale si myslím, že teda... jako mám teda ten příplatek, těch dva tisíce korun, nevím jestli je tam nějaký strop, ale tak dostala jsem ten příplatek a jak jsem dodělala školu, tak jsem přešla do třináctého platového stupně, takže já si myslím, že ohodnoceno je to dobře, ale chybí tam ty hodiny, alespoň ty dvě hodiny kdyby byly k dobru, pro tu práci ... protože já mám třeba úřední hodiny*

ve čtvrtek do čtyř hodin jo, takže zase kvůli tomu, že ti rodiče nemůžou dopoledne, ale když něco akutního by bylo, tak bych to mohla řešit v rámci toho volna, teď to říct nemůžu, teď řeknu, počkejte až doučím. Ale já si myslím, že to postavení není špatné.“

A: ehm, dobře, fajn.

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého, posilujícího, podporujícího?

P: *„No je pořád takových nějakých nových...“*

V: Může to být třeba i vaše vzdělávací dráha, právě o tom, jak jste mluvilo o ministerstvu, jestli s tím souvisí i nějaké konference, výzkumy, máte možnost se někam dostat?

P: *Uřčitě jo, určitě jo. Třeba to ministerstvo mi dalo hodně, já jsem tam byla asi pětkrát a byli tam třeba právníci a ti nám říkali třeba různé ale opravdu zajímavé věci z toho právního hlediska, co my vlastně můžeme a nemůžeme, což je dané různými vyhláškami a takové jako fakt konkrétní věci, nebo jak máme postupovat v tom konkrétním případě, třeba jsem se tam dozvěděla, že můžeme vyloučit žáka z výuky, což jsme si mysleli, že neexistuje. Ten právník nám řekl, že to existuje, že pokud bude pracovat pod dohledem jiného svou práci, tak jsme to zavedli a fakt je to výborná věc. Protože pokud je tam někdo, kdo opravdu ruší a ti ostatní se kvůli němu nemůžou učit, tak ten učitel ho popadne, zavolá sekretářku, kdo má volnou hodinu, posadí ho tam, dají mu tu práci a on dělá. Takže stačí jenom říct a oni půjdou... Takže mi třeba dalo hodně tady tohle. Ale těch podnětů je pořád kolem, ale já mám takový pocit, že už toho mám kolikrát dost (smích)...těch podnětů“*

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží? Pokud má vliv?

P: *„No vliv má určitě, měla by mít. Měla by mít vliv na to utváření té osobnosti toho dítěte, v každém případě že, ale do jaké míry ho má, to nedokážu posoudit.“*

A: Dobře řečeno, děkuji.

P: *„Oni vyslechnout spoustu věcí, jsou opravdu výborné ty prožitkové programy, kdy oni si to sami zkusí a ten prožitek je hrozně důležitější, než když jim tam někdo vykládá. Takže já doufám, že to má nějaký účinek, že je to nějak formuje.“*

V: dobře, dobře.

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: *„Já si myslím, že ano, že už by se mohlo v tom předškolním...že už se to tak posunuje, protože my jsme takové problémy jako kyberšikanu, no nás nenapadlo, že se to bude řešit na prvním stupni. Takže jo, já si myslím, že by to mohlo začít od té předškolní výchovy, samozřejmě formou odpovídající věku těch dětí, nějakou hrou, určitě jo.“*

V: Super, děkuji.

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „Rodina určitě a bohužel, bohužel, ale to je problematické. Ale rodina stoprocentně, ta by měla být na prvním místě, potom by měla přijít ta škola a všechno co se děje tady. A určitě i volný čas, protože některé ty děti mají toho volného času hodně.“

V: to je pravda.

P: „toho času, kdy neví, co a potom to všechno vzniká, vandalismus... ale my jsme třeba sportovní škola, máme tady sportovní třídy, takže sportovci jsou vytížení, a i když zrovna nemusí být nejlepší v tom sportu, tak mají nějakou náplň. Jenže zase to souvisí s financemi těch rodičů, takže pokud dneska rodina nemá peníze, tak je všechno drahé, všechno se platí ty kroužky.“

V: Ano, je to tak.

V: Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná? Podle Vás?

P: „Jsou to určitě děti mladšího školního věku, s předškolníma nemám zkušenosti, ale určitě ty děti od té první třídy, to si říkám, že oni třeba mají tu výchovu dopravní, přijde tam třeba městská policie a to jsme tady měli i ten program tehdy toho ajaxe, to dělala policie, kdy oni se učí vlastně veškeré a i ta prevence, jak se mají chovat doma, jak mají otevírat dveře...tak to byl ten program pro prváky a druháky, ale to už skončilo, protože skončil ten grant, to dělala státní policie. Ale já si myslím, že u těch prváků stačí ten, co tam dělá ta paní učitelka v rámci i toho obsahu toho učiva, ale od té druhé třídy si myslím, že by se mělo začít...“

V: Dobře, bezva. Další otázka je k velmi diskutovanému tématu.

V: Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu primární prevence v jeho kmenové třídě?

P: „Určitě by tam měl být u těch programů, bud' by měl mít svůj vlastní, oni většinou mají, takové nějaké svoje, že si třeba literaturu ode mě půjčí, ale jinak já si myslím, že by měl být určitě.“

V: Dobře, ehm ehm. Mě jako laika by zajímal pohled člověka z praxe v další otázce.

V: Jakým způsobem se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primárních programů?

P: „Tak to fakt nevím (smích). Tak pokud je to na škole, tak ta kontinuita tam je, ale třeba potom dál, na těch středních školách se potom neřeší a potom dál třeba na těch vysokých, tož to už vůbec ne, nevím, možná třeba na těch učilištích je to donutí ta situace, protože tam jsou ty problémy malinko větší, ale na to je ta základní škola asi nejlépe propracována.“

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: „Co ovlivňuje můj pohled...ta práce mě baví, tak třeba ta zpětná vazba je, určitě, já jsem teda na to hrdá, že na naší škole se prostě problémy řeší, tak, já si myslím, že to je důležité a že třeba i ti rodiče to řeknou...ted' nám třeba přišlo strašně hodně dětí z cizích škol kvůli šikaně a že rodiče přímo řeknou, tam byla šikana a nikdo to neřešil jo...tak někdy je to samozřejmě, že ti rodiče na to moc přecitlivěli, ale ve většině případů to tak asi bylo, protože to dítě u nás problémy nemá...U nás to funguje dobře, samozřejmě se musím pochválit“ (smích)

V: Jen se pochvalte (smích), to je bezva.

P: „To je to, že ta škola by měla být bezpečná pro ty děti a to si myslím, že u nás je. Samozřejmě neřešíme prkotiny, ale pokud se objeví jakýkoli problém, řešíme ho hned a jdeme do toho konce, kdy to dořešíme a že třeba už párkrát jsem i policii přizvali.“

V: Jsou třeba nějaké rizika ve vaší práci?

P: „Jsou právě ti rodiče, to jsou problémy ... Navíc riziko...“

V: Ano, však v klidu si nad tím popřemýšlejte, v pořádku.

P: „Riziko je rozhodnout se jo někdy. Máte někdy problém a člověk se musí rozhodnout, jestli teda do toho zainteresuje nějaký úřad anebo ještě třeba tomu rodiči dá šanci. Protože jakmile se dostane na úřady, tak se rozjede kolotoč a zase má člověk strach, aby nikomu neublížil, že by z toho mohl vlastně vzniknout nějaký problém, který není... Takže my se vždycky snažíme to s těmi rodiči projít a pokud se to nezmění tak to budeme muset řešit tak a tak přes sociálku, nebo na policii. Takže rozhodnout se, jak to vyřešit je někdy problém. Ale tak už dělám dlouho, tak už bych měla mít nějaké zkušenosti, jak řešit.“

V: to je bezvadné, děkuji, máme rozhovor ukončený a splněný. Bylo to dobré a otevřené povídání, děkuji vám za to.

ROZHOVOR Č. 3

(datum uskutečnění: 18. února 1015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Otevírám rozhovor vždy stejnou otázkou a teď tomu taky tak bude. Jaká je Vaše profesní způsobilost k primární prevenci?

P: „Mám dvěstěpadesátihodinové studium, tehdy to vypisovala filozofická fakulta v Olomouci, ale dělala jsem to ve Valmezu, protože oni nám vyšli vstříc na té vysoké škole, na té vyšší odborné a vlastně oni tam měli nějaké detašované pracoviště, takže jsme nemuseli tak daleko, protože nás tady bylo více a dělali jsme to tady...“

V: Ano, tak mi to stačí, bezva.

V: Vzpomenete si, za jakých okolností jste se k této funkci dostala?

P: „V podstatě jako metodik prevence jsem začala pracovat hned, jak se ta funkce vyžadovala, já už ani nevím, ve kterém roce to bylo, to už hrozně dávno a jak se začalo mluvit o tom, že třeba bude mít vzdělání, tak jsem začala, jsem si říkala, byla by to škoda nevyužít, navíc tehdy jsme platili asi pět a půl tisíce za semestr, takže to nebylo finančně tak náročné, takže jsem toho využila.“

V: Dobře, fajn.

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání? Jak to máte Vy?

P: „Tak já jsem členka krajského poradního sboru přes přírodopis, přírodní vědy, takže já si říkám, že učitel pokud chce s dětmi pracovat, tak se musí vzdělávat a nemůže ustrnout na tom, co se kdysi naučil před třiceti lety, takž vzdělávám se pořád.“

V: Jasně, to je bezvadné.

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: „S metodiky tak to míváme pravidelná setkání, která organizuje XY, jako okresní metodik prevence, takže tam většinou. Anebo když je nějaký problém, tak přímo s ním většinou, není problém, vždycky jako.“

V: Dobře, takto mi to stačí, super.

V: „Podíle se na hodnocení PP nebo MPP?“

P: „Tvořím ho a každým rokem ho vyhodnocuju, protože to i poradna vyžaduje a krajský úřad, takže ho vždycky vyhodnocuju na základě podkladů učitelů, protože na pedagogické poradě dám vždycky otázky a oni mi pošlou zpětnou vazbu a takhle mi to děláme.“

V: Ehm, ehm. Ke spolupráci s učiteli se snad ještě dostaneme.

V: Teď mě zajímá, kterých témat se v oblasti rizikového chování se dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce na škole?

P: „Nejvíce s takovým tím drobným ubližováním, ono to ani není šikana, ale spíše takové to vysmívání nebo ta první stádia šikany, tak s tím nejvíce a my jako škola jsme se zabývali rozvojem osobnostní výchovy, sociální výchovy, tak hodně na tom pracujeme.“

V: „To je bezvadné. Ehm.“

P: „A je škoda, že teďka budu psát, jak je v rámci té republiky ten kulatý stůl, který se týká minimální prevence, tak tam chci napsat. My jsme tady měli celý systém třídnických hodin, kdy každé pondělí, byl třídní učitel se svojí třídou a dělali jsme tam práce takový ty hry z osobnostní výchovy a tak, jenomže přišla česká školní inspekce a řekli, že to je hodina navíc, která v úvazku učitele ani dětí nemůže být no a museli jsme to zrušit. A to OSV¹ se dalo v rámci ŠVP do jiných předmětů, ale ono se to tak trochu rozplazlo. A je to škoda.“

V: Už jsem taky slyšela o české inspekci v podobném případě. Každá škola to má jinak, je opravdu škoda, když slyším jak úspěšný a vlastní systém vám tady fungoval.“

P: „Tenkrát v každém ročníku se trénovalo něco.“

V: „Takže třeba každá třída měla na rok nějaký plán?“

P: „tak, tak a tam v rámci těch her a aktivit se podporovalo a pak osmá a devátá třída jsme jezdili na lyžák, tak tam ještě ty odpolední programy, no“.

V: „No s tím možná souvisí plynule i jedna z mých otázek.“

V: Narazila jste na některé bariéry v poskytování prevence nebo ve funkci preventisty?

P: „Ta legislativa v počtu hodin, ono možná jsou udělat to OSV, ale není to ono, musí se tam plnit ty očekávané výstupy a když bylo třeba pracovat na nějakém tématu, tak se na něm pracovalo, takže to bylo fakt takové pružné a aktuální a teď to chybí.“

V: Ano, to je jasné. Velmi nepodporující systém. Je to velká škoda.

V: Ještě nějaká bariéra by vás napadla?

---

¹ OSV = osobnostní a sociální výchova

P: „No tak finance, jako takové to suplování, dneska celkem ta legislativa jo, jakékoli vzdělávání, člověk se vzdělává a vrátí se a je třeba suplovaný zdarma, už třeba ve volných hodinách supluje zdarma, to tam nahoře nedořešili, ať jsou to jak soutěže, tak akce s dětmi, je to nepřímá nevychovná činnost, tak člověk v podstatě nic“

V: Pokud si vezmeme tu část, která se týká práce se třídami, tak třeba které formy jste využívala nejvíce? Používali jste třeba některé zajímavé prvky? Jakou formu PP používáte nejvíce?

P: „Tak většinou vždycky se začíná nějakou tou evokací, kdy jsme něco navodili a pak ty děti nějakou dělaly nějakou činnost a zase jsme se k tomu vraceli v tom kruhu, většinou v kruhu nebo ve volném uspořádání, aby se ty děti cítily bezpečně. Máme pravidla, stanovovali jsme si pravidla a dodržujeme je, aby děti měli pocit bezpečí, že to co se upíná v té třídě, tak tam zůstane.“

V: „Jsem ráda, že to slyším.“

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti? Jak jste u vás měli a máte?

P: „Ten třídní učitel pracoval s tou třídou, kdy ji dostal. My máme systém první, druhá, třetí třída je jeden třídní, čtvrtá, pátá, druhý a pak od šesté do devítky je další třídní. My začínáme tak, že dříve jsme měli adaptační pobyty v šesté třídě, teďka máme už v páté třídě, protože k nám chodí děti ze spádové školy, tak aby se vyrovnali. Už se tak pátým rokem to máme, že jezdí na adapták v to září nebo začátkem října, aby vlastně ten třídní pracoval s tou třídou dlouhodobě, takže dlouhodobě, to nebyly žádné jednorázovky, které nemají smysl, někde hromadně v kině, ne.“

V: Aha, aha. Dobře.

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP? Co ovlivňuje váš pohled na výběr primárních programů?

P: „Kdysi první takový program byl program s panem Johnem, tenkrát jsme na tom byli v městě a to jsem byla nadšená, že jsem tam jela. Ale ta reakce, jsem si říkala, že to nemá s prevencí nic společného, to jsem jim mohla film pustit já a bylo by to ještě navíc osobnější, protože v kině narváno, některé děti to tam brali prostě jako zabítý čas a bylo to ... mě se to nelíbilo. Ještě jednou jsme doktora Uzla využili a pak už jsme tyto nabídky vůbec nevyužili, že to naše tady, je kvalitnější a potřebnější, než tam někde. Navíc finanční zátěž, nějak se dostat do toho města, je to časově náročnější. Takže to jsme upustili po dvou zkušenostech.“

V: Takže jste se pak zaměřili na primární prevenci nespécifickou, prostě preventivní prevenci a dále podle toho, co aktuálně bylo potřeba.

P: „Ano, přesně tak.“

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „Já si myslím, že to musí být aktuální, musí to být šité na ten kolektiv, protože nemá cenu, abych já si tady pozvala nějakého externistu, který ty děcka vůbec nezná, on jim tam něco přednáší, sbalí se a jde. Takže já si myslím takhle. A v loni moje deváčky využily proškolení neziskovky, jmenovalo se to netopýři a byli v Praze dvě děvčata, a pak nám tady ty programy dělali, to byly ty peer programy a to bylo bezvadné. Měla jsem strach, protože oni tam měli téma AIDS, HIV a bezpečný sex, a měla jsem z toho trošičku obavy, oni si to vedly samy ve dvouhodinovce v osmé a deváté třídě a bylo to úplně perfektní, celé to ustáli, děcka je brali,

protože je brali jako ty odbornice, které tam byly v té Praze. Rozdali prezervativy a nikdo se nesmál, bylo to bezvadné. Z mojí strany nebylo vůbec nutné zasáhnout. A letos za mnou chodí další deváťáčky, kdy to zase bude, že by chtěli.

V: To je výborný efekt primární prevence, jako metodika vás to musí těšit, že je zájem. Dobře. .

V: Jak vám funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP?

P: *„Tak my, protože jsme malá škola, tak víme o každém prdu, tak my ty děcka vidíme a známe je hodně. Třeba dneska zrovna kolegyňka měla mít jednání s maminkou, protože kluk začal vystrkovat růžky, tak jsem ji řekla první postup, jak se s ní, protože je to nová učitelka, tak ať si zatím pozve jenom maminku, dala jsem ji vlastně takový nějaký formulář, kde si zapsat dohodu s maminkou a kdyby to nepomohlo, tak pak budu já zasahovat, jsem si říkala, ať maminka necítí nějakou převahu od nás, prostě ... Většinou ještě chci, ať se vyjádří k problému to děcko, pak rodiče, pak ten kdo má ten problém a nějak dohodnout dohodu, kterou pak všichni podepíší a zatím to takhle funguje tady to...“*

V: Jakým způsobem a jakou formou probíhá předávání informací, např. už jste zmínila okresního metodika prevence nebo máte i možnost s nějakým jiným, krajským, případně jiné osoby?

P: *„No tak s tím krajem máme, ale probíhá to prostřednictvím okresního metodika, ale jako když bývá ta krajská konference, tak tam jsem byla dvakrát, ale jinak není problém.*

V: Jak se třeba domlouváte s metodikem, jaká forma převažuje?

P: *„Jak kdy, on nám aktuality a takové věci posílá emailem, myslím si, že to nejlepší, protože tak můžeme hned reagovat, odpovídat, protože jak učíme, tak je to takové...jo, takže převažuje mailem, ale třeba měli jsme tady i školení, kdy přijel a školil nám postup při šikanování, já si myslím, že je to lepší, kdy to slyší i kolegové, jo bylo fajn.“*

V: Pociťujete nějaké limity, které ovlivňují vaši práci?

P: *„Ne, žádné si neuvědomuju.“*

V: ehm, dobře, nevádí, nemusí být.

V: Máte dostatečnou podporu pro řešení problémů související s vaší funkcí?

P: *„Určitě, určitě, určitě mám.“*

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte?

P: *„No, mám. Mě teďka nejvíce trápí ty třídnické hodiny. Protože vidím, že ty vztahy v té třídě jsou jiné, než bývaly. Jo, že ty vazby chybí. A já protože učím tělocvik, tak se snažím takové ty věci dělat v tělocviku, protože my máme tělocvik kluci holky dohromady, takže tam je ten prostor. Výchova ke zdraví taky, není to ono, jo... tady v tom vidím taky velké omezení, ale nejenom já, ale i kolegové jako třídní, protože je to na úkor toho jejich odborného předmětu. Protože my máme v pondělí, že tam učí ten třídní učitel, ale jak může v anglickém jazyce řešit takové věci.“*

V: No jo, nejdůležitější je, že každý učitel je limitovaný a musí splnit a splňovat. Je to bludný kruh.

P: „Přesně, přesně a je to škoda, protože si myslím, že to fakt bylo osvědčené a fungovalo to, nejenom na naší škole, ale na více školách.“

V: Kdybyste si měla představit lektora programu primární prevence, jaké si myslíte, že by měl mít ideální nebo vhodné kompetence, vlastnosti při práci s těmi dětmi, s tím tématem?

P: „Měli jsme tady z Renarkonu... no já myslím, že ... měli by být mladí, měli být takoví vnímaví empatičtí a aby co nejrychleji poznali trošičku klima té třídy. To si myslím, že je velká nevýhoda těch programů, protože oni mají nějaký program, nějaká poznávačka, děcka dostanou možná jmenovky, ale oni je neznají, oni je nepoznají. Odbudou si tam to svoje, a pak zase jdou. Tak to se mi zdá ta nevýhoda jako v těch programech. Renarkon jak mívá ty velké bloky, tak ano, ale my toho nevyužíváme, já myslím, že ty větší školy možná ano, mají větší možnosti, ale nám to takhle vyhovuje.“

V: No já mám pocit, že vám to hlavně takhle funguje. Prostě funguje samo o sobě.

P: „Ano, přesně, navíc je zbytečné něco, když se za to ještě musí platit.“

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „Pořád se o ní mluví, pořád se o ní píše a nic pořádného bych řekla, že se nedělá. Myslím si, že finanční prostředky by měli jít úplně jinak a ne že se udělá školení jak žádat na granty, měly by být prostě peníze na to, ať ta škola na to má, ať opravdu může na ty aktivity školu v přírodě, kterou jedeme, ať tam mohou jet všechny děti, ať je nějaká podpora ze strany státu. Já myslím, že oni mluví a mluví a nic. Mluví o tom tak dlouho, jak metodik prevence bude mít snížený úvazek jako výchovný poradce. V podstatě já si myslím, že teďka metodik prevence má více těch oblastí než výchovný poradce a hodiny nemá z úvazku. Tisícovku až dva tisíce ti, kteří mají to funkční studium a ten čas tam chybí.“

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco podporujícího?

P: „Nevím o nich.“

V: V pořádku.

V: Další otázka je obecná.

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „Pokud je dobře dělaná, tak má vliv hlavně na vztahy mezi dětma ve třídě, na jejich psychiku, na to, že jsou sebevědomí, a když jsou sebevědomí, tak nepotřebují žádné berličky v podobě alkoholu, drog, cigaret.“

V: výborně, perfektní. Bohatě stačí, řekla jste to moc hezky.

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: „Určitě, určitě, protože si myslím, že šikana a takové ty věci se rodí už ve školce. Vidím to, když nám tady přijdou prvňáčci s některými vazbami, určitě předškolní vzdělávání a myslím si, že to dokazují zkušenosti ze světa, kdy začínají s tou sexuální ve třech, pak ty děcka mají zábrany, pak ta prevence od dvanácti už nemá cenu.“

V: Ehm, ehm. Bezva. Teď budou na řadě další obecné otázky...

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „No já si myslím, že opravdu hodně vztah rodiny a školy a důležité je, aby rodina školu nebrala jako nějakého bojovníka, ale jako spolubojovníka, v té výchově těch děcek. Vždycky když si rodiče zvu, tak se snažím je získat na svoji stranu, aby zjistili, že nechcu špatně pro to jejich děcko, ale že chcu, aby bylo dobré, že chcu, aby nám to fungovalo společně.“

V: Jasně, to je moc dobré. Děkuji.

V: Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?

P: „Já si myslím, že nejvíce do těch dvanácti let, protože pak jsou v pubertě a chtějí si dokazovat a pokud tam nemají zafixované návyky hygienické, jakékoli, osobnostní tak už pak ... Oni vám odkývou, řeknou ano, a pak za rohem budou dělat stejně něco jiného. Já myslím, že ta puberta tam je zlom.“

V: Co ovlivňuje váš pohled na primární prevenci jako takovou?

P: „V poslední době mi hodně vadí média, hodně mi vadí internet, protože mi pořád mluvíme co a jak, ale rozkliknu seznam a je tam spousta negativních a já nevím jakých co ...tady toto mi hodně vadí a v podstatě, že i ve školách jsou podporovány tablety, počítače a chybí návrat ke knížce, k takovým normálním lidským věcem, všechno jedeme přes techniku, my říkáme, že děcka neumí komunikovat, ale budeme je zkoušet přes tablety nějakým hlasovacím zařízením.“

V: Perfektní, máte pravdu. Teď otázka na velmi diskutované téma.

V: Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu primární prevence u jeho kmenové třídy?

P: „Já si myslím, že ten třídní by tam měl být, protože on s tou třídou bude pracovat dál a jak on může vědět, co tam upytlíkujou, když nemá přehled. Jako je to k ničemu.“

V: Bezva, bezva.

V: Jak se dá nejlépe zaručit kontinuita primární prevence?

P: „To nevím, nad tím jsem hodně přemýšlela, ale nevím. U nás to navazovalo, navazuje, vím, že mají v družině nějaké aktivity, my ve škole v rámci předmětů, kde to jde zařadit, teď budeme mít letos školu v přírodě, takže už tam chystáme aktivity a my tady ve škole děláme i projekty napříč školou, kdy děcka se nalosují vzájemně a jsou deseti dvanácti členné skupinky, kde jsou děti od první do deváté třídy a ti velcí pomáhají.“

V: Ano, ano. A úplně poslední uzavírací otázka.

V: Naposledy by mě zajímala odpověď na mou poslední otázku, zda-li podle vás existují nějaká rizika v rámci vaší práce, které pocítíte?

P: „No určitě. Těch rizik je spousta, já si toho můžu naplánovat a pak to dítě to celé může nabourat zhatit a nemůžeme to vůbec ovlivnit. Další rizika třeba vlastní děti, protože nevím, co kdy udělají někdy dítě a tady na vesnici to můžou automaticky použít, protože vím, že už se to použilo, protože od kolegyně syn někdy něco vymamlasil a už se to ...Chce vychovávat jiné a vlastní udělá tohle ... Tady je to jiné, tady si vidíme do té kuchyně.“

V: To je skvělé, náš rozhovor je ukončen, povedlo se to. Velmi děkuji za otevřenou spolupráci a dobře navnímané odpovědi a váš čas.

ROZHOVOR Č. 4

Tento rozhovor nebyl uskutečněn na základě osobního setkání. Účastnice rozhovoru vzhledem ke své nemoci a velké snaze poskytnout rozhovor, vyšla autorce práce vstříc prostřednictvím emailové korespondence a elektronického vyplnění předem připravených otázek ve MS Word. Svou podobou je rozhovor spíše strukturovaný, ale autorka je velice ráda za jeho přínos a kvalitu. Z výše uvedených důvodů tento rozhovor neregistruje autorčiny reakce na účastníkovy výpovědi.

V: Jaká je Vaše profesní způsobilost a za jakých okolností jste se k této funkci dostala?

P: *„Studovala jsem prevenci sociálně patologických jevů na FF v Olomouci – 2 roky. K práci jsem se dostala díky tomu, že si to přálo vedení školy a já souhlasila.“*

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: *„Ano, mám.“*

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: *„Ano, mám.“*

V: Podílíte se na hodnocení PP nebo MPP (jakou v něm hrajte roli)?

P: *„Hodnotím vlastní MPP a následně přeposílám OMP a ŘŠ.“*

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce?

P: *„Šikana, návykové látky a záškoláctví.“*

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Která je osvědčená, nejvíce interaktivní.

P: *„Atraktivní zrovna není – jedná se o besedy pro žáky vedené pracovníky z oblasti prevence (Ostrava – Renarkon, Nový Jičín – Policie ČR, atd.“*

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti:

P: *„Krátkodobé programy.“*

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP?

P: *„Podle dlouhodobých a momentálních problémů ve škole.“*

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: *„Jasně sdělení pravidel, záporní porušení pravidel, zásadovost, laskavost.“*

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP?

P: *„Kolegyně má na starosti výchovné problémy a šikanu. Já návykové látky. Momentálně mě moje kolegyně zastoupila v celé oblasti prevence.“*

V: Jakým způsobem (jakou formou) probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli?

P: *„Obvykle rozhovorem.“*

V: Narazila jste na nějaké vnější bariéry v poskytování vaší práce?

P: „Ano. Vnější komplikace - např. rodiče bojkotují samotné zaplacení programu a tím logicky i jeho provedení, které se nakonec neuskuteční.“

V: Pociťujete nějaké vnitřní limity, které ovlivňují vaší práci?

P: „Ne.“

V: Máte dostatečnou podporu ze strany vedení pro řešení problémů související s vaší funkcí?

P: „Ne.“

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte,?

P: „Jasně sdělení pravidel, záporné porušení pravidel, zásadovost, laskavost.“

V: Jaké kompetence byste doporučil/a k profilu lektora PP?

P: „Komunikace, zásadovost, pozitivní manipulace s cílem pomoci, nepodsouvání myšlenek, empatie, lidskost, laskavost.“

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „Je to k smíchu nebo k pláči...“

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého, posilujícího, podporujícího?

P: Osobní přístup.

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „Klima školy.“

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: „Ano – stoprocentně.“

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měly podpořit prevenci obecně?

P: „Evropská Unie, Český stát, rodina a pak všechno ostatní.“

Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?

P: „0 (prenatální vývoj) - 6 let“

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: „Nedostatečné pravomoci dnešních pedagogů, nezaměstnanost, strach ze ztráty zaměstnání, nefungující rodina, nemyslíci stát, primární prevence nemá zelenou – ani náhodou.“

V: Existovala nebo existují rizika ve Vaší práci? Pokud ano, tak jaká to jsou?

P: „Rizika jsou naprosto jasná - člověk se vystavuje možné šikaně ze strany rodičů, ze strany dětí...“

V: Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu PP v jeho kmenové třídě?

P: „Rodičovskou. Třídní učitel by opravdu měl být přítomen programům. A to nejen kvůli poznání své třídy, ale také kvůli tomu, aby zasáhl, pokud by se ve třídě ze strany lektora dělo něco nevhodného.“

V: Jakým způsobem se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primárních programů?

P: „S každým třídním rozebrat, co trápí jeho ve třídě, co trápí jeho třídu, co potřebuje jeho tříd. Uzpůsobit program a vést si evidenci.“

P: „Hlavně být statečný a nevzdávat se!“

Příloha č. 4 – Transkribované kódované rozhovory – lektoři primární prevence

---

PŘÍLOHA 3 - ROZHOVORY S LEKTORY PROGRAMU PRIMÁRNÍ PREVENCE

(seřazeny za sebou dle data uskutečnění)

Vlastní použité zkratky a textová stylizace:

- **V = výzkumník (vedení rozhovoru),**
- **P = participant (účastník rozhovoru),**
- *„Text psaný kurzívou“ = odpovědi účastníka,*
- **Text psaný bez kurzívy = otázky, reakce výzkumníka.**

ROZHOVOR Č. 1

(datum uskutečnění: 28. ledna 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Jaká je tvoje profesní způsobilost?

P: *„Profesní způsobilost jenom ze studií, bakalář, a ten pocit předat něco dál.“*

V: Dobře a nějaké vzdělání k primární prevenci, kurzy?

P: „Ne, nebyly. Pak v průběhu konference primární prevence rizikového chování.“

V: Za jakých okolností ses k této funkci dostala?

P: *„Bylo mi to nabídnuto za kamaráda, který z toho programu vypadl a potřebovali náhradu ... Pak jsem vlastně vyjádřila, že by mě to zajímalo, jak to vlastně funguje, jestli bych se na to třeba hodila, protože práce s dětma mě baví velmi, nebo s mladýma lidma. Takže tak.“*

V: Máš dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: „Určitě ano.“

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: *„V našem kolektivu ano, to probíhala v podstatě vždycky každý den, když jsme jeli z té školy, většinou formou jeden na jednoho jsme si dali zpětnou vazbu. Ale jinak supervizi jsme měli třeba až po půl roce, co jsem tam začala pracovat, takže to mi chybělo docela dost na začátku.“*

V: Podílíš se na hodnocení prevence. Jakou v něm hrajte roli?

P: „Jak to myslíš?“ „Asi tomu nerozumím.“

V: ehm, jasně. Třeba tvá reflexe v rámci výroční zprávy vaší organizace nebo jiná forma?

P: *„V rámci výroční zprávy ne, nemám žádnou roli.“*

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování dotýkáš nebo se kterými pracuješ v kolektivu nejvíce?

P: *„Nejvíce asi xenofobie, jsme dělali, potom tam byla zakázka já a zodpovědnost ... V oblasti rizikového chování ... ještě pátrám v paměti ...“*

V: V pohodě, popřemýšlej, nespěchej.

P: Jo, třeba jak se chovají v dopravních prostředcích, ve svém volném čase, tohleto jsme dělali s těma mladšíma děčkama a potom jsme hodně dělali komunikaci s těma staršíma dětma, takže jsme je učili komunikovat mezi sebou a mezi dospělákama hodně dobré vztahy.“

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti? Jak by je vymezila?

P: „Většinou to byly ty jednorázové a třeba navazovaly tak, že v jednom půlroce se udělal jeden program a v druhém půlroce zase jiný program a jeli jsme za tou stejnou třídou.“

V: Jo, jasně, rozumím.

V: Jakým způsobem se rozhoduješ, nebo spíše rozhodujete o využívání různých forem PP?

P: „Většinou byla zakázka přímo od školy na to téma a měli jsme lekce už přímo namyšlené, takže ta škola dostala na výběr třeba deseti témat a měli si jedno vybrat s tím, že jsme to upravovali vzhledem k věku žáků a třeba počtu dětí ve třídě., tak jsme si tam třeba doplnili nějakou aktivitu navíc, že jsme věděli, že je jich tam víc.“

V: Ehm, ano, dobře.

V: Jaké zásady jsou čistě podle tebe, na základě vlastní zkušenosti, aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „Určitě struktura a jasná pravidla na začátku a určitě otevřenost – nebýt tam direktivní na pozici učitele ale na pozici třeba nějakého tutora nebo mentora, takového jako člověka, který může vědět více než oni, ale hlavně aby se ti lidi nebáli zeptat se.“

V: Díky za tak jasné odpovědi. Dobře teď tu mám něco na spolupráci.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP? Jak jsi to pocítovala?

P: „Většinou to byl právě školní metodik, který nás objednával na popud třeba toho ředitele, protože většina těch škol mi přišla, že má rozpočet, který musí utratit a musí splnit nějaké podmínky, které jsou někde zavedené a tam patří i třeba hodina primární prevence, takže si nás volali kvůli tomu. Ale ti metodici hm... můj osobní pocit byl, že na malých školách, třeba v menších městech nebo na vesnicích, ti metodici fungovali krásně, měli přehled o celé třídě komplexně, věděli, které dítě má jaké sociální poměry, jestli je tam už nějaký problém a dost často nás na to upozorňovali. V těch větších městech to dělali taky nebo měli tendence to dělat na některých školách, ale dost často se nám potvrdilo, že mají dost často zkreslené představy... třeba to když tam přiskotačil ten direktivní učitel, tak automaticky se šlo do nějaké agrese nebo vzpury nebo něčeho takového, ale s náma se bavilo normálně, s náma žádný problém nebyl, nebo jsme ho neidentifikovali třeba během těch čtyř hodin programu. Nebo jsme si více všimli, že je více komunikativní nebo více otevřený, celé je to dost interaktivní a co se týče některých věcí a her, má více nápadů, ale nebylo to tak, že byl schválně rušivý element ve třídě.“

V: Ehm, jasně, rozumím. Ještě to rozšířím tu otázku. Takhle.

V: Jakým způsobem a jakou formou probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli? Jak jste se domlouvali?

P: „Fungovalo to tak, že my jsme měli vedoucí té primární prevence a ta přijímala objednávky od těch škol a komunikovala s nima o datech, časech, kdy přesně bychom tam měli přijet a oni poslali většinou jenom počet dětí a třídy. My jsme tam potom přijeli do té třídy, ten člověk nás potom přivítal a řekl, tak teď půjdete do sedmé cí tam to vypadá tak a onak, možná budou trochu rozladění, je to sportovní třída, příklad jo, vy je máte teďka na odpoledne, je prostě květen, tak je to možná nebude úplně bavit. A my jsme potom těm školám psali zprávy, dokonce pokud si to o zažádali, tak jsme psali zprávy hodnotící na tu tříd, například pokud jsme si něčeho všimli, návrhy na čem by se dalo pracovat.“

V: Dobře, mělo to svůj systém, jak slyším. Fajn.

V: Narazila jsi na bariéry během tvj práce? Myslím tím především vnější podmínky.

P: „Většinou je to prostor, že to většinou probíhá ve třídě. Když ta primární organizace ty své primární programy dělá a má své vlastní prostory, tak tam si ty třídy zavolá. Ale ve velké většině škol je problém s tím prostorem. Přijdeš do malé třídy, která je plná lavic a židlí a ty musíš hned odstrkat na začátku, ale udělali jsme z toho takovou rutinu na začátku.“

V: Jasně, doslovná materiální bariéra, jo. Další otázku mám ráda. Mohla by se ti líbit.

V: Pociťujete nějaké limity, které ovlivňují vaší práci? Tady mám především na mysli vnitřní limity osobní povahy. Vnímáš nějaké?

P: „Pocítila jsem stoprocentně limity, to bylo tak, že jsem se každou tou lekcí dozvídala i o sobě další a další věci, třeba jedna primárka probíhala čistě na klučičí škole, průmyslovce a byli to prváci a zakázka byla drogy a závislostní chování a tam takové ty otázky na tělo, na mě, protože jsme většinou jezdili v páru, jako kluk holka, takže vy spolu chodíte ... a největší limit, co jsem pocítila byla jedna preventivní lekce na sexuální chování a tam byly většinou samé romské děti věk osm až osmnáct a to byla docela pecka pro mě, protože já jsem dříve neměla s romáčkama žádné zkušenosti, oni jsou úplně jiní, živočišní a teď se tam úplně ... je tam ten boj mezi tou otevřenou bytostí a dělat něco jako člověk ne jako učitel a zároveň jsi profesionál, který má nebo který by měl udržovat určité hranice, ale oni velmi intenzivně tukali na dvířka těch hranic a já jsem vlastně nevěděla jestli je můžu pustit nebo ne. A ani jsme to celkově nesuperevidovali. To byla velká zkušenost.“

V: To se podařilo zachytit velmi pěkný limit, děkuji ti za něj.

V: Máš dostatečnou podporu pro řešení problémů související s vaší funkcí? Myslím to ze strany tvého vedení?

P: „My lektori jsme si to řešili mezi sebou. Já jsem většinou jezdila s klukama, pak jsem přebrala ty mladší kluky, kteří jezdili jenom chvílku a já jsem předávala ten empatický pohled na věc jako hru ale... To bylo vlastně všechno na nás, jak jsme si to udělali a nevím, jestli to bylo úplně správně no. Jako já jsem vlastně měla hotového bakaláře, ale cítila jsem se v některých věcech velmi nejistá a někdy mi to přišlo, že jsem pochybovala o tom, jestli to dělám správně tu práci, ale měla jsem štěstí, že v mém okolí se vyskytovali i lidi z praxe, třeba z jiné organizace, která taky dělá primární prevenci a to bylo příjemné povykládat si téma lidma i když svoji práci dělají malinko jinak. Ale je to všechno hrozně pocitové, když cítíš, že je to správně, tak je to správně a když cítíš, že ne, tak tudy cesta nevede... když se potom bavíš s těma odborníkama, tak to není dost, musíš to mít podložené nějakýma faktama a teorií a ty ty věci cítíš v tom břiše, ale nedokážeš je obhájit a to je chyb podle mě, si ty věci musíš argumentovat, a když je neznáš, tak tápeš“

V: Ehm, bezva, dobře. Teď otázka k zamyšlení.

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte?

P: „*Jasně. Když jsme vymýšleli lekci na komunikaci, tak ty děcka na tebe koukaj, jak na zjevení, když po nich chceš normální odpovědi na normální otázky, nejsou na tenhle ten přístup zvyklí. Jsou zvyklí sedět za těma lavicemi a přijímat tu frontální výuku, ale byly překvapeni, když museli argumentovat mezi sebou, když museli hledat ty odpovědi. Když se měli bavit ve skupinkách nebo ve dvojicích, tak to hodně vzali jako hádku a nedokázali respektovat toho druhého, ale to není ta cesta. Cesta je najít to společné řešení a to není jen ve školách, ale ve všech vztazích a tam to začíná ... myslím, že je to hodně o přístupu učitelů, neříkám, že že všech ... To je pro mě téma, ta komunikace a když nefunguje komunikace, tak musí nastoupit něco jiného, někdo ... Ty děcka byly šťastné, že je chce někdo poslouchat, někdo si chce vyslechnout jejich názor.“*

V: Super. Teď otázka k ideálním vlastnostem lektora.

V: Jaké kompetence bys doporučila k profilu lektora PP?

P: „*Otevřenou hlavu, určitě a nepřístupovat k dětem jako opičkám cvičením, ale jako k sobě rovným lidem, ať jsou klidně o patnáct let mladší nebo padesát, to je jedno, ale jsou to živé bytosti, které mají své vlastní právo na svůj názor a respekt k jejich názorům a trpělivost.“*

V: dobře, takhle mi to stačí. Jedeme dál.

V: Co si myslíš o současném postavení PP v našem školském systému? Jak to vnímáš?

P: „*Myslím si, že se o tom hrozně hezky mluví o tom školském systému, ale ta realita vypadá jinak. Nevzbudit v ten dojem, že ten kdo to dělá, je špatnej. Spíše si myslím, že by se tomu mělo dát více prostoru v samotných hodinách a nepotřebují na organizaci z vnějšku. Spíše si myslím, že je výhodou, když ten člověk ty děcka zná, je pohledá, taky bych to viděla na těch rodinných výchovách, občanských výchovách, naukách řešit ta témata přímo v té škole, ne aby přijel někdo jako dva lidi zvenku a pojd'me si udělat prostě jako warm-up a teď vám něco řeknem a zase odjíme.“*

V: Jo, jasně. Chápu to. Ehm.

V: Vnímáš sama některé nové aspekty, které přináší do tvé práce něco zajímavého, co práci příjemně podporuje nebo posilňuje? Je něco takového?

P: „*Myslím si, že nové hry, zážitková pedagogika. Taky se o ní v poslední době mluví, ale málo lidí to dělá kvalitně.“* Setkala jsem se zajímavou paní, která mě velmi inspirovala, jak třeba skrze tělo prožívat a pracovat s depresemi, to mě zaujalo.“

V: Ehm, bezva, to je perfektní.

V: Teď obecná otázka. Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „*Já si myslím si, že v ekonomice, stoprocentně. Pak je to v těch mezilidských vztazích, já to cítím hrozně moc, jakože teďka je taková to téma, že lidi jsou hrozně moc individualističtí a jedou si na to svoje a ostré lokty jsou toho součástí a myslím, že já tam prostě postrádám tu lidskost a tu duši v tom, ale nevím, jestli jsou to uchopitelná místa. Jenomže je to všechno tak*

provázané, školství, zdravotnictví – spousta těch problémů se odrazí do těla, sociální systém, to jsou prostě kořeny“

V: Měl by podle tebe být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání?

P: „Stoprocentně, ano, protože tam to začíná. To bylo téma, já jsem jim říkala v té neziskovce, proč děláme primární prevenci od šesté třídy, když ti šestáci už dávno ví, co jsou to cigarety, co je to alkohol, rizikové chování. Ty děti, když jsou malé, jsou daleko vnímavější, otevřenější a tvárnější a Myslím si, že v těch školách je prostor pro primární prevenci.“

V: jasně, jasně. Ano. Teď taková obecná otázka.

V: Jaké jsou podle tebe nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „Já si myslím, že by to mělo být provázané. Já znám třeba skupinu skautů, která funguje nádherně a nebojí se ty děti vést k samostatnosti a zodpovědnosti už od útlého věku. A nebojí se jim vrazit do ruky nůž a ať si vyřezou píšťalku, protože je nejprve s tím nožem naučí zacházet a nečekají, až se zraní a pak je z toho problém. Tráví ten čas aktivně tvořivě na čerstvém vzduchu, tomu já fandím. Myslím, že ta primární zodpovědnost je u rodiče, mít to vysledované do jakého zařízení ho dávám, do jaké školy. Ano, je to náročné... Ale na rodičích a pak na školách, místech, kde to dítě tráví nejvíce času.“

V: Ehm, ano, to je moc dobrá odpověď.

V: Která věková skupina je podle tebe nejvíce ovlivnitelná? Třeba děti předškolního věku, na prvním stupni, nebo středoškoláci? Jakou máš zkušenost?

P: „No já mám takovou zkušenost. S malými dětmi ve školkách jsem se potkávala jenom ve svém volném čase nebo na táborech, takže můj vhled do toho není až tak silný, ale co mám zkušenost mimo primární prevenci nebo i z prevence, že jsou ovlivnitelní tak do těch jedenácti dvanácti let a pak už je tam hrozně znát vliv těch rodičů a to je do té doby samozřejmě. Pak už je to spíše sekundární, terciální.“

V. Ehm, dobře.

V: Jak by se podle tebe dala nejlépe zaručit kontinuita primární prevence?

P: „Myslím, že by měla být úzká spolupráce preventistů a třídního učitele už od prvních stupňů základních škol. Jednotlivé ročníky by měly odpovídající témata a lekce by mohly probíhat každý rok jedna či dle potřeby...“

V: To je moc dobrá odpověď. Předposlední otázka. Téma třídní učitele.

V: Jakou roli by měl sehrát třídní učitel při působení programu u jeho kmenové třídy“? Jak jste k tomu přistupovali vy, měli/neměli jste je tam nebo chtěli/nechtěli ?

P: „Tu hlavní, i když vím, že někdy to prostě není možné... snažila jsem se třídní do programu začlenit - hlavně při adaptačních kurzech- ale i během roku, jenže tam bývá problém, že třídní měl výuku jinde...“

V: A moje poslední otázka se týká rizik.

V: Existují nebo existovala nějaká rizika ve tvé práci?

P: „Děti mohly být nespolupracující, nebo se mohl vyskytnout agresivní žák... pláč... mohly jsme pro někoho být příliš konkrétní, kdyby on právě zažíval nějakou podobnou situaci

z našich příběhů. “

V: Bezvadné, super. Náš rozhovor je u konce. Všechno jsme zvládly, jsem moc ráda. Moc ti děkuji za odpovědi a tvůj čas.

ROZHOVOR Č. 2

(datum uskutečnění: 28. ledna 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Za jakých okolností ses k této funkci dostal? Byla to pracovní nabídka? Potřeboval jsi třeba práci? Praxe zajímalo tě, zvědavost?

P: „Potřeboval jsem práci, zajímalo mě to a zrovna jsem vlastně prodlužoval studium, psal jsem bakalářku, tak jsem se dostal k tý práci, že mi řekli, hele je tady ta možnost, tak jsem po tom čapnul. V podstatě já jsem moc nevěděl, jak to půjde, tak jsem do toho vlastně šel po hlavě. “

V: Bezva, super.

V: Jaká je tvoje profesní způsobilost? Máš nějaké vzdělání k primární prevenci?

P: „K primární prevence ne, ale splňuju požadavky na primárního preventika podle teďka nových standardů od Mioskýho na třetího stupně, teď si vlastně budu dodělávat čtvrtý stupeň, abych mohl být expert, jakoby ten kdo kontroluje. “

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: „Jo, no, vzhledem k tomu, že mám jenom dohodu o provedení práce, tak mi nemohou proplácet kurzy a takovýhle věci, takže jakoby je to tak, že když jsme třeba jako chtěli do Prahy na konferenci o kyberšikaně a kybergroomingu tak nám zaplatili cestu a proplatili nám i čas tam strávenej. Takže něco je. Máme teďka slíbený celovíkendový školení o šikaně. Takže jako snažej se, ale to prostě neziskovka a bojuje se s tím, že ty prachy nejsou. “

V: Ehm, dobře.

V: Máš možnost pravidelné supervize a intervize? Jak to máš?

P: „No určitě. Ze zákona je to povinný třikrát za rok a teďka myslím tenhle tejden nebo příští tejden budeme mít supervizi. “

V: Podílíte se na hodnocení prevence. Jakou v něm hraješ roli?

P: „Jakým způsobem? “

V: Jestli máš možnost reflektovat to, co děláš? Musíš psát nějakou závěrečnou zprávu? Týká se tě i nějaký podíl na výroční zprávě?

P: „No určitě, z každý lekce se musí psát zápis, tam je vlastně reflektování skupiny, poradenství, atd. Je to teďka i nově stanovený, ale takhle to tam bylo zavedený jako standard s tím, že píšeme doporučení jakoby na další lekce a na vyžádání těch škol píšeme zprávy pro ty učitele. “

V: Dobře, jasně, teď tomu rozumím.

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování dotýkáš nebo se kterými pracuješ nejvíce? Jaká je praxe?

P: „V poslední době jsou to třeba jako dobré vztahy, vztahy mezi děckama, třeba jako co se týče šikany. My jsme byli řešit třeba i takovou ostrakizaci ve škole. Dost často jsou to dobré vztahy. Ehm... Třeba ještě loni to hodně bývala komunikace, nebo sexuálně rizikový chování, anebo se jezdí „chceme dobře vypadat“ to hodně děcka řeší. A pak třeba Šestáci prevence kouření, alkoholu a téhle jako návykových látek. Tvrdý drogy se teď moc nedělaj. Moc to nechtěj do školy.“

V: Takhle mi to stačí. Jo.

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Která je osvědčená, nejvíce interaktivní?

P: „No teď se vlastně zpracování úplně nová metodika, kterou jsem psal, a všechny vlastně ty lekce jsme si vymysleli úplně odznova. Jsem to dělal hodně já a s panem XY. Celý je to postavená tak, aby to bavili jak nás, tak ty děcka. Celý je to hodně interaktivní. Děcka vůbec neseď, sedíme v kruhu a spíše se jakoby pohybují a je to daný právě a hlavně na to, aby si to zažili tělem. Je to vodzkoušený, že když přijdeme po roce, tak ty děcka si po roce pamatují naše jména, co jsme tam dělali, co bylo obsahem. Po roce si to pamatují.“

V: Super, jo.

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti. Vztáhni si to na svou práci ...

P: „Třeba pobyty to vůbec neděláme. Školy na to jednoznačně nemaj prachy. Teď co se třeba nově nabízí, tak naše koordinátorka tak nabízí pomoc školám napsat grant na ministerstvo, aby dostali dotace, že vlastně ta primárka by byla tak, že každá třída by měla čtyřikrát po čtyřech hodinách. Naše programy jsou na čtyři vyučovací hodiny a z toho neslevujeme. Pokud to chtěj, tak jedine čtyři vyučovací hodiny.“

A: Ehm, jasně rozumím. Takže převládají jednorázové programy, ale ve hře jsou i programy v koncepci jednoho roku ... Ještě poslední otázka k programům.

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP?

P: „Ten program je jasně danej. Tak rozehřívaly, tak aby se to ... Protože ty programy jsou tak, aby to děcka začali už v první třídě a končili v devátý třídě nebo v prváku, druháku na střední. Takže v každém tom programu je to tak, aby se nic neopakovalo, všechno to je jinak, všechno to je interaktivní, vychází to ze zkušeností s tím, že jakoby všichni ti lektori maj tak trochu svým způsobem terapeutický myšlení, takže se to tak jako trochu pozměňuje, protože se reaguje na potřeby těch dětí.“

V: Ano, ano. Dobře.

V: Jaké zásady jsou podle tebe aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „Interaktivnost, hodně, hlavně. Tímto aby to nebylo stylem, přijdu a budeme přednášet. Né. Aby si ty děcka to zkusili, vžili se do těch situací. Takže všechno se hraje. Máme některé takový pomůcky, ty děcka hrajou i divadla, takže hlavně interaktivnost a to, aby si na to sami přišli. Myslím si, že je lepší, my to děláme tak že těm děckám nedáme tolik informací, ale dáme jim jen základní informace, které jsou pro ně důležité. A pracujem s nima tak, aby si je zažili tělem.“

V: perfektní, super, dobře.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP? Se školním metodikem prevence, vedení školy, krajský koordinátor? Jestli máš s tímto zkušenost?

P: „V rámci kraje je to tak, že každé rok tady bývá konference, kde vlastně druhý nebo třetí rok jsme tady přednášeli a kde jsme udělali ukázkou. Tady ta rada co tady je, tak te paní se ty naše programy hodně líbí. Teďka je to tak, že se hodně škol samy hlásí. My většinou, že jsme studenti, nebo většina z nás, tak komunikujeme přes google tabulky, kde si vlastně dopisujeme, protože my jsme jenom lektori a máme koordinátorku a všechny zakázky i platby řeší ona se školou. Do tabulky, která je online, ona napíše datum, téma, od kdy do kdy to je, kontaktní osobu a kdo zrovna chce nebo má čas, tak se tam dopíše, takže se domlouváme mezi sebou.“

V: To už jsi právě krásně odpověděl na další otázku, **jakým způsobem (jakou formou) probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli?**

P: „Elektronicky, hlavně elektronicky.“

V: Narazil jsi na bariéry v poskytování vaší práce? Vnější podmínky, vnější faktory?

P: „Jo, určitě. Bariery jsou v tom, že mi přijde, že učitelé, občas i ti metodici prevence vůbec nechápu význam té primárky. Jo je to takový to, oni mají ze zákona povinnost splnit za rok, dvě nebo tři hodiny, takže prostě fajfka.

Takže to jsou ti učitelé a taky to, že mě utíká matika. Nechápu, že prostě pro ty děti, je užitečnější aby jako věděli o jeden příklad z matiky míň, než aby někde fetovali na sídlišti nebo byl rozbitej kolektiv.“

V: Ehm, ehm, ano.

V: Pociťuješ nějaké limity, které ovlivňují vaší práci? Vnitřní tvoje faktory, osobní limity, které tě ovlivňují?

P: „Jedinej limit, kterej pociťuje je ten, že mám problém ráno vstávat fakt. Není to dobrou spánku, ale zkrátka když vstávám před sedmou tak mi to fyzicky nedělá moc dobře. Takže když brzo vstávám, pak řídím, tak jsem jakoby unavenej, takovej... takže tu první hodiny jsem takovej... ale ono to člověka jako dost často dostane, takže se s těma děckama rozhybe, takže to jde. Ale když občas takže čtyři dny vstávám, tak je to energeticky dost náročný.“

V: jasně, mám to úplně stejně. Přesně tak.

V: Máš dostatečnou podporu pro řešení problémů související s vaší funkcí?

P: „Dostatečnou podporu od koho myslíš?

V: Myslím v rámci záštity vedení organizace, ze strany vedení? Možná to souvisí s intervizí, pokud funguje, takže to může fungovat mezi váma. Můžeš za někým přijít a otevřeně hovořit? Nebo třeba radíš se s někým neformálně?

P: „Jo poměrně jo. No je to vlastně tak, že naše ředitelka je psychologka, je to ředitelka, takže dlouho nedělá praxi, ale toleruje mi to, že se radím s jinýma. Když mám problém, co nevím,

tak volám panu XY, který mě nikdy neodmítnul, je velice ochotný, někdy jsme i hodinu na telefonu, když jsme řešili drsnou šikanu ve třídě. Nebo volám jinému panu XY. “

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte? Ať už se týká obecně primární prevence nebo tvojí práce?

P: „Nejsilnější myšlenkou, kterou mám, tak se mi nelíbí, lineární způsob vyučování. Myslím, že to je jako prostě přežitek, a ty děti jsou už na tom jinak, přemešlej jinak. A myslím si, že daleko více by bylo třeba ty děti zvednout ze židlí, vyučovat v kruhu, na koberci. Ta forma už neodpovídá požadavkům doby. “

V: Bezva, super, tak mi to stačí.

V: Jaké kompetence bys doporučil k profilu lektora PP, lektore?

P: „No, ze zkušenosti se mi nejvíce osvědčili lidi, kteří mají vystudovanou dramaterapii, protože uměj pracovat se skupinou, což v primárce je práce se skupinou. Nechci protěžovat jeden obor, ale byli tam i lidi z jiných oborů a nemají tak dobře pracovat se skupinou, ale minimálně lidi, kteří jsou už třeba ve třetáku na bakaláři, aby měli za sebou už nějaký výcvik, aby měli to vzdělávání, co je důležitý, aby ty lidi měli dostatečnou sebereflexi. “

V: perfektní. Jasně.

V: Co si myslíš o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „Myslím si, že je podceněná a nedoceněná. A myslím si, že je to vnímáný jako něco, co je odfajfkováno v tý dyný škole. Protože já si myslím, že škola už dneska nemá mít tak edukační formu, ale jako spíše edukačně formativní. A to formativní mi tam chybí. “

V: ehm, ehm, jo jo.

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého? Něco posilujícího, podporujícího?

P: „Největší vliv je pochopitelně osobnost lektora, ale co se hodně utvořilo je to, že se ta primárka poměrně dost legislativně zakotvila. Miovksej a spol poměrně dost tlačej na pilu, aby se to jakoby v těch školách prolnulo. Jsou stanovený standardy, nově, což si myslím, že je pecka. Nově se dělají ty akreditace, což jsou akreditace, tlačí se na to, že školy budou muset brát programy, pokud dostanou dotace a budou muset brát programy pouze od akreditovaných zařízení s tím, že na ty akreditace jezdej lidi, kteří se v tý primárce pohybují dlouho a jsou to lidi z praxe. Nejsou to jako úředníci, ale jsou to lidi, kteří to dělaj, takže to znamená, že když už tu akreditaci někomu daj, tak ti lidi vědí, co dělaj, rozumí tomu. “

V: Ano, dobře.

V: Na co má podle tebe vliv PP a ve kterých oblastech se odráží? U jakékoli cílové skupiny?

P: „Má jednoznačně vliv na morální postoj těch dětí, no to jak se na věc pohled podívají, protože se týče otázky, čehokoli, nahlížení na lidi co používají nealkoholový drogy, nebo rasismus, tak málokdy se stane, že by jim někdo řekl pojďme se zastavit a chvíli se na to podívat a mohlo by se stát, že se těch dětí někdo zeptal na jejich názor a najednou, když se zeptám na jejich názor, tak jsou celí zkoprnělí, co to po nich chci a trvá jim dvacet minut než jim uvědoměj, že opravdu můžou říct co si myslej, že jim za to nedám blbou známku. “

V: Super, moc dobré. Díky.

V: Měl by podle tebe být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání?

P: „*Ano. Jo. Stoprocentně.*“

V: Jasně.

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: „*Myslím si, že nejdůležitější faktor jsou prachy. Jako na rovinu, co budeme lhát, teče do toho málo peněz, je málo lidí, kteří jsou kvalitní a ochotní to dělat a málo je lidí, kteří to umějí dělat za ty malé prachy. Jednoznačně prachy jak pro školy, aby měli chuť a čas dělat, tak pro ty lektory, aby měli motivaci tam chodit lidi, kteří jsou dobří.*“

V: Dobře, rozumím tomu.

V: Která věková skupina je podle tebe nejvíce ovlivnitelná?

P: „*No tak už podle vývojové psychologie jsou to předškolní děti, ty se dají hodně tvarovat. Pak hodně tvárný jsou děcka okolo 4, 5, 6. třída, ty jsou takový, že to nejsou vyloženě jenom děcka, už začínají být zvědavý a chtějí informace. Ta sedmá a osmá třída to jsou děcka se kterými ta puberta fakt hodně mlátí a deváťáci bývají vyloženě takový ne jako tvární, ale hodně chtějí informace, hodně je to zajímavá, co něco z jiného pohledu. Takže myslím si, že předškolní děti pak čtvrtá, pátá, šestá a devátá třída.*“

V: Ehm, super. Stačí to tak.

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: „*V jakým smyslu?*“

V: Dejme tomu, že z primární prevence máš nějaký dojem, považuješ ji vzhledem k tomu, co děláš, za něco ... Vnímáš ji třeba pozitivně...

P: „*Tak pokud bych to vzal takhle, tak můj pohled ovlivňuje, že vidím, že to má smysl. Že mám odezvu u těch dětí. Mám zpětnou vazbu potom, že když někam přijdeme, tak po roce si ty děti vzpomínají a jsou úplně nadšený, že tam jsme, a když odcházíme, tak se ptají, a přijdete ještě, my chceme, abyste ještě přišli. Takže tak.*“

V: Teď taková otázka, se kterou si jakou člověk bez praxe moc nedovedu poradit, nějakou představu mám z teorie, přesto mě zajímá tvůj náhled. „**Jak by se podle tebe dala nejlépe zaručit kontinuita primární prevence?**“

P: „*No, asi nejlépe tím, že by byla přímo zapracovaná do vzdělávacího programu každé ze škol a taky tím, že by to bylo nařizováno ministerstvem a to jako něco, co je součástí vzdělávání. On je velký problém v tom, že to prostě pořád většina učitelů vnímá tak, že to jako je něco otravného co jim krade matiku a češtinu. Už si bohužel neuvědomují, že to, že děcko bude umět matiku, ale bude se sjíždět za školou trávou a vod patnácti na diskotékách éckem, je větší problém, než když nebudou vědět, jak se počítá rovnice o dvou neznámých. K čemu jim to bude, až budou na detoxu potit perník z těla, nebo umírat na rakovinu plic z kouření. Zkrátka podle mě doba kdy byla škola hlavně informativní je pryč, dnes musí být hodně*“

formativní a to bohužel spoustu učitelů nechápe i proto si myslím, že českému školství dost ujíždí vlak. “

V: Hodně diskutované téma o pozici třídního učitele... **„Jakou roli by měl sehrát třídní učitel při působení programu u jeho kmenové třídy“?** Jak jste k tomu přistupovali vy, měli/neměli jste je tam“ chtěli/nechtěli a proč?

P: „No nejideálnější styl by byl, abysme měli nejdřív učitele ze školy a provedli je programem, samozřejmě uzpůsobeným pro ně tak, aby si sami prožili jaký to je. Potom třídu na 4 hodinovou lekci a nakonec by je za nějakých 14 měl učitel spolu s náma a vedl by lekci hlavně on, aby byl součástí té třídy. No, to je ale utopie na to nikdo nemá. Tak pokud je to třídní a je normální a zapojí se do aktivit tak nemám problém, ale prudeš, nebo každou hodinu jinej učitel, to je spíš na škodu. To tam rovnou můžou dát kameru a cokoliv řeknete, bude použito proti vám.“

V: Úplně poslední otázka. Když se zamyslíš **„existují/existovala nějaká rizika ve tvoji práci?“**

P: *„Určitě, asi jako v každý profesi, která dělá s lidma, dětma. Musím dodržovat zásady humanismu, dodržovat jistý etický kodex, vidíš ani nevím, jestli maj primární preventici nějaký kodex, ale asi jo. Já se řídím hodě tím, co napsal Miovský o primární prevenci to je bomba. Vždy tam je riziko, že se dotkneš něčeho, co je pro někoho zrovna aktuální, co prožil a kor u té prožitkový formy. Pak je to na nás, abychom dokázali s tím problémem pracovat. Musíš se z minuty na minutu z lektora stát terapeutem, který lehce vede a dokáže ošetřit. Ono právě je spoustu lidí co dělaj prožitkový věci, ale tohle si neuvědomujou a experimentujou na druhých, a pak prásk něco je špatně a jak z toho ven? Myslím, že lektor by měl dělat jen to, co v čem si fakt věří.“*

V: Ehm, moc dobré. To je perfektní. Tak jo. Náš rozhovor je ukončen. Všechno jsme zvládli. Moc ti děkuji za velmi upřímné odpovědi.

ROZHOVOR Č. 3

(datum uskutečnění: 5. února 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: Tak bezva. Začneme první otázkou. **Jaká je Vaše profesní způsobilost?**

P: *„Jsem Sociální pracovník a lektor primární prevence. Podle 4U modelu bych měl splňovat snad i třetí kategorii.“*

V: Ehm.

V: **Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání a jak jste se k této práci dostal?**

P: *„Pohyboval jsem se delší čas jako sociální pracovník mezi různými cílovkami - bezdomovci, uživatelé pervitinu. Práce s mladými lidmi a dětmi pro mě byla zajímavou výzvou, chtěl jsem uplatnit odborné znalosti a zkušenosti ve skupině, kde podle mě bude mít výraznější preventivní efekt. Přitom jsem bral jako výhodu, že moje očekávání změny a viditelné efektivity práce je po předchozích skupinách.“*

V: Jasně, ano. Dobře.

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: „*Ano, mám.*“

V: Podílíte se na hodnocení prevence?

P: „*Myslíš našeho, toho, který sám dělám?*“

V: Ano.

P: „*Tak to bych řekl, že jo. V podstatě hodnotíme ten program jakoby průběžně na supervizi.*“

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce?

P: „*Rámcově všech, ale asi nejčastěji asi prostě závislosti, šikana, kyberšikana, vztahy ve třídě.*“

V: Bezvadné, rychlé, super.

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Nebo máte vlastní rámec, vlastní metodu?

P: „*Asi kombinovaně. To si myslíme, že je nejlepší. Vždycky je lepší, když je tam film, i když je tam beseda, vždycky je tam nějaká reflexe ze strany těch děcek, vždycky prostě rozhovor, doptávání, řešení nějakého dilematu.*“

V: super, ehm ehm. Jo.

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti?

P: „*My totiž jako děláme, když si někdo objedná jednorázovky, ale daleko častěji máme síť spolupracujících škol, které nám posílají ty třídy každý rok, a to je ideál, akorát teďka úplně není. To znamená, každou třídu jsme měli každý rok alespoň jednou jo. Takže jsme věděli, co mají za sebou, s kým máme tu čest atd. Akorát teďka nebyla podpořena všeobecná prevence, takže teď vyloženě bereme ty třídy a programy, které jsou selektivní. Takže tím pádem nemůžeme brát všechno, ale většina tříd už u nás byly, takže máme na co navazovat. Jinak teda děláme ty dlouhodobý návazný a i střednědobý, v podstatě záleží, co si škola objedná.*“

V: Rozumím, jasně, dobrá odpověď.

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP?

P: „*Podle zakázky školního metodiky, pak nějaké upřesnění, specifikace třídního učitele, v důsledku jsou to i ti žáci samotní, kteří si mohou ovlivnit tématu, který se na programu probírá. Mají možnost se jednotlivě vyptávat a občas se stane, že se to liší, ale snažíme se uspokojit i ty děcka, pokud mají nějaké otázky, mají v nás důvěru a řeší si něco svýho.*“

V: perfektní, jo.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP? Jakým způsobem?

P: „*Se školním metodikem, jak s kterým. Ale obecně řekl bych, že s metodikama v pohodě, ale horší je komunikace třeba kolikrát s vedením školy, ale spíše bych řekla komunikace v rámci*

školy, vedení, nebo třídní učitel. A co se týká spolupráce s jinými neziskovými, tak bych řekl, že o sobě, víme, potkáváme se, nemám pocit, že by tam panovala nějaká výrazná rivalita.“

V. Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „Takže ne podle toho, co se doporučuje, ale jak to teda je?“

V: Jo klidně podle tebe, na základě tvé zkušenosti a praxe.

P: „Já moc nevím, jak to dělají jinde, ale řekl bych že rozhodně nějaké cílenost, adekvátnost, srozumitelnost, to že to není ... vyváženost informací, nezastrašovat, to že to není zároveň nějaká emo palba. Že to jakoby odchytne ty děcka na úrovni, jaké jsou a ať je to přiměřené.“

V: super, to je moc dobré.

V: Jakým způsobem a jakou formou probíhá předávání informací mezi jednotlivými činiteli? Máte nějaké koordinátora?

P: „Ano, máme, ale zároveň u nás funguje garantství škol, to je rozdělený. Každý má třeba určitý počet škol, se kterými komunikuje on a je to taková ta klíčová osoba pro školu. Ale co se týče takové té technické koordinace, tak to má na starosti jeden člověk. A potkáváme se i v rámci vzdělávacích akcí, který máme pro ty metodiky, takže se známe jako dlouhodobě.“

V: Třeba ty sám máš možnost komunikovat s někým ze školy?

P: „Ano, komunikujeme vždycky před programem, během, po, to je běžná praxe. Bavíme se osobně a dotelefonoáváme se. Oni nám totiž posílají a my po nich chceme, aby nám vyplnili takový sondážní dotazník, pošlou, a když se chceme na něco doptat nebo oni, tak volají. Potom přímo před programem, ty programy probíhají u nás, oni nám je předvedou, tak deset minut před programem, deset po programu probíhá ještě osobní taková, jestli se něco nestalo, kolikrát je potřeba ještě něco upravit. Různý lidi vnímají ty věci různě závažně, podle úzkostné paní učitelky, ta třída je prostě na šibenici... Prostě to poupravíš.“

V: Dobře. Perfektní. Rozumím.

V: Narazil jste na některé vnější bariéry v poskytování vaší práce?

P: „Finanční a myslím si, že i resortní. Že ta prevence je třeba pojímaná, jako nějaká, pro lidi, kteří mají práce dost, viz sami ti metodici nebo učitelé, takže není stejný náhled na potřebu tady toho. Je to věc otravná, kterou snad tlačí i ty neziskovky, ale nebo, seshora ministerstvo.“

V: Ano, jo. To je velmi upřímné, díky.

V: Pociťujete nějaké vnitřní osobní limity, které ovlivňují vaši práci?

P: „Jasně. Tak určitě se tam promítají veškeré osobnostní faktory, takže určitě jo. Jsem si vědomej toho, co je pro to prospěšný a co ne.“

V: Perfektní.

V: Máte dostatečnou podporu ze strany vedení pro řešení problémů související s vaší funkcí? Můžeš otevřeně za někým přijít?

P: „*Ano, mám, za někým jo.*“

V: ehm.

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte,?

P: „*Pro mě osobně je taková ústřední tematická myšlenka to, že si nemyslím, že ty programy nějak zásadně ovlivňují nebo vyvrátí nějaký jevy, ale spíše vnímám, že děcka prostě postrádají nějakou normální důvěryhodnou osobu, která jim poskytne prostě objektivní informace ... může třeba zaujmout, nebo vyslechnout, podpořit. Takže myslím si, že tohle je to pro mě významný, že děcka dostanou možnost mluvit alespoň chvíli s někým, kdo jim může ukázat, že věci jdou i řešit i jinak, ukázat jinou volbu.*“

V: Ehm. Vždycky mě překvapují pořád nové odpovědi na tuto otázku, to se mi líbí, jak každý tam vnímá to svoje. Dobře.

V: Jaké kompetence byste doporučil k profilu lektora PP?

P: „*Mít nějakou osobní zralost a zkušenost. Přijde mi taky nemocný, když člověk si taky nic nezažil a hrne se ze školy. Ale to je možná podobný jako u učitelů, já nevím... Jinak toho je hodně a já zas nechci opakovat ... Je tam jakoby více rozměrů, možná ještě vidím jako nějaká i zodpovědnost a strukturovanost. Jednak jsou prostě charismatici, kteří jsou skvělí a často jsou jako v některých ohledech neschopní lůsři a pak můžou více uškodit než pomoc a pak ještě je tam i třetí rovina, nějaká jako odbornost, že to není o tom, že vždycky jenom na všechno odpovědět, ale můžu to opřít o nějaký fakta, vím, co v té situaci dělat. Takže osobnost, nějaký přístup zralej a vědomosti.*“

V: Skvěle, bezva.

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: „*Mám pocit, že to nějak na přelomu, že jakoby ten trend směřuje k tomu, aby to bylo nějak komplexně uchopený mezi resorty a jasně jakoby řečený, ale zatím to tak není.*“

V: Jo, jo.

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého, posilujícího, podporujícího?

P: „*Jasně, třeba konference, setkávání, jakoby s kolegama, sledování těch aktuálních trendů, zpětná vazba ano, určitě. Ale i samozřejmě výzkumy a sledujeme co se děje v Evropě a trendy to co publikuje adiktologie, vycházíme z toho.*“

V: To je super odpověď, bezvadné.

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: „*To je taky strašně obecný, ale můžu vztáhnout na konkrétní program. Tak tam ten dopad je takovej, že uvidím tu třídu, v rámci programu stihnu se zorientovat alespoň ve vztazích a rozhodně rozpoznat nějakou rizikovost nebo zranitelnost rizikového chování, ohroženost, cokoliv...pro mě následně to má i takovej diagnostickej význam v tom, že na to můžu upozornit učitele a navrhnout nějaké kroky nebo případně i tomu děcku. Takže taková prevence ve smyslu návštěva doktora. A pak to ty děcka, tak to si myslím, že minimálně si*

odnáší, to že ví, že se mohou na někoho obrátit, dostávají kontaktní kartičky a dozví se, jaký další možnosti jsou.“

V: ehm, ehm. Ano.

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: *„Určitě všechno, do jisté míry a přijde mi hodně ta rodina. Ale poslední dobrou jsou to hlavně hodně média a vrstevnické skupiny.“*

V: Ano. Už zase zazněla média, zajímavé...

V: Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?

P: *„Já bych to viděl tak, jedenáct až patnáct. Když bych se měl rozhodnout, tak teda starší školní věk“*

V: Ehm, jo.

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: *„Ano, bylo by to fajn. Rozhodně by to bylo zajímavý. Ted' jsem právě mluvil s policajtem, který dělá prevenci v mateřských školkách, tam to teda bylo velice zajímavě ukotvený, že on je právě takovou hodně hravou formou, adekvátní těm dětem, tak je seznamoval s uniformou, protože rodiče část starší děti policajty a ty děcka když se ztratí, tak mohou mít paniku s ním mluvit, aby to nevnímali jenom jako depresi a strach a to i do budoucna ovlivní tvoje postoje.“*

V: Super, tak mi to stačí.

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: *„Já tam vnímám rovin, jako co ovlivňuje moji práci obecně anebo co ovlivňuje můj pohled na prevenci obecně?“*

V: ehm, ano.

Když se bavím o práci, tak určitě zpětná vazba od dětí, od učitelů, od kolegů, třeba i vedení. Co se týče prevence ... myslím si, že to až tak neprožívám, že bych to měl jako nějaké vnitřní poslání to teda ne... asi je to spíše pohodlí to mít hozené jako je to práce, je to příjemný a nemusíš to řešit, že vlastně v rámci té práce to chceš dělat dobře, ale nejsi zodpovědná za to, co se ... ale pouze za svoji odvedenou práci.“

V: To jsem ráda, že to slyším. Bezvadné.

V: Ted' takové diskutované téma. Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu PP v jeho kmenové třídě?

P: *„No tak ideálně, aby ten program nasedal na nějaký třídnický hodiny. Aby děcka měli s předstihem informace, co je čeká, aby měli možnost se o tom s učitelem dál bavit a pokud to jsou děcka na prvním stupni tak ideálně, aby i on se mohl toho programu účastnit, ať to má takovej prožitkovéj společnej kohezní charakter, že ho můžou poznat jinak, zároveň lektori můžou podpořit jeho autoritu.“*

V: Moc dobré, ehm, ehm.

V: Jakým způsobem se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primárních programů?

P: „*Tak minimálně preventivním programem snad, i když pokud to není pouze jako nějaká formalita.*“

V: Jo, je to tak.

V: Existují podle vás nějaká rizika ve vaší práci?

P: „*Preventista čelí podobným rizikům osobnostní deformace jako např. učitel (samolibost, používání sarkasmů, zvýšená potřeba kontroly, patent na pravdu, pohodlnost, kategorizování, stereotypizace atd.). Stejně tak tam vnímám rizika syndromu vyhoření, zvláště při nerealistických cílech a přehnaném nasazení. Dít by se to nemělo - i preventista má myslet na vlastní prevenci. Proto jsou důležité ty supervize, vzdělávání, osobností i profesní hranice a čas na odpočinek. Rizikové můžou být i motivy pro tu práci. Např. fascinace drogama, nebo nedořešená vlastní témata nejsou vhodnou devizou. Na druhou stranu přílišná úzkostnost a spasitelské komplexity taky ne.*“

V: Tak jo. Náš rozhovor je u konce. Všechno jsme stihli.

Velmi děkuji za otevřené a upřímné povídání a Váš čas.

ROZHOVOR Č. 4

(datum uskutečnění: 5. února 2015, způsob registrace dat: diktafon)

V: „Dobrá, tak začneme úvodní otázkou. Za jakých okolností jste dostala k sociální prevenci spojenou s programy primární prevence?“ Bylo Vám to třeba nabídnuto, potřebovala jste práci, váš osobní zájem, zkušenost třeba z praxe ?

P: „*Jo, byla tam osobní motivace. A taková ta klasika, někdo známej tam pracuje, takže to došoupne.*“

V: Dobře, ehm.

V: Jaká je Vaše profesní způsobilost? Konkrétně v primární prevenci pro potřeby vaší funkce kurátorky?

P: „*Speciální pedagogika. Podle zákona o sto osmičce mi nestačila naše specka, takže jsem musela dodělávat zkoušky odborné způsobilosti pod ministerstvem vnitra, takže jsem dělala sociální služby, zákon obcí a krajích a tydlencty věci a potom zkoušky o sociálně právní ochrana dětí.*“

V: Bezva, ehm.

V: Máte dostatečnou podporu a motivaci pro další profesní růst a sebevzdělávání?

P: „*Ano mám. Myslím si, že tohle je docela dobře finančně dotovaný, že máme možnosti se dále vzdělávat, i co se týká výcviků a ták.*“

V: Super, první pozitivní odpověď.

V: Máte možnost pravidelné supervize a intervize?

P: „*Ehm, ano supervize, jo intervize.*“

V: A funguje to?

P: „Funguje to.“

V: Podílíte se na hodnocení primární prevence nebo programů primární prevence?

Třeba nějaké hodnocení pro výroční zprávy apod...

P: „Ne, nemám možnost podílet se na hodnocení práce, které dělám ... třeba výroční zpráva se mě netýká.“

V: Dobře, jasně.

V: Kterých témat se v oblasti rizikového chování dotýkáte nebo se kterými pracujete nejvíce?

P: „V rámci naší specifické skupiny dětí to je u nás asi trestná činnost a potom problémy ve škole, ale záškoláctví hlavně.“

V: Ehm, jo. Tak dále. Pokud se pořád bavíme o primárce, kterou děláte, tak to všechno teď budeme vztahovat na ni.

V: Kterou formu PP používáte nejvíce? Která je nejvíce osvědčená, nejvíce interaktivní?

P: „Celá ta hodina je zážitková, ale mám velmi málo času. Používám nejčastěji různé dramaterapeutické techniky a nácviky modelových situací.“

V: Ehm.

V: Jakým způsobem se rozhodujete o využívání jednotlivých forem PP?

P: „Je to z části dané tím, že ta skupina už je specifická a selektivní, takže podle toho vybírám. A hlavně podle času.“

V: jo, jasně.

V: Kterým programům věnujete ve své práci nejvíce pozornosti? Máte nějaký rámec programů? Nebo metodu?

P: „Nemám žádný rámec, kterým by se to řídilo, to ne. Jsou to ty jednorázové programy a nejčastěji besedy na téma a taky podle potřeby, střídá se to.“

V: dobře, bezva.

V: Funguje spolupráce s ostatními osobami podílejících se na PP?

P: „Myslíte neziskovky a tak ? I státní?“

V: Ano přesně tak to myslím, obě kategorie, pokud se vás týkají.

P: „Jsem hodně v kontaktu s policií a neziskovými. Myslím si, že spolupráce s neziskovkami a státní sférou je dobrá, daleko horší je pak spolupráce s rodiči.“

V: dobře, ano.

V: Jakým způsobem, jakou formou probíhá předávání informací mezi těmi, které jste jmenovala?

P: „V rámci porady, osobně, ale nejvíce telefonicky.“

V: Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?

P: „Mě přijde nejefektivnější rozhovor s tím dítětem, jako důvěryhodný rozhovor rovný s rovným. A právě, když jde do tuhého, tak tam nemá ten vzor tu autoritu, a lépe se mi to řeší.“

V: Ehm, zajímavé.

V: Ano, jo.

V: Narazila jste na nějaké bariéry, vnější podmínky, v poskytování vaší práce?

P: „Asi na spoustu, jen nevím, jak je konkretizovat. Nenapadá mě žádný příklad. Když tak se k tomu ještě vrátím.“

V: Tak snad si na to vzpomenu (smích) a můžeme se k tomu vrátit...

V: Pokud si pamatuju, zmínila jste třeba špatnou spolupráci s rodiči, lze to vnímat třeba jako bariéru?

P: „Ano, určitě.“

V: „Pocitujete nějaké limity, vnitřní osobní limity, které ovlivňují vaši práci?“

P: „Myslím si, že u mě nebo konkrétně u té mé pozice je určitě nejvíce pozitivní a limitující ten věk, že jsem těm dětem dost blízko. Asi taky ten otevřenější přístup a lidskej, že prostě nejsem úředník. Že jim můžu ukázat, že to jde i jinak.“

V: Dobře, rozumím tomu. Ehm.

V: Máte dostatečnou podporu, myslím ze strany vedení pro řešení problémů související s vaší funkcí?

P: „To mám, protože bohužel máme teda vedení úplně mizerný, ale zase to ...kde je vedení mizerný, tudíž kolektiv se parádně stmelil a jsme samostatná jednotka.“

V: Jasně.

V: Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zaobíráte,?

P: „Tak mě akorát teďka napadá, že v našem městě není dostatek služeb pro děti, které jsou předmětem naší práce, myslím tím nízkoprahová zařízení. A cítím tady v tom velkou mezeru, že tady nic není. Samostatně tady ten nízkoprah nefunguje dobře, to není žádný nízkoprah, to je díra, kde se dějí neřesti a já tam svoje děti prostě nepošlu, já jim zakazuju tam chodit. Takže na to, že je tolik dětí ohrožených a nemají, kde dobře trávit volný čas, je prostě špatně.“

V: Dobrá odpověď, určitě za ni díky.

V: Jaké kompetence byste doporučila k profilu lektora PP?

P: „Jako jaký by měl být lektor?“

V: Ano, přesně tak.

P: *„Lektor ... tak asi vzdělaný v oboru a určitě osobnostně aby ty děti nějak ovlivňoval, byl příjemnej, přátelskej a hravej člověk.“*

V: Super, tak to stačí.

V: Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého, posilujícího, podporujícího? Pokud něco takového je?

P: *„Jsou to určité projekty a konference. Ale nejvíc, co je a co se dobře rozjelo, jsou případové konference.říká ti to něco ?*

V: *Jo, ano. Učili jsme se o tom (smích) ...*

P: *„ že to je už rozjeté a všichni kolem toho dítěte prostě fungují a spolupracují. Vnímají, že fakt předmětem je to dítě a řeší co dál.“*

V: Dobře, dobře.

V: Co si myslíte o současném postavení PP v našem školském systému?

P: *„Já se musím přiznat, že nevím“*

V: Jo, v pořádku, necháme to tak.

V: Na co má podle vás vliv PP a ve kterých oblastech se odráží?

P: *„Když to vezmu podle toho, co s nima dělám, tak momentálně mám pocit, že v ničem. Ted'kom jsme to zrovna řešili na supervizi s naším supervizorem, že prostě to chování bohužel nenaučíš a geny neučůráš a jediné co tomu dáš je nějaký sociální návyk. Ale i tak“*

V: No no.

V: Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?

P: *„Já si myslím, že určitě ano.“*

V: Dobře, ehm. Tak dále máme.

V: Jaké jsou podle vás nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?

P: *„Měla by to podpořit hlavně rodina, ale ta je často problémová sama o sobě. Já bych řekla, že to jde ruku v ruce. Asi ta rodina je top, ale i všechno ostatní má hrozně velký rozsah. Ale když nefunguje rodina, tak pak musíš začít u jiných aktivit, to znamená naplnit volný čas, aktivity.“*

V: Jasně, bezva, super.

V: Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?

P: *„Já myslím, že do čtrnácti a pak už je pozdě. To je takovej můj osobní vyzkoumanej názor. Už třeba u osmáka, tak to je fakt už náročná práce.“*

V: Bezva, jedeme dál.

V: Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?

P: „*U mě asi nejvíce to, že už pracuju s dětmi, které jsou rozjetý. Že pracuju s dětmi a už je pozdě, takže mě samozřejmě napadá, jestli to má smysl. Ale to je dáno mou profesí, protože mám už ty děti, kterým hoří nebo shořelo.*“

V: Jasně.

V: Teď otázka na velmi diskutované téma. Jakou roli by měl podle vás sehrát třídní učitel při působení programu PP v jeho kmenové třídě? Chcete ho tam, nechcete nebo jak se spolu domlouváte?

P: „*Já osobně ho tam nemám a nechci ho tam. A když ho tam mám, tak se musí zapojit jako ostatní děti. Je to tak, že některé paní učitelky tam mermomocí chtějí být, protože neví, co se tam děje a já to chápu a některé jsou rády, že mají volno a opraví si písemky. Ale stalo se mi, že tam paní učitelka chtěla být a já jsem ji tam moc nechtěla, tak jsme natvrdo udělali hlasování dětí, takže děti anonymně psali na lístečky ano ne, takže jako všechny holčičky chtěli, kluci ne, těch bylo víc, takže nakonec ne. Ale přijala to dobře, bez nějakých ... vzala to dobře, až mě to překvapilo... Jako párkrát jsem tam tu paní učitelku měla, ale ty děti se chovaly úplně jinak. Má takovou tendenci se pořád chovat jako učitelka a okřikovat je, a to velmi narušovalo a bouralo. Pak už jsme se domlouvaly, že tam být můžou, ale budou dodržovat naše pravidla a nebude v roli učitelské, pak říkala, že to bylo hrozně těžké, protože pořád měla nutkání okřikovat ho.*“

V: Aha, jo takhle, dobře.

V: Jakým způsobem se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primárních programů?

P: „*No právě, jde to? Nejde to? ... věřím, že systémem, který to podpoří finančně, prostarama a volným časem. Ale myslím si, že by to mohlo jít.*“

V: Perfektní, jasné, výstižné, ehm.

V: Paráda, mám radost. Náš rozhovor je ukončený. Moc ti děkuji, že jsme se mohli vidět.

Příloha č. 5 – Primární analýza dat

Tabulka č. 1 – Primární analýza dat

Otázka:	Jaké jsou nejdůležitější faktory, které by měli podpořit prevenci obecně?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná část doslovné odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>rodina výchova podpora autority učitele</p> <p>spolupráce rodičů a učitelů přiznat si problémy</p> <p>Legislativa, finance</p> <p>zájem rodiny důvěra ve vztazích</p> <p>vedení školy</p> <p>selektivní prevence</p>	<p>"rodina by se v poslední době měla zamyslet více nad svou rolí" "a ta přílišná benevolence ve výchově" "rodič měl vést ty děti k úctě k nějaké autoritě, je to pro jejich život také důležité"</p> <p>"alespoň přijít na ty třídní schůzky, když už nic" "Nechtít jenom vypadat jako my jsme škola bez problému, já je chápu, jim jde o děti, jim jde o příjem finanční, aby vlastně přežili, že budou lhát o tom, jak to doopravdy je..." "legislativní ukotvení a finanční podpora a dotace" "Můžeme se snažit pracovat s rodinami, ale když ony nemají zájem?" "čím je jediné mohu ovlivnit, je důvěryhodný vztah" "jak jsme v kontaktu s těmi metodiky prevence, jak se domluvíme s nimi a jaká je tam spolupráce a pak mám někdy pocit, že nám to ředitel zhatí a nerozumí tomu." "Preventivní aktivity na školách nejsou zaměřené na populaci, která to potřebuje, proto musí být prevence směřována specificky."</p>
ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	<p>volný čas (2x)</p> <p>finance</p> <p>rodina (3x) škola</p> <p>vztah rodina a škola</p> <p>EU, ČR Ostatní</p>	<p>"volný a rekreační a mimoškolní činnost " "volný čas, protože některé ty děti mají toho volného času hodně." "nemá dostatek finančních prostředků, tak může být problém" "Já si myslím, že na prvním místě je rodina" "Rodina určitě a bohužel" "ta škola a všechno co se děje tady " "aby rodina školu nebrala jako nějakého bojovníka, ale jako spolubojovníka," "aby nám to fungovalo společně. " "Evropská Unie, Český stát " "pak všechno ostatní "</p>
LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE	<p>rodina (3x)</p> <p>škola volný čas (2x) vedení k hodnotám provázanost faktorů (2x)</p> <p>finance profesionálové</p>	<p>"ta primární zodpovědnost je u rodiče" / "přijde mi hodně ta rodina." Měla by to podpořit hlavně rodina, ale ta je často problémová sama o sobě. "vysledované do jakého zařízení ho dávám, do jaké školy" "v místech, kde to dítě tráví nejvíce času." "vést k samostatnosti a zodpovědnosti" "Já si myslím, že by to mělo být provázané" "Já bych řekla, že to jde ruku v ruce" "nejdůležitější faktor jsou prachy. Na rovinu, co budeme lhát, teče do toho málo peněz" "je málo lidí, kteří jsou kvalitní a ochotní to dělat "</p>

	<p>média</p> <p>vrstevníci</p> <p>mimoškolní aktivity</p>	<p>"poslední dobrou jsou to hlavně hodně média"</p> <p>"Ale poslední dobrou jsou to hlavně hodně média a vrstevnické skupiny"</p> <p>"musíš začít u jiných aktivit, to znamená naplnit volný čas, aktivity"</p>
--	---	---

Tabulka č. 2 - Primární analýza dat

Otázka:	Jaké zásady jsou podle vás aktuální v oblasti efektivní programy primární prevence?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Pokora k práci a dětem</p> <p>Heslo „prevence není terapie“</p> <p>Osobnostní kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>pokora toho člověka, toho pedagoga nebo kohokoli, kdo do té půdy vstupuje, kdo s tím dítětem pracuje</i> - <i>odstup, profesionální zhodnocení té situace kam si můžu dovolit zajít a kam ne</i> - <i>a opravdu jako by zvážení těch svých možností a sil</i>
	<p>Vést ke změně chování</p> <p>Propracované aktivity</p> <p>Interaktivnost</p> <p>Potřeby skupiny</p> <p>Aktivity podporující cíl</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>takové zásady, které ovlivňují vědomosti, dovednosti a postoje, tedy takové programy, které se projeví na úrovni změny chování</i> - <i>To, že se aktivity takzvaně „líbí“ ještě nic neznamená a v praxi nic nezaručuje</i> - <i>ale aby to byl program interaktivní</i> - <i>aby vycházel z potřeb z té skupiny</i> - <i>stanovit si cíl a potom k tomu cíli vybírat aktivity a to, co se tam bude dělat a vycházet z potřeb toho cíle a skupiny</i>
ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	<p>Pravidla, sankce</p> <p>Zásadovost, laskavost</p> <p>Třídní klima</p> <p>Práce třídního učitele</p> <p>Spolupráce s třídním učitelem</p> <p>Návaznost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Jasně sdělení pravidel, zápory porušení pravidel, zásadovost, laskavost</i> - <i>„ta třída. Práce se třídou. Když třída funguje, tak není záškoláctví...“</i> - <i>práce toho třídního učitele, to je úplně nejdůležitější</i> - <i>Ten třídní tam vidí ty svoje děti, vidí, jak reagují, že se zapojí taky</i> - <i>když skončí s tím programem a i s tím třídním tak nám řeknou, pokud tam třeba něco objevili nebo něco se jim tam nezdálo, tak to řeknou, tak se to třeba potom řeší dál.“</i>
	<p>Aktuálnost</p> <p>Znalost kolektivu</p> <p>Důvěrná osoba</p> <p>Peer programy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>musí být aktuální, musí to být šité na ten kolektiv</i> - <i>nemá cenu, abych já si tady pozvala nějakého externistu, který ty děcka vůbec nezná, on jim tam něco přednáší, sbalí se a jde.</i> - <i>bylo to úplně perfektní, celé to ustálo, děcka je brali, protože je brali jako ty odbornice, které tam byly v té Praze... Z mojí strany nebylo vůbec nutné zasáhnout</i>
LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE	<p>Struktura</p> <p>Pravidla</p> <p>Otevřenost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Určitě struktura a jasná pravidla na začátku</i> - <i>nebýt tam direktivní na pozici učitele ale na pozici třeba nějakého tutora nebo mentora, takového jako člověka, který může vědět</i>

	<p>Interaktivnost</p> <p>Hraní rolí/situací</p> <p>Nezahltit informacemi</p> <p>Jasný záměr</p> <p>Nepoužívat neúčinné metody</p> <p>Adekvátní program</p> <p>Rozhovor</p> <p>Důvěryhodný vztah</p>	<p>více než oni, ale hlavně aby se ti lidi nebáli zeptat se.“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interaktivnost, hodně, hlavně. Tímto aby to nebylo stylem, přijdu a budeme přednášet... hlavně interaktivnost a to, aby si na to sami přišli. - Aby si ty děcka to zkusili, vžili se do těch situací. Takže všechno se hraje... - nedáme tolik informací, ale dáme jim jen základní informace, které jsou pro ně důležité - vyváženost informací - cílenost, adekvátnost, srozumitelnost, - vyváženost informací, nezastrašovat - Že to jakoby odchytné ty děcka na úrovni, jaké jsou a ať je to přiměřené - Mě přijde neefektivnější rozhovor s tím dítětem jako důvěryhodný rozhovor rovný s rovným. A právě, když jde do tuhého, tak tam nemá ten vzor tu autoritu, a lépe se to řeší.“
--	---	---

Tabulka č. 3 - Primární analýza dat

Otázka:	Narazil/a jste na vnější bariéry během vaší práce?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Zahájení spolupráce Stigma školy</p> <p>Zakrývání problémů Nespolupráce rodičů Přehazování kompetencí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - že je potřeba spojit síly - práci přesvědčit tu školu, že to není nic, čeho by se měli jakoby bát, nebo z čeho by měli panikařit - vůbec jde o to, aby si školy přiznaly „Ano, naše děti kouří“ - to je další bariéra – nespolutpráce rodičů - za to může škola, říká rodič, za to může rodič, říká škola
	<p>Školní systém Sankce</p> <p>Právní odpovědnost učitelů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Systém je nepodporující a podporuje spíše pasivitu - (například díky programům primární prevence) a nějakému rodiči se to nelíbilo, má právo podat stížnost na českou školní inspekci a škola může být sankcionována. - Navíc učitel je plně zodpovědný za žáky během programu primární prevence, podle zákona měl by být přítomen, nezisková organizace nepřebírá zodpovědnost
ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	<p>Rodiče</p> <p>Finance</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ano. Vnější komplikace - např. rodiče - Tak rodiče jsou bariéra ... - samotné zaplacení programu - už třeba ve volných hodinách supluje zdarma, to tam nahoře nedořešili, ať jsou to jak soutěže, tak akce s dětmi
	<p>Nechuť žáků</p> <p>Nepřijetí „stigma“ Změna legislativy/koncepce</p>	<ul style="list-style-type: none"> - . A s věkem roste ta nechůť. V šesté třídě takoví byli, do všeho se hrnuli, ale v deváté je to „Jako proč?“ - rodiče se hrozně těžce smiřují s tím, že by jejich dítě mohlo být problémové - musí se tam plnit ty očekávané výstupy

<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Prostor k realizaci programu Učitelé/metodici</p> <p>Nepochopení smyslu PP</p> <p>Finance Resortismus Prevence jako „tlak“ Rodiče</p>	<ul style="list-style-type: none"> - . Přijdeš do malé třídy, která je plná lavic a židlí... většinou škol je problém s tím prostorem - že mi přijde, že učitelé, občas i ti metodici prevence vůbec nechápou význam tý primárky. Jo je to takový to, oni mají ze zákona povinnost splnit za rok, dvě nebo tři hodiny, takže prostě fajfka - prostě pro ty děti, je užitečnější aby jako věděli o jeden příklad z matiky míň, než aby někde fetovali na sídlišti nebo byl rozbitej kolektiv - „Finanční - myslím si, že i resortní. - Je to věc otravná, kterou snad tlačí i ty neziskovky, ale nebo, seshora ministerstvo.“ - zmínila jste třeba špatnou spolupráci s rodiči, lze to vnímat třeba jako bariéru? - P: „Ano, určitě.
---	---	---

Tabulka č. 4 - Primární analýza dat

<p>Otázka:</p>	<p>Existuje nějaká nejsilnější tematická myšlenka, kterou se zabíráte?</p>	
<p>Vzorek</p>	<p>Subkategorie</p>	<p>Vybraná doslovná část odpovědi</p>
<p>OKRESNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Odmítání problému</p> <p>Obtížná spolupráce</p> <p>Manifestace technik</p> <p>Technika jako cíl</p> <p>Zdůrazňování rizik</p> <p>Interakce</p> <p>Aktivita podporující cíl</p> <p>Potřeby skupiny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - proč si naše školy nechtějí přiznat, že ta šikana v těch třídách je, že je to normální... - když už jim teda jako někdo zavolá, třeba už i ten odborník, který prostě s tou obětí mluvil, že se děje něco vážného, tak proč je tak proč je tak těžké tu spolupráci navázat - V praxi ty programy připomínají spíše demonstraci technik než pomoc dětem - . Techniky jsou jenom pomůckami....veškerá odbornost je v osobnosti lektora, schopnost porozumět a rozumět tématu a dobře reagovat. - Někdy jsou techniky kontraproduktivní, jen upozorňující na rizika - aby to byl program interaktivní - stanovit si cíl a potom k tomu cíli vybrat aktivity a to, co se tam bude dělat a vycházet z potřeb toho cíle a skupiny - aby vycházel z potřeb z té skupiny
<p>ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Pravidla, sankce Zásadovost, laskavost Reakce rodičů</p> <p>Problémy nové doby</p> <p>Třídnické hodiny</p> <p>Úkor předmětů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jasně sdělení pravidel, zápory porušení pravidel, zásadovost, laskavost - a třeba rodič je takový, že to chce vysvětlit a nesouhlasí s poznámkou - že řešíme problémy, které jsem dříve třeba neřešovala, že teď už se objevuje alkohol, marihuana, elektronické cigarety ve škole - teďka nejvíce trápí ty třídnické hodiny. Protože vidím, že ty vztahy v té třídě jsou jiné, než bývaly. Jo, že ty vazby chybí.

		<ul style="list-style-type: none"> - <i>tady v tom vidím taky velké omezení, ale nejenom já, ale i kolegové jako třídní, protože je to na úkor toho jejich odborného předmětu</i>
LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE	<p>Úroveň komunikace dětí</p> <p>Respekt k názorům druhých</p> <p>Důvěra názorů dětí</p> <p>Neefektivita programů</p> <p>absence důvěryhodných vzorů</p> <p>Vliv osobnosti lektora</p> <p>Nedostatek nízkoprahových zařízení</p> <p>Nefungující zařízení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>tak ty děcka na tebe koukaj, jak na zjevení, když po nich chceš normální odpovědi na normální otázky, nejsou na tenhle ten přístup zvyklí.</i> - <i>Když se měli bavit ve skupinkách nebo ve dvojicích, tak to hodně vzali jako hádku a nedokázali respektovat toho druhého,</i> - <i>Ty děcka byly šťastné, že je chce někdo poslouchat, někdo si chce vyslechnout jejich názor</i> - <i>že si nemyslím, že ty programy nějak zásadně ovlivňují nebo vyvrátí nějaký jevy</i> - <i>spíše vnímám, že děcka prostě postrádají nějakou normální důvěryhodnou osobu, která jim poskytne prostě objektivní informace ... může třeba zaujmout, nebo vyslechnout, podpořit.</i> - <i>děcka dostanou možnost mluvit alespoň chvíli s někým, kdo jim může ukázat, že věci jdou i řešit i jinak, ukázat jinou volbu.“</i> - <i>v našem městě není dostatek služeb pro děti, které jsou předmětem naší práce, myslím tím nízkoprahová zařízení.</i> - <i>Samostatně tady ten nízkoprah nefunguje dobře, to není žádný nízkoprah, to je díra, kde se dějí neřesti a já tam svoje děti prostě nepošlu, já jim zakazuju tam chodit</i>

Tabulka č. 5 - Primární analýza dat

Otázka:	Vnímáte některé nové aspekty, které přináší do vaší práce něco zajímavého, posilujícího, podporujícího?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Projekty ESF</p> <p>Nový kolektiv</p> <p>Naděje změnit systém</p> <p>Nevnímám</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Spolupráce na projektech sociálních fondů Evropské unie,</i> - <i>Nový pracovní tým, což je vždycky oživení.</i> - <i>je to třeba teoretický nebo výzkumný náhled, možnost vlastně ten systém ovlivnit</i> - <i>Nevnímám, pozitivního nic.“</i>

<p>ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Ne</p> <p>Vlastní vzdělání</p> <p>Osobní přístup.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Ted' mi přijde, že asi ted'ka ne.</i> - <i>Nevím o nich.</i> - <i>byli tam třeba právníci a ti nám říkali třeba různé ale opravdu zajímavé věci z toho právního hlediska, co my vlastně můžeme a nemůžeme, což je dané různými vyhláškami a takové jako fakt konkrétní věci, nebo jak máme postupovat v tom konkrétním případě</i> - <i>Osobní přístup.</i>
<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Nová hry</p> <p>Zážitková pedagogika</p> <p>Osobnost lektora</p> <p>Legislativa</p> <p>Standardy</p> <p>Nové akreditace</p> <p>Konference</p> <p>Trendy</p> <p>Reflexe</p> <p>Výzkumy</p> <p>Adiktologie</p> <p>Projekty</p> <p>Konference</p> <p>Případové konference</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Myslím si, že nové hry, zážitková pedagogika.</i> - <i>„Největší vliv je pochopitelně osobnost lektora</i> - <i>ale co se hodně utvořilo je to, že se ta primárka poměrně dost legislativně zakotvila.</i> - <i>Jsou stanovený standardy, nově, což si myslím, že je pecka.</i> - <i>Nově se dělají ty akreditace, což jsou akreditace, tlačí se na to, že školy budou muset brát programy, pokud dostanou dotace a budou muset brát programy pouze od akreditovaných zařízení</i> - <i>Jasně, třeba konference</i> - <i>sledování těch aktuálních trendů,</i> - <i>zpětná vazba ano, určitě.</i> - <i>výzkumy a sledujeme co se děje v Evropě</i> - <i>trendy to co publikuje adiktologie, vycházíme z toho.</i> - <i>Jsou to určitě projekty a konference.</i> - <i>co se dobře rozjelo, jsou případové konference, že to je už rozjeté a všichni kolem toho dítěte prostě fungují a spolupracují</i>

Tabulka č. 6 - Primární analýza dat

Otázka:	Existují a pocítujete nějaká rizika během vaší práce?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Bagatelizace problémů vedením školy</p> <p>Absence profesionálů Přetížení preventistů Heslo "prevence není terapie"</p> <p>Neodborné užívání technik Nežádoucí důsledky</p> <p>střety názorů zainteresovaných osob vlastní selhání</p> <p>ztráta efektivity</p> <p>legislativní neznalost</p> <p>ustrnulé vzdělání</p> <p>nepodpora v řešení problémů průběžná kontrola</p> <p>Dotace (ztráta)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Jako rizikovou vnímám intervenci v případech podezření na šikanu na škole, kde špatně a neodborně spolupracuje vedení a problémy dětí bagatelizuje</i> - <i>nedostatek zkušených pracovníků v oblasti sociální intervence ve třídách a tím pádem přetížení stávajících.</i> - <i>důležité používat pouze metody, které nemají ani potencionálně žádný „iatrogenní“ efekt, nezaměňovat třídu s terapeutickou skupinou</i> - <i>na programech by měli být přítomní učitelé, ti však pak někdy způsoby práce vedoucího chtějí napodobit. Často jim však k tomu chybí potřebný cit, a tak aplikují různé náročnější postupy mechanicky, což má negativní důsledky</i> - <i>Riziko střetu názorů a konfliktů se zúčastněnými - učitelé, rodiče, žáci...</i> - <i>že při práci se skupinou něco nezvládnou, že někomu víc uškodím, ublížím, než pomůžu.</i> - <i>Při nárazovém vstupu do třídy je riziko, že po skončení intervence se vše „vrátí do starých kolejí</i> - <i>Je potřeba hlídat si postupy, aby vše bylo v souladu s legislativou – např. mít souhlasy rodičů před vstupem interventa z PPP, mít přehled o zákonných normách</i> - <i>vzdělávat a zdokonalovat se v metodách a dovednostech (sebezkušenostní výcviky</i> - <i>Mít možnost intervize a supervize</i> - <i>. Udržovat průběžný kontakt se školami, ověřovat, jaká je situace v intervenovaných třídách po delším čase</i> - <i>Riziko při realizaci vzdělávacích seminářů pro učitele – že nedostaneme dotace, o které žádáme</i>
ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	<p>Nespolupráce dětí</p> <p>odhalení osobních informací druhých osob</p> <p>rodiče schopnost rozhodnout se</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>já si toho můžu naplánovat a pak to dítě to celé může nabourat zhatit a nemůžeme to vůbec ovlivnit.</i> - <i>Další rizika třeba vlastní děti, protože nevím, co kdy udělají někdy dítě a tady na vesnici to můžou automaticky použít, protože vím, že už se to použilo, protože od kolegyně syn někdy něco vymamlsil</i> - <i>Jsou právě ti rodiče, to jsou problémy</i> - <i>a člověk se musí rozhodnout, jestli teda do toho zainteresuje nějaký úřad anebo ještě</i>

	Šikana od rodičů/děti	<p><i>třeba tomu rodiči dá šanci. Protože jakmile se dostane na úřady, tak se rozjede kolotoč a zase má člověk strach, aby nikomu neublížil, že by z toho mohl vlastně vzniknout nějaký problém, který není</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - „Rizika jsou naprosto jasná - člověk se vystavuje možné šikaně ze strany rodičů, ze strany dětí...“
LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE	<p>Kolektiv Agrese</p> <p>Program</p> <p>Osobnostní deformace</p> <p>Syndrom vyhoření</p> <p>Přehlížení vlastní prevence</p> <p>Psychohygiena</p> <p>Motivy</p> <p>Úzkostnost</p> <p>Osobní vyrovnání</p> <p>Spasitelský komplex</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Děti mohly být nespolupracující - nebo se mohl vyskytnout agresivní žák... pláč - mohly jsme pro někoho být příliš konkrétní, kdyby on právě zažíval nějakou podobnou situaci z našich příběhů. - osobnostní deformace jako např. učitel (samolibost, používání sarkasmů, zvýšená potřeba kontroly, patent na pravdu, pohodlnost, kategorizování, stereotypizace - vnímám rizika syndromu vyhoření, zvláště při nerealistických cílech a přehnaném nasazení - by se to nemělo - i preventista má myslet na vlastní prevenci - Proto jsou důležité ty supervize, vzdělávání, osobností i profesní hranice a čas na odpočinek - motivy pro tu práci. Např. fascinace drogama, nebo nedořešená vlastní témata nejsou vhodnou devízou - Na druhou stranu přílišná úzkostnost a spasitelské komplexy taky ne.“

Tabulka č. 7 - Primární analýza dat

Otázka:	Pocit'ujete nějaké vnitřní osobní limity, které ovlivňují vaši práci?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Únava, přetíženost</p> <p>Pracovní zátěž</p> <p>Únava ze systému</p> <p>Čas</p> <p>Limity vlastních kompetencí</p> <p>Výzkumy</p> <p>Konference</p> <p>Kontakt a spolupráce v oboru</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Spíše únava, přetíženost, protože ta potřebnost je vysoká, ty kapacity jsou limitované - ty kapacity jsou limitované samozřejmě - Jinak taky na to nejsem sama, já mám ještě kolegyňku na půl úvazek na metodiku prevence a už i to je lepší - Pocit únavy ze systému, která tomu nenahrává. - Mým největším limitem je čas - moje vlastní dovednosti a kompetence, že dělám věci, které umím a které neumím, do těch nejdu.“ - Výzkumy, konference, o tom mluvím, že právě v tom je ta prevence taková pokroková - že jsme v kontaktu s těmi úředníky na

		<i>ministerstvu, kteří jsou pracovníci pro prevenci, že máme dobré vztahy s tím krajským metodikem prevence, ten je zase v kontaktu s těmi dalšími metodikami prevence, že v podstatě ta síť funguje dobře.“</i>
ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	Ztráta času Nechuť Ne (3x) Otevřenost	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Někdy nechut', ztráta času.</i> - <i>někdy se vám něco zrovna nechce.</i> - <i>. Nejsem si vědoma.“</i> - <i>Ne, žádné si neuvědomuju.“</i> - <i>„Ne.“</i> - <i>V: mohlo být tím limitem, že člověk je hodně otevřený. P: „áno a někdy je to na škodu, protože já jsem pak řešila už úplně všechno, tak proto já jsem pak rozhodla a řekla jsem dost</i>
LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE	Sebeuvědomění Ženský aspekt Střet rolí Hranice Ranní vstávání Osobnost lektora Věk	<ul style="list-style-type: none"> - <i>se každou tou lekcí dozvídala i o sobě další a další věci</i> - <i>třeba jedna primárka probíhala čistě na klučičí škole, průmyslovce a byli to prváci a zakázka byla drogy a závislostní chování a tam takové ty otázky na tělo, na mě, protože jsme většinou jezdili v páru, jako kluk holka, takže vy spolu chodíte</i> - <i>tam ten boj mezi tou otevřenou bytostí a dělat něco jako člověk ne jako učitel a zároveň jsi profesionál, který má nebo který by měl udržovat určité hranice</i> - <i>ale oni velmi intenzivně tukali na dvířka těch hranic a já jsem vlastně nevěděla jestli je můžu pustit nebo ne</i> - <i>Jedinej limit, kterej pocituje je ten, že mám problém ráno vstávat fakt.</i> - <i>veškerý osobnostní faktory, takže určitě jo. Jsem si vědomej toho, co je pro to prospěšný a co ne.“</i> - <i>a limitující ten věk, že jsem těm dětem dost blízko.</i>

Tabulka č. 8- Primární analýza dat

Otázka:	Jaké kompetence byste doporučil k profilu lektora primární prevence?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	Vztah k dětem Empatie Komunikační kompetence Vzdělání Práce se skupinou, dynamikou	<ul style="list-style-type: none"> - <i>člověk, který má rád děti</i> - <i>který se do nich umí vcítit a vžít.</i> - <i>umět jednat s dospělými, protože ty děti jsou někdy mnohem snadnější oříšek než potom ti dospělí.</i> - <i>Měl by mít taky patřičné vzdělání,</i> - <i>sebezkušenost, by rozhodně měl mít, co se týče dynamiky skupinových vztahů a toho co se tam může dít. Třeba jen představit se</i>

	<p>Sebezkušennostní zkušenosti trénink</p> <p>Vzdělání Nepoučovat, jak učit</p> <p>Odbornost Skupinová dynamika</p> <p>Naslouchání Komunikační dovednosti</p> <p>Sebedůvěra, jistota</p>	<p><i>v kruhu nové skupině, anebo říct, jak se dnes cítí a to</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>. Co by ale měl mít určitě každý lektor je svoji osobní zkušenost se skupinovými zážitky a se skupinovým intervenčním programem – být jeho součástí jako účastník a nechat na sebe působit nějakého lektora</i> - <i>Někdy mají lektori nižší vzdělání než učitelé</i> - <i>rozhodně by neměli učit učitele, jak učit nebo vést výuku. Naše pozice jsou s těmi jejich nesrovnatelné.</i> - <i>No určitě jako mít odborné znalosti</i> - <i>co hodně narážíme, je umět pracovat se skupinou, se zákonitostmi skupiny</i> - <i>a zároveň umět naslouchat.“</i> - <i>potom takové ty osobnostní jako je komunikativnost</i> - <i> taková osobní sebedůvěra, být si jistý sám sebou,</i>
<p>ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Nepoučovat, jak učit</p> <p>Respekt role učitele</p> <p>Empatie Zachovávání klidu Otevřenost</p> <p>Mladý věk Empatie</p> <p>Komunikace Zásadovost Čistý záměr Empatie Lidství</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>že někteří ti lektori si nedovedou představit, jaké to je učit. Protože ty hodiny, kdy žáci mají dělat to, co se jim nechce (počítat, rýsovat, přemýšlet nad něčím) jsou jiné, než když přijde lektor a tam je všechno formou hry, tak jsou i jiné ti žáci</i> - <i>že obdivuje práci učitele, protože on je vlastně v té své místnosti s tím svým žákem sám a my jich tam máme třeba třicet</i> - <i>myslím, že by měl být teda hodně empatický</i> - <i>být klidný, měl by umět všechno udržet v klidu, protože někdy to opravdu stojí hodně sil</i> - <i>hlavně b měl být teda hlavně otevřený těm ostatním, to znamená, že to je hrozně důležité</i> - <i>měli by být mladí,</i> - <i>vnímaví empatictí a aby co nejrychleji poznali trošičku klima té třídy</i> - <i>„Komunikace, zásadovost, pozitivní manipulace s cílem pomoci, nepodsouvání myšlenek, empatie, lidskost, laskavost.“</i>

<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Otevřenost Rovný přístup</p> <p>Respekt k názorům</p> <p>Trpělivost Studium dramaterapie Vlastní sebereflexe Práce se skupinou</p> <p>Zralost Zkušenost Zodpovědnost Struktura Znalosti</p> <p>Vzdělanost Osobnost Přátelský Hravý</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Otevřenou hlavu, určitě</i> - <i>nepřístupovat k dětem jako opičkám cvičením, ale jako k sobě rovný lidem ale jsou to živé bytosti, které mají své vlastní právo na svůj názor a respekt k jejich názorům</i> - <i>trpělivost.“</i> - <i>ze zkušenosti se mi nejvíce osvědčili lidi, kteří mají vystudovanou dramaterapii, protože uměj pracovat se skupinou, což v primárce je práce se skupinou. Nechci protěžovat jeden obor, ale byli tam i lidi z jiných oborů a nemají tak dobře pracovat se skupinou, ale minimálně lidi, kteří jsou už třeba ve třetáku na bakaláři, aby měli za sebou už nějaký výcvik</i> - <i>co je důležitý, aby ty lidi měli dostatečnou sebereflexi.“</i> - <i>osobní zralost a zkušenost</i> - <i>Přijde mi taky nemocný, když člověk si taky nic nezažil a hrne se ze školy</i> - <i>nějaká i zodpovědnost a strukturovanost.</i> - <i>jako odbornost, že to není o tom, že vždycky jenom na všechno odpovědět, ale můžu to opřít o nějaký fakta, vím, co v té situaci dělat.</i> - <i>vzdělaný v oboru</i> - <i>určitě osobnostně aby ty děti nějak ovlivňoval</i> - <i>příjemnej, přátelskej</i> - <i>hravej člověk</i>
---	--	--

Tabulka č. 9 - Primární analýza dat

Otázka:	Co si myslíte o současném postavení primární prevence v našem školském systému?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Málo času (učitelé, metodici)</p> <p>Interakce jako zátěž</p> <p>Schopnosti pracovat se skupinou</p> <p>Neakceptující systém</p> <p>Málo času (učitelé)</p> <p>Dobré postavení</p> <p>Hodně formalismu Metodici-nesnížený úvazek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - že učitelé nemají dostatek časového prostoru a to nemluvím jenom o školních metodických prevence, kteří jsou de facto jenom metodiky, měli by to plánovat, organizovat a být třeba k dispozici jako poradenský hlas při řešení třeba nějakého vážnějšího problému, ale obecně pedagogové na školách trpí časovým nedostatkem - Potom tam vložit jakoby něco interaktivního, něco prožitkového, co je mnohem horší a těžší kočírovat, na co ty děti musíte pomaličku zvykat, oni se tomu musí naučit, třeba demokraticky diskutovat, pracovat v kruhu, spolupracovat v menších skupinách, dospívat k nějakým změnám postojů a názorů, tak si myslím, že toho je na ty pedagogy opravdu moc, - na pedácích není moc sebezkušenostních kurzů, kde se naučíte dělat se sebou, se svými emocemi, abyste potom mohla pracovat s dynamikou vztahu a emocí těch dětí. - Ve skutečnosti s tím tento systém vůbec nepočítá, to je zásadní problém - Učitelé ti to nemají kdy dělat, mají velmi omezené zdroje.“ - je dobře systematicky ukotvena, ale ještě to pořád v praxi nefunguje tak jak by mělo - Ale jinak mi přijde, že v té prevenci je systém - že je tam ještě veliký podíl formalismu - že školní metodici nemají snížený úvazek, to je zase limit toho času.
ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	<p>Pravomoce učitelů Podpora systému Kontraproduktivní vliv médií</p> <p>Prevence všude</p> <p>Snížení úvazku (metodici)</p> <p>Volné hodiny (metodici)</p> <p>Dobré finanční ohodnocení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - učitelé na škole nedokážou všechno, - není podpora i v republice, v tom systému. - a když já se dívám na televizi a vidím za jeden večer spoustu reklam na alkohol, coca coly, a ty energetické nápoje a to všechno ... všechny ty obrázky, reklamy, jsi free, je ti bezva ... a to není podpora - Takže toto se mi nelíbí, že jenom ta škola, a nikde jinde nic.“ - právě když jsem dělala toho výchovného poradce, tak jsem měla tři hodiny minus - No už nám slibovou roky a roky pořád ty hodiny volné, což neexistuje že. Já jsem to měla, právě když jsem dělala toho výchovného poradce, tak jsem měla tři hodiny minus a to jsem opravdu mohla vyřešit spoustu věcí, ale loni se to právě rozdělilo, je nový výchovný poradce, který má nárok na dvě hodiny minus a já

	<p>Špatný tok financí</p> <p>Snížení úvazku (metodici)</p>	<p>nemám.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ale tak dostala jsem ten příplatek a jak jsem dodělala školu, tak jsem přešla do třináctého platového stupně, takže já si myslím, že - ohodnoceno je to dobře - že finanční prostředky by měli jít úplně jinak a ne že se udělá školení jak žádat na granty, měly by být prostě peníze na to, ať ta škola na to má, - Mluví o tom tak dlouho, jak metodik prevence bude mít snížený úvazek jako výchovný poradce. V podstatě já si myslím, že teďka metodik prevence má více těch oblastí než výchovný poradce a hodiny nemá z úvazku. Tisícovku až dva tisíce ti, kteří mají to funkční studium a ten čas tam chybí
<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Prevence v hodinách</p> <p>Více zásahů učitelů</p> <p>Méně zásahů neziskovek</p> <p>Podceněná Nutná aktivita „splnit“ Chybí formativní cíl školy</p> <p>Přelom Trend resortismu</p> <p>Nevím</p>	<ul style="list-style-type: none"> - že by se tomu mělo dát více prostoru v samotných hodinách a nepotřebují na organizaci z vnějšku - že je výhodou, když ten člověk ty děcka zná, je pohlídá, taky bych to viděla na těch rodinných výchovách, občanských výchovách, naukách řešit ta témata přímo v té škole - ne aby přijel někdo jako dva lidi zvenku a pojdme si udělat prostě jako warm-up a teď vám něco řeknem a zase odřičíme.“ - Myslím si, že je podceněná a nedoceněná je to vnímáný jako něco, co je odřádkováno v tý dyny škole. - . Protože já si myslím, že škola už dneska nemá mít tak edukační formu, ale jako spíše edukačně formativní. A to formativní mi tam chybí. - Mám pocit, že to nějak na přelomu, - směřuje k tomu, aby to bylo nějak komplexně uchopený mezi resorty a jasně jakoby řečený, ale zatím to tak není.“ - Já se musím přiznat, že nevím“

Tabulka č. 10 - Primární analýza dat

Otázka:	Na co má podle vás vliv primární prevence a ve kterých oblastech se odráží?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
<p>OKRESNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Postoje a názory</p> <p>Naslouchání a respekt</p> <p>Analýza a selekce informací Říkat ano a ne</p> <p>Lidské vztahy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - by měla mít vliv na tu tvorbu postojů a názorů u dětí a tam by se měla odrazit - ty děti si učíme se vzájemně naslouchat, od malilinka se respektovat, vnímat názory druhých, - získávat si informace a umět si je vyselektovat a třídit - umět říct ně, když mě někdo stahuje, když opravdu nechci. Anebo umět říct ano ale ve chvíli, kdy už mi to začalo vadit.

	<p>Vyjadření pocitů</p> <p>Nové zkušenosti</p> <p>Změna názorů</p> <p>Školní klima</p> <p>Třídní vztahy</p> <p>Klima ve třídě</p> <p>Bezpečí</p> <p>Kvalita učení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Umět si dobře vybírat své přátele, navazovat kontakty</i> - <i>umět vyslovovat své pocity, umět dávat najevo i negativní pocity nějakou společensky přijatelnou formou.</i> - <i>P: „Zkušenosti a ovlivněné názory</i> - <i>hodně může přispět k takové té vztahové atmosféře</i> - <i>klimatu, pocitu bezpečí</i> - <i>v konečném důsledku to ovlivní efektivitu učení.“</i>
<p>ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Změna myšlení</p> <p>Osobnost dítěte</p> <p>Vztahy ve třídě</p> <p>Sebevědomí</p> <p>Uvědomění si zdraví</p> <p>Klima školy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>některé děčka začnou nad něčím přemýšlet, trochu jinak</i> - <i>Měla by mít vliv na to utváření té osobnosti toho dítěte, v každém případě že, ale do jaké míry ho má, to nedokážu posoudit</i> - <i>vliv hlavně na vztahy mezi dětma ve třídě</i> - <i>na jejich psychiku, na to, že jsou sebevědomí,</i> - <i>když jsou sebevědomí, tak nepotřebují žádné berličky v podobě alkoholu, drog, cigaret.“</i> - <i>„Klima školy.“</i>

<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Ekonomika Mezilidské vztahy</p> <p>Meziresortní důsledky</p> <p>Morálka Nový pohled Názory</p> <p>Odhalení skrytých jevů Doporučení Informace (kontakty)</p> <p>U selektivní prevence v ničem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Sobě myslím si, že v ekonomice, stoprocentně</i> - <i>Pak je to v těch mezilidských vztazích, já to cítím hrozně moc,</i> - <i>Jenomže je to všechno tak provázané, školství, zdravotnictví – spousta těch problémů se odrazí do těla, sociální systém, to jsou prostě kořeny“</i> - <i>Má jednoznačně vliv na morální postoj těch dětí</i> - <i>jak se na věc pohled podívají, protože se týče otázky, čehokoli, nahlížení na lidi co používají nealkoholový drogy, nebo rasismus, tak málokdy se stane, že by jim někdo řekl pojďme se zastavit a chvíli se na to podívat</i> - <i>zeptám na jejich názor, tak jsou celí zkoprnělí, co to po nich chci a trvá jim dvacet minut než jim uvědoměj, že opravdu můžou říct co si myslěj,</i> - <i>uvidím tu třídu, v rámci programu stihnu se zorientovat alespoň ve vztazích a rozhodně rozpoznat nějakou rizikovost nebo zranitelnost rizikového chování, ohroženost, cokoliv...pro mě následně to má i takovej diagnostické význam v tom, že na to můžu upozornit učitele</i> - <i>navrhnout nějaké kroky nebo případně i tomu děcku</i> - <i>, že se mohou na někoho obrátit, dostávají kontaktní kartičky a dozví se, jaký další možnosti jsou</i> - <i>Když to vezmu podle toho, co s nima dělám, tak momentálně mám pocit, že v ničem. Teďkom jsme to zrovna řešili na supervizi s naším supervizorem, že prostě to chování bohužel nenaučíš a geny neučuráš a jediné co tomu dáš je nějaký sociální návyk. Ale i tak “</i>
---	--	--

Tabulka č. 11 - Primární analýza dat

<p>Otázka:</p>	<p>Měl by podle vás být MPP pevně zakotven do systému předškolního vzdělávání, do rámce ŠVP pro MŠ?</p>	
<p>Vzorek</p>	<p>Subkategorie</p>	<p>Vybraná doslovná část odpovědi</p>
<p>OKRESNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Prakticky se to děje.</p> <p>Legislativní nevhodné</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>můžou se dotknout toho, jak se k sobě chováme v rámci každodenní práce s dětmi, může se dotknout třeba, jaké potraviny jsou zdravé a co papat abysme byli zdraví a že máme nějaké vitamínky a ovoce a že nám to dodává sílu a zdraví a nemusí se dělat lekce na zdravou výživou prevenci poruch příjmu potravy</i> - <i>To MPP do mateřský školy není podle mě až tak nutný, je to zase papír, nad kterým oni si budou lámat hlavu a který oni stejně vytvoří formálně a bude je otravovat, místo aby jim pomáhal</i> - <i>Ale prevence v mateřské škole, ano, stoprocentně. A</i>

	<p>Prevence v MŠ – ano.</p> <p>Proč?</p> <p>Finanční zátěž</p> <p>Ano</p> <p>Dobry rámec</p>	<p><i>ŠVP v MŠ stejně takovou přirozenou formou ukotvená je</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>MPP je pouze Metodický pokyn, tedy doporučení k MPP, což formálně dělají všechny školy. Navíc systém nepočítá ani s prevencí na základní škole</i> - <i>Toto je otázka, která souvisí hlavně s penězi a ty nám stát nedá, navíc peněz pořád ubývá. “</i> - <i>dobře připravit, než to bude realizováno, aby se to nevydalo tou cestou, jako šla prevence na základních školách tím formálním nařízením, kdy nikdo nevěděl, co má vlastně dělat a aby to v konečném důsledku nebylo více škody jako užitku.</i>
<p>ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Ano</p> <p>Ano</p> <p>Ano</p> <p>Ano</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Možná by se to nemuselo ani jmenovat primární prevence, ale už děcka ve školce si začínají ubližovat a tak nějak se to pomalu začíná kastovat a to co už jsme tu možná řekli, že ty nejtěžší šikany začaly ve třetí třídě a dokonce a ta jedna mamino tady mka mi říkala, že už to začlo ve školce</i> - <i>mohlo začít od té předškolní výchovy, samozřejmě formou odpovídající věku těch dětí, nějakou hrou, určitě jo. “</i> - <i>Určitě, určitě, protože si myslím, že šikana a takové ty věci se rodí už ve školce.</i> - <i>P: „Ano – stoprocentně. “</i>
<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Ano (tvárnost, otevřenost, vnímavost, prostor)</p> <p>Ano</p> <p>Ano</p> <p>Ano</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Stoprocentně, ano, protože tam to začíná.</i> - <i>Ty děti, když jsou malé, jsou daleko vnímavější, otevřenější a tvárnější a Myslím si, že v těch školách je prostor pro primární prevenci. “</i> - <i>Ano. Jo. Stoprocentně. “</i> - <i>„Ano, bylo by to fajn. Rozhodně by to bylo zajímavý</i> - <i>„Já si myslím, že určitě ano. “</i>

Tabulka č. 12 - Primární analýza dat

Otázka:	Která věková skupina je podle vás nejvíce ovlivnitelná?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
<p>OKRESNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Předškolní věk</p> <p>Každá, s dobrou koncepcí</p> <p>0 - 3roky + rodiče</p> <p>Každá, za určitých podmínek</p> <p>Předškolní věk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>úplně nejvíce ovlivnitelní jsou ti malí prd'olci, děti ve školce</i> - <i>je možné ovlivnit všechny lidi, i mnohem starší, ale záleží tím jak a jakou formou a kdy.</i> - <i>Nejefektivnější skupina je skupina dětí 0 až 3 roky a spolupráce s jejich rodiči. “</i> - <i>No to je podle toho, co přesně chcete ovlivnit. Tak když vezmeme třeba jako prevenci cigarety, drogy, alkohol, tak vždycky v té prevenci by to mělo být ty dva roky předtím, než se to začne dělat</i> - <i>, protože ty děti v tomhle věku jsou vlastně hodně tvárné, což je pravda samozřejmě. “</i>

ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	<p>Předškolní věk</p> <p>Mladší školní věk</p> <p>Max do 12let</p> <p>0 – 6 let</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>ovlivňovat od malička, od malých dětí.</i> - <i>V: Takže myslíte předškolní děti?</i> - <i>P: Ano. Protože co já jsem měla ty zkušenosti, tak když se něco neuhlídalo, tak pak se to táhlo přes první stupeň a pak je to až tady.</i> - <i>Jsou to určité děti mladšího školního věku</i> - <i>nejvíce do těch dvanácti let, protože pak jsou v pubertě a chtějí si dokazovat ... pak ta prevence od dvanácti už nemá cenu.“</i> - <i>„0 (prenatální vývoj) - 6 let“</i>
LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE	<p>Max do 12 let</p> <p>Předškolní věk Mladší školní věk 1. třída</p> <p>Starší školní věk</p> <p>Max do 14 let</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>ale co mám zkušenost mimo primární prevenci nebo i z prevence, že jsou ovlivnitelní tak do těch jedenácti dvanácti let a pak už je tam hrozně znát vliv těch rodičů a to je do té doby samozřejmě. Pak už je to spíše sekundární, terciální.“</i> - <i>už podle vývojové psychologie jsou to předškolní děti, ty se dají hodně tvarovat</i> - <i>hodně tvárný jsou děcka okolo 4, 5, 6. třída, ty jsou takový, že to nejsou vyloženě jenom děcka, už začínají být zvědavý a chtějí informace.</i> - <i>devátáci bývají vyloženě takový ne jako tvární, ale hodně chtějí informace, hodně je to zajímavá, co něco z jiného pohledu</i> - <i>Když bych se měl rozhodnout, tak teda starší školní věk“</i> - <i>Já myslím, že do čtrnácti a pak už je pozdě. To je takovej můj osobní vyzkoumanej názor. Už třeba u osmáka, tak to je fakt už náročná práce.“</i>

Tabulka č. 13 - Primární analýza dat

Otázka:	Jak se podle Vás dá nejlépe zaručit kontinuita primární prevence?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Dlouhodobé programy</p> <p>Prevence jako cíl školy</p> <p>Výuka, předměty, školní řád</p> <p>ŠVP</p> <p>Zájem a motivace (vedení, učitelé)</p> <p>Systém Kompetence pedagogů Dostatek času Podmínky na škole Finance Vyhraněnost rolí učitel- metodik</p> <p>Systém Preventivní plány</p> <p>Reakce na realitu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>pracuju nebo spolupracuju dlouhodobě na projektech, které jsou výzkumné jednak i praktické v tom směru, že nastavují systém prevence.</i> - <i>vedení školy si prevenci nevezme jako svůj cíl a nebude se snažit vést svůj tým pedagogů přirozenou cestou začlenili do života ve škole, do výuky, to se dá prolnout s výukou různých předmětů.</i> - <i>takhle neprokouše do školního vzdělávacího plánu</i> - <i>přes zájem těch vedoucích pracovníků škol a jejich motivaci a tlak na ty pedagogy, aby se to tak dělalo, tak se to k těm dětem bude dostávat defakto pořád jenom nárazově.“</i> - <i>„Dát tomu systém</i> - <i>V té a v té třídě mí ty a ty kompetence. Aby to dělali lidé na školách, aby tam byl ten vztah</i> - <i>Dát tomu čas, podmínky a finance</i> - <i>. V praxi je to tak, že je to formální, ale nemá to ten efekt, což souvisí s přetěžováním učitele. To on je tam od toho, aby učil.“</i> - <i>Hodně pomáhá ten systém</i> - <i>aby to fungovalo a ten postup, ke kterému vedeme v tom preventivním plánování, ty minimální preventivní programy, vždycky a pořád dokola analýza, naplánovat, udělat, vyhodnotit, nová analýza a pořád dokola</i> - <i>Pořád si hlídat, aby to reflektovalo potřeby té reality.“</i>
ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	<p>Bez záruky</p> <p>MPP</p> <p>Družina Interaktivní výuka Krátkodobé programy Školní projekty</p> <p>Koncepce potřeb a cílů Vlastní vedení programu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Nikdy se nedá zaručit, někdy to vyjde, někdy ne. Podle toho, jací jsou lidé jakémkoli v kolektivu, stoprocentně nezaručíte nikdy nic.“</i> - <i>Tak pokud je to na škole, tak ta kontinuita tam je,</i> - <i>U nás to navazovalo, navazuje, vím, že mají v družině nějaké aktivity,</i> - <i>ve škole v rámci předmětů, kde to jde zařadit</i> - <i>budeme mít letos školu v přírodě, takže už tam chystáme aktivity</i> - <i>my tady ve škole děláme i projekty napříč školou, kdy děcka se nalosují vzájemně a jsou deseti dvanácti členné skupinky, kde jsou děti od první do deváté třídy a ti velcí pomáhají</i> - <i>S každým třídním rozebrat, co trápí jeho ve třídě, co trápí jeho třídu, co potřebuje jeho tříd</i> - <i>, co potřebuje jeho tříd. Uzpůsobit program a vést si evidenci.“</i>

LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE	<p>Úzká spolupráce učitelů a preventistů</p> <p>Dlouhodobé programy</p> <p>MPP Podpora systému Finance Prostory Volný čas</p>	<ul style="list-style-type: none"> - úzká spolupráce preventistů a třídního učitele už od prvních stupňů základních škol. - Jednotlivé ročníky by měly odpovídající témata a lekce by mohly probíhat každý rok jedna či dle potřeby - Tak minimálně preventivním programem snad, i když pokud to není pouze jako nějaká formalita.“ - ... věřím, že systémem, který to podpoří finančně, prostarama a volným časem.
---------------------------------	---	---

Tabulka č. 14 - Primární analýza dat

Otázka:	Jakou roli by měl sehrát třídní učitel při působení programu primární prevence u jeho kmenové třídy?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
OKRESNÍ METODICI PREVENCE	<p>Ano. Ne při určitých tématech Ano při určitých tématech.</p> <p>Vždy přítomen.</p> <p>Odpovědnost za žáky Lektor jako podpora vztahu učitel-žáci</p> <p>Vždy přítomen</p> <p>Učitel jako garant třídy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Protože já tam přijdu třikrát, možná čtyřikrát a já odejdu a kdo to tam bude muset dál udržovat a řešit to by měl být někdo kdo lídrem té skupiny, ale musí to být zároveň dospělý organizace, která má program už třeba pro pubertáky, potřebuje jejich otevřenou komunikaci o tom, zda třeba berou neberou, kouří nekouří, tak tam si myslím, že ten třídní učitel by ani být neměl, protože málokdy ta role je jiná a on je musí hodnotit a on má zodpovědnost za jejich chování a pokud se v rámci takového programu dozví, že to chování je rizikové, tak je potom strašný konflikt rolí, říct to - neříct to, probrat to s rodičema - Ale pokud řešíme vztahy ve třídě, drogový experiment a jak se k tomu budeme stavět teď a tady my všichni ve škole tak tam si myslím, že to svoje místo nezaměnitelné má.“ - „Učitel by měl být přítomen vždycky, když tam není, porušuje legislativu - Právě lektor by měl podporovat vztah žáka s učitelem.“když tam učitel není, vráží tím lektor klín mezi žáky a učitele. Lektor je tam dvě hodiny, a pak přijde za rok - největší pole působnosti mají třídní učitelé v atmosféře, klimatu a ve vztazích a tam ten třídní učitel je naprosto klíčová osoba a i když se reálně dělají ty programy, že už přijdou nějaké neziskovky a udělají nějaký program tak ten třídní učitel by u toho měl být, protože by na to měl navázat a on je navíc tím garantem toho, co se s tou třídou děje, když je něco naplánované.“

<p>ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Vždy přítomen Faktor vztahu Faktor spolupráce</p> <p>Vždy přítomen Vždy přítomen</p> <p>Vždy přítomen Klima třídy usměrňování lektora</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Každopádně musí být přítomen, a jestli ta třída se neprojeví, tak je tam obecně něco špatně. A když se projeví, tak je to vlastně dobře, tak si s tím třídním učitelem jdou na ruku. Takže vždy by měl být</i> - <i>kolegyně jednou, když pan XY začínal, tak tam nechtěl třídního učitele a jí to hrozně mrzelo a oni si pak neměli s tou třídou co říci.</i> - <i>Každopádně musí i ten třídní informovat o tom, jak to je o co se má opřít nebo si všímat...“</i> - - <i>Určitě by tam měl být u těch programů</i> - <i>ten třídní by tam měl být, protože on s tou třídou bude pracovat dál a jak on může vědět, co tam upytlíkujou, když nemá přehled. Jako je to k ničemu.</i> - <i>Třídní učitel by opravdu měl být přítomen programům</i> - <i>A to nejen kvůli poznání své třídy,</i> - <i>, aby zasáhl, pokud by se ve třídě ze strany lektora dělo něco nevhodného.“</i> -
<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Přítomen (pokud může)</p> <p>Přítomen Lektor jako podpůrce vztahu učitel- žák</p> <p>Někteří nechtějí Může být, ale dodržuje pravidla Role učitele narušuje program Hlasování dětí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Tu hlavní, i když vím, že někdy to prostě není možné... snažila jsem se třídní do programu začlenit - hlavně při adaptačních kurzech- ale i během roku, jenže tam bývá problém, že třídní měl výuku jinde</i> - <i>ideálně, aby i on se mohl toho programu účastnit, ať to má takovej prožitkový společnej kohezní charakter, že ho můžou poznat jinak, zároveň lektori můžou podpořit jeho autoritu.“</i> - <i>A když ho tam mám, tak se musí zapojit jako ostatní děti. Je to tak, že některé paní učitelky tam mermomocí chtějí být, protože neví, co se tam děje a já to chápu</i> - <i>některé jsou rády, že mají volno a opraví si písemky</i> - <i>Ale stalo se mi, že tam paní učitelka chtěla být a já jsem ji tam moc nechtěla, tak jsme natvrdo udělali hlasování dětí, takže děti anonymně psali na lístečky ano ne, takže jako všechny holčičky chtěli, kluci ne, těch bylo víc, takže nakonec ne. Ale přijala to dobře, bez nějakých ... vzala to dobře, až mě to překvapilo</i> - <i>. Má takovou tendenci se pořád chovat jako učitelka a okřikovat je, a to velmi narušovalo a bouralo.</i>

Tabulka č. 15 - Primární analýza dat

Otázka:	Co ovlivňuje váš pohled na PP jako takovou?	
Vzorek	Subkategorie	Vybraná doslovná část odpovědi
<p>OKRESNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Osobní spokojenost</p> <p>Dobré vztahy Komunikace a spolupráce Řešení bludného kruhu</p> <p>Osobní spokojenost</p> <p>Vlastní styl práce</p> <p>Pružná reakce na problém v praxi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - „Mám tu oblast ráda, ráda tady v tom pracuju.“ - „Jsou to dobře fungující vztahy.“ - <i>Komunikace a spolupráce</i> - <i>Například ne všichni na to také mají vlohy. Třídní učitel přírodních věd, který talent a vlohy na tyto oblasti a zajímavě vede frontální výuky, což je předností a kvalitou, už tolik nemusí umět vést řešení problémů související s rizikovým chováním. To je pochopitelné. Tak pak je věc pro školní psychology, ale má ho každá škola? Kdo mu ze svých hodin dá časovou dotaci na řešení problémů?“</i> - „Spokojenost, já jsem spokojená s tím, co dělám, protože mně osobnostně vyhovuje to, co se v té prevenci děje.“ - <i>práci, kdy máte čas sedět v kanceláři, být sama se sebou a čas hluboce se ponořit do problému na druhou stranu máte kontakty s realitou s těmi školami</i> - <i>mě vyhovuje mít větší ten rozsah a potom ta prevence je dobrá v tom, že se pořád mění, že když je nějaký problém, teď ho jakoby poznáte, nějakým způsobem ošetříte, přeneste to dál do těch škol, tam se to začne dělat a když už jako by máte pocit, že se to dostává do rutiny tak se objeví nový problém.</i>
<p>ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE</p>	<p>Třídní kolektiv Proměnlivá situace Práce učitele</p> <p>Spokojenost Úspěšné řešení problému Zpětná vazba</p> <p>Vliv médií Technika u dětí Paradox komunikace</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>vždycky působí ty třídy, ta třída, ten kolektiv, do kterého chodím a toho si všímám.</i> - <i>Protože já si můžu nastavit, že tam budu třeba řešit vandalismus, ale tam je třeba vulgární mluva, jsou sprostí. Takže já si myslím, že to je ten kolektiv a že ani ten třídní učitel neví, co dostane za třídu, tak neví, co zrovna ten rok tam bude řešit.</i> - <i>Třeba jeden celý rok jsme tady řešili romskou otázku, a další rok nic, to se řešilo zase něco jiného. Třída a učitel.“</i> - <i>ta práce mě baví,</i> - <i>tak třeba ta zpětná vazba je, určitě</i> - <i>já jsem teda na to hrdá, že na naší škole se prostě problémy řeší, tak, já si myslím, že to je důležité a že třeba i ti rodiče to řeknou</i> - <i>, hodně mi vadí internet, protože mi pořád mluvíme co a jak, ale rozkliknu seznam a je tam spousta negativních a já nevím jakých co</i> - <i>ve školách jsou podporovány tablety, počítače a chybí návrat ke knížce, k takovým normálním lidským věcem, všechno jedeme přes techniku,</i> - <i>my říkáme, že děcka neumí komunikovat, ale budeme je zkoušet přes tablety nějakým</i>

	<p>Pravomoce učitelů Výpověď Rodina a stát Nepodpora PP</p>	<p><i>hlasovacím zařízením.“</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - „<i>Nedostatečné pravomoci dnešních pedagogů, nezaměstnanost, strach ze ztráty zaměstnání, nefungující rodina, nemyslíci stát,</i> - <i>primární prevence nemá zelenou – ani náhodou.“</i>
<p>LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE</p>	<p>Smysl práce</p> <p>Zpětná vazba</p> <p>Zájem dětí</p> <p>Zpětná vazba(komplexní) Prevence není poslání Nepřebírání zodpovědnosti Heslo “I prevence je jenom práce“</p> <p>Selektivní skupina Smysl práce</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i> tak můj pohled ovlivňuje, že vidím, že to má smysl.</i> - <i> Že mám odezvu u těch dětí. Mám zpětnou vazbu potom, že když někam přijdeme, tak po roce si ty děti vzpomínají a jsou úplně nadšený, že tam jsme, a</i> - <i> když odcházíme, tak se ptají, a přijdete ještě, my chceme, abyste ještě přišli.</i> - <i> zpětná vazba od dětí, od učitelů, od kolegů, třeba i vedení.</i> - <i> Co se týče prevence ... myslím si, že to až tak neprožívám, že bych to měl jako nějaké vnitřní poslání to teda ne</i> - <i> ale nejsi zodpovědná za to, co se ... ale pouze za svoji odvedenou práci.“</i> - <i> spíše pohodlí to mít hozené jako je to práce, je to příjemný a nemusíš to řešit, že vlastně v rámci té práce to chceš dělat dobře</i> - <i> „U mě asi nejvíce to, že už pracuju s dětmi, které jsou rozjetý. Že pracuju s dětmi a už je pozdě,</i> - <i> takže mě samozřejmě napadá, jestli to má smysl. Ale to je dáno mou profesí, protože mám už ty děti, kterým hoří nebo shořelo</i>

Tabulka č. 16 - Primární analýza dat

Vzorek Otázka	OKRESNÍ METODICI PREVENCE	ŠKOLNÍ METODICI PREVENCE	LEKTOŘI PRIMÁRNÍ PREVENCE
Se kterými tématy v oblasti rizikového chování pracujete nejvíce?	<ul style="list-style-type: none"> - Šikana - Záškoláctví - Legální a nelegální drogy - Šikana - Krádeže - Agrese - Nefunkční týmy - Životní dovednosti - Tolerance - Bezpečné užívání internetu - <u>Třídní vztahy</u> 	<ul style="list-style-type: none"> - Šikana - <u>Třídní vztahy</u> - 1. stádia šikany - <u>Třídní vztahy</u> - Záškoláctví - Šikana - Návykové látky - Šikana - Záškoláctví 	<ul style="list-style-type: none"> - Xenofobie - Já a odpovědnost - Chování v dopravních prostředcích - Chování ve volném čase - Komunikace - <u>Třídní vztahy</u> - 1. stádia šikany - Sexuální chování - Chceme dobře vypadat - Návykové látky - Závislosti - Šikana - Kyberšikana - <u>Třídní vztahy</u> - Trestná činnost - Záškoláctví - <u>Třídní vztahy</u>

Příloha č. 6 – Seznam užívaných zkratk

PP = primární prevence

PPP = program primární prevence

SPP = specifická primární prevence

NPP = nespecifická primární prevence

JPP = jednorázové preventivní programy

OMP = okresní metodik prevence

ŠMP = školní metodik prevence

LPP = lektor primární prevence

MŠMT = ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

WHO = světová zdravotnická organizace

MKN 10 = mezinárodní klasifikace nemocí 10. revize

DSM IV = diagnostický a statistický manuál mentálních poruch

ČR = Česká republika

OF = ochranné faktory

RF = rizikové faktory

PPP = pedagogicko psychologická poradna

SVP = středisko výchov péče

DÚ = diagnostický ústav

DD = dětský domov

VÚ = výchovný ústav

DDŠ = dětský domov se školou

MPP = minimálně preventivní program

NNO = nestátní nezisková organizace

KBT = kognitivně behaviorální terapie

VO č. = výzkumná otázka číslo

MS Word = Microsoft Word

ESF = evropské sociální fondy